

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

Varga község

2023-2028

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	3
Értékeink, küldetésünk.....	10
Célok.....	10
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	12
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	12
2. Stratégiai környezet bemutatása	12
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	15
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	47
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	65
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	73
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	83
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	92
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	95
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	96
1. A HEP IT részletei	96
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	100
3. Megvalósítás	110
4. Elfogadás módja és dátuma	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló, **2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva**, Varga Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban (a továbbiakban: HEP) rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott HEP-el összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy a HEP elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira. Jelen helyzetelemzés a HEP megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Varga községről „Warga” néven 1542-ről maradtak ránk az első feljegyzések. Neve a faluban jelenlévő élénk kézművesiparra utal. Birtokosai közt említhető Janus Pannonius. A középkorban virágzó település: a kocsmáltatási jog mellett szőlőhegye, valamint önálló, alapfokú igazságszolgáltatása bizonyítja ezt.

Varga néhai területe a tékesi és ligeti határok érintkezési pontján, az úgynevezett „Pusztá Vargán” volt található. Ezen a területen még manapság is kerülnek elő apróbb épületdarabok szántás közben. Földes ura volt az 1800-as évek elején Puteáni, majd Mihálylovics, aztán Orsich, ismét Mihálylovics és a század derekán Cseh Ede, szerémi alispán, majd Baranya megyei főnöke, később helytartósági alelnök Budán, az alkotmányos korszak alatt Fiume kormányzója, végül szerb egyházi-congressusi királyi biztos. Cseh Ede idejéből fennmaradt írásos emlékek így jellemzik a települést: Lakossága magyar, néhány elmagyarosodott német családdal. A község határa egyenetlen, hegyes-völgyes. Legelői apróbb parcellákból álltak, mert a vízmosta szakadékok szétagolták azokat. Szőlője kevés volt, de az jó bort termett. Vargának jövedelmét tehát a baromtenyésztés és szőlőhegyei képezték. A „szőlőtized” megváltásaként a földesúr 1868-ban 60 Ft-ot követelt holdanként, melyből hajlandó lett volna még engedni 5-10 Ft-ot a békesség megőrzése érdekében. De a település lakói néhány „falu bölcsének” szavára hallgatva, nem tettek eleget földesuruk követeléseinek, mondván úgyis minden úri jog hamarosan meg fog szűnni. Számításaikkal ellentétben az adófizetés kötelezettsége megmaradt, az állam vette át az adószedő szerepét, és az uraság követeléseinek kétszeresét róta a lakosságra. Az állam követeléseivel is dacolva, éveket késleltek befizetni a kirótt összeget, melyet még szigorúbb állami intézkedések követtek. Ezt még megtette az 1873-as inséges esztendő, így ezen körülmények eredményeképp Varga lakossága rohamos vagyoni hanyatlásnak indult. 1875-től, addig nem ismert, minden nemű végrehajtási fajtákkal kényszerültek megismerkedni.

Iskolája 1820-tól állt fel. 1872-87-ig Farkas Antal kiváló, fegyelmet-tartó tanítója a diákoknak. Neki, atyjának, illetve elődeiknek köszönhetően az 1800-as évek végén nincs írni, olvasni nem tudó

¹ Költségvetési rendeletek, Gazdasági program

férfi és asszony a faluban. 1888-93-ig Kulcsár István a tanító. Ekkor a falu lakossága 463 fő, a leggyakoribb családnév a Rab. Kulcsár István utódai: Palkovics József, Fáncsi Imre, majd Varga Géza, akinek munkássága idején, 1941-ben, állami segély igénybevételével megépül az iskola új épülete, mely minden igényt kielégít, tágas tanteremmel, folyosóval, szertárral és tanári lakással. 1942-ben ebben az új épületben kezdi meg munkáját a község legkiválóbb tanítója Avasi Béla, aki az 1946-ban megalakuló Pedagógiai Szakszervezet Járási Bizottságának elnöke lett. Vargán 1949-ig nevelte diákjait. Utódai gyakran váltogatták egymást és szaktekintélynek nem voltak nevezhetőek. A vargai iskola 1950-től a sásdi körzeti iskola tagiskolája lett. 1955-től Benkes János a tanító, segítője és utódja Major Péter, aki mellett 1958-tól Radnics József is munkálkodik az iskolában. Őket 1959-től felváltja a Molnár házaspár. Szorgalmasak, pontosak a lakosság kedveli őket. Molnár Károly 1981-től a sásdi iskola igazgatója, felesége Gothár Erzsébet biológia-földrajz szakos tanár. 1967-től, Muráth Imre és felesége vargai tanítóságuk befejeztével nehéz idők következtek a település életében. Ezen a településen volt a legrohamosabb a törpefalvak közül a lakosság fogyása. Az iskolában néhány fiatal tanító dolgozott, ők is csak egy-egy évet, esetenként képesítés nélkül. Az 1968-69-es tanévben, mikor a felső tagozat már Sásdon diákotthonban kényszerült tanulni, hat képesítés nélküli tanító vitte végig az alsó tagozatot a vargai iskolában. 1969-ben sikerült újra képesítéssel rendelkező tanítót szereznie a településnek, azonban Surján Pétert néhány hónap nevelőmunka után behívták katonának. Őt Papp Magda felsőegerszegi fiatal, képesítés nélküli nevelő helyettesítette, aki a munka során megszerezte képesítését, de időközben már a 3. és 4. évfolyam is a sásdi iskolába kényszerült bejárni, így csak az első két évfolyamon gyakorolhatta nevelői munkáját. Papp Magdát 1972-től Kiss Lászlóné Hódosi Ilona követte 1975-ig, az iskola sajnálatos bezárásáig.

A település lakossága az 1941-ben feljegyzett 387 főről, 1980-ra 184 főre csökkent. A település önkormányzata a sásdi körjegyzőséghez, mai nevén a Sásdi Közös Önkormányzati Hivatalhoz tartozik.

Épített látnivalók:

Szent Anna Kápolna: 1868-ban építette Varga földesura, Cseh Ede császári, királyi kamarás, nyugalmazott helytartósági alelnök. Az egyhajós, neogótikus stílusban épült kápolnát Szent Anna tiszteletére áldatta meg. Istentiszteletet a család kívánságára tartottak, illetve évenként Szent Anna napján ünnepélyes keretek között, mivel e nevet nem csak a kápolna védőszentje viselte, hanem az uraság felesége is: Cseh Edéné, született Kövér Anna.

A kápolna megépítését követően az első felújítási munkákat Cseh Marianna, Cseh Ede leánya kezdeményezte 1893-ban. Ekkor saját költségén mindenre kiterjedően felújította, valamint újabb, szertartáshoz kapcsolódó eszközöket ajándékozott a templom javára.

1886-tól, Cseh Ede elhalálását követően a kápolna a falu területével együtt Kúnfi Adolf tulajdonába került, aki nem tartott igényt az istentiszteletek megtartására, csupán „parkrészetnek” használta a templomot és környezetét. 1898-ban bírósági úton a földbirtokost kényszerítették, hogy mondjon le elővételi- és használati jogáról a Római Katolikus Egyház javára. Ennek eredményeként 1900-tól örökre az Egyház tulajdonába került a vargai Szent Anna Kápolna.

1959-ben Marton Imréné buzgólkodására felújították a textil kellékeket: miseruhát, oltárszőnyeget, 1962-ben Petri György villamos árammal szerelte fel a kápolnát, mely munkának nagy részét saját kezűleg végzett el. Ricsovics Ferenc vállalta az egész épület újrafestését. Majd 1968-ban, a vargai kápolna 100 éves fennállásának jubileumára a hívek összefogásának eredményeként az egész épületet felújították.

1937. szeptember 6-án, ünnepélyes keretek között a falu lakossága e kápolna falát választotta, hogy elhelyezze rajta a bejárat egyik oldalán az I. Világháborúban elhunyt hősi halottak névsorával ellátott kőtáblát, így állítva emléket tiszteletükre. A II. Világháborúban elhunyt hősök emlékére 2005-ben került fel a kőtáblába vésett névsor a kápolna bejáratának másik oldalára.

Évente „búcsú” elnevezéssel napjainkban is megtartja a falu lakossága július 26-i, Anna naphoz legközelebb eső hétfőjén a kis kápolna védőszentjének ünnepét.

Sásdi Sándor emlék- és vendégház: 1898. szeptember 3-án született itt Sásdi Sándor, a Tintner család második gyermekeként. 1988-ban így ír róla: „Ha lehetne újrakezdeni, akkor ott Vargán, abban a vályogházban szeretnék megszületni, amelynek gangján lépegetni tanultam, ahol anyám tárja széjjel a két karját: „Ki fut az én váramba?” Ott kezdeném...”

E kis vályogház a település közepén, megbújva helyezkedik el, melyet 1988-ban, az író 90. születésnapjára Sásd Nagyközségi Tanács segítségével és a falu lakosságának összefogásával felújítottak. Kialakításra került benne Sásdi Sándor életútját bemutató kiállító terem, melyet azóta is látogatnak az író barátai, ismerősei, olvasói. Itt képekben megismerkedhetünk a József Attila-díjas író és műfordító családjával, gyermekkorával, munkásságával. A felújított épület egy másik részében vendégszoba várja az idelátogatókat korhű bútorokkal berendezve.

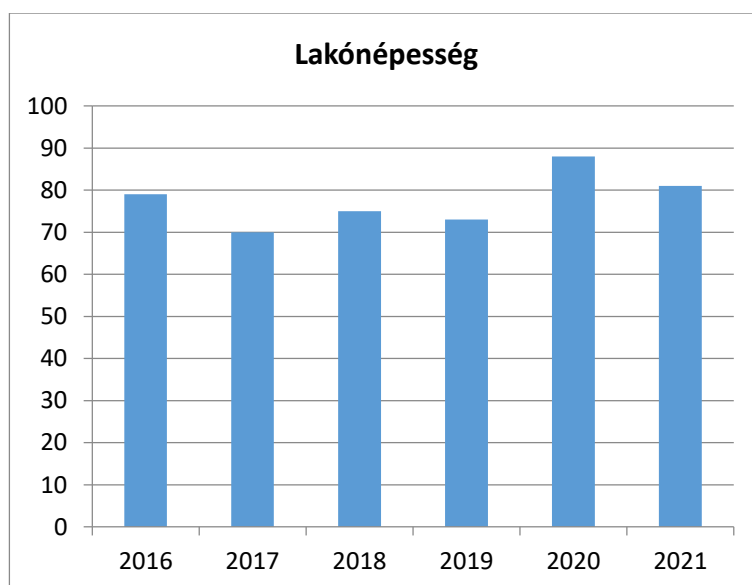
Természeti adottságok:

Tiszafa: Hazánkban a tiszafák (*Taxus baccata*) törvényi oltalom alatt állnak akkor, ha őshonosak vagy „történelmi” múlttal rendelkeznek. Esetünkben ez utóbbiról van szó. A növény ültetését – helytörténészek – az 1850-es évekre teszik, mikor Varga község területe a Cseh dinasztia földbirtokát képezte. A fa és környezete az uraság kastélyának, illetve annak udvarának valamikori helyén terül el. A másfél száz év alatt hatalmasra terebélyesedett növényt és környezetét az ezredforduló előtt tájvédelmi körzetté nyilvánították. Az ezzel kapcsolatos parkgondozási munkálatokat a helyi önkormányzat, valamint önkéntesek látják el. A védelmi munka ellenőrzését 1999 óta a Duna-Dráva Nemzeti Park Természetvédelmi Igazgatósága végzi.

Egytörzsű egyed, koronája széles kúp alakú. Lassan növekedő, hosszú életű (akár kétezer év is lehet) örökzöld, kétlaki cserje. Az egyetlen gyantajarat nélküli tűlevelű fenyőféle. Ágai közel vízszintesek, lefelé tartanak. Kérge rozsdabarna, szürke foltokkal tarkított, cserepesedik, vékony, hosszúkás cserepekben válik le és hosszanti rostos szalagokban foszladozik. Tüi kissé ívesen lehajlók, laposak, 2-3 cm hosszúak, fonákjukon fénytelen, színoldalukon fénylő, sötétzöld színűek. Az oldalhajtásokon kétoldalt szabályos síkba rendeződött, fésűs elhelyezkedésűek. A magot az élénkpiros magköpeny kehelyszerűen borítja. A növény minden része mérgező, a húsos magköpeny kivételével. Ezt a madarak fogyasztják, ezzel a fa magját terjesztik. Hajlékonysága miatt a középkorban számszeríjat készítettek belőle.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2016	79	bázis év
2017	70	88,61%
2018	75	107,14%
2019	73	97,33%
2020	88	120,55%
2021	81	92,05%

A település lélekszáma 1960 óta folyamatosan csökkent. Az 1960-as adatok szerint Varga még egy csaknem 400 fős település volt, az 1990-es népszámlálás már csupán 132 állandó lakost talál. A népességcsökkenés azóta is drasztikus. Az utóbbi 10 évben a település lélekszáma 25 %-kal, azt megelőző 5 évben 13 %-kal csökkent. Jelenleg a lélekszám stagnál.

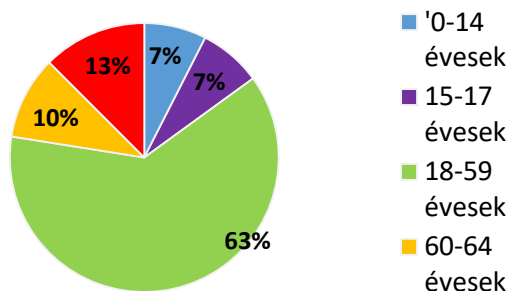

Az országos statisztikáktól eltérően Vargán kevésbé jellemzők a nők arányának túlsúlya. A fiatalabb korosztályokban kisebb férfitöbbség van, amelyet az időskorúak között általánosan megjelenő nők arányába eltolódás egyenlít ki. A férfiak rövidebb várható élettartama, mint általános tendencia községünkben is megjelenik. Ezért mindenképpen figyelmet kell fordítani a férfi lakosság sajátos problémáira, az idősebb férfi lakosságot érintő szűrővizsgálatok szervezésére és a lakónépesség minél nagyobb számú bevonására. A lakosság több mint fele az aktív korosztályból kerül ki, ezért igen fontos feladat a községben a munkalehetőségek megteremtése.

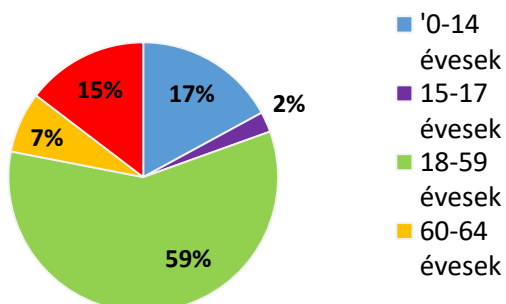
2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2019)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	40	41	81	49,38%	50,62%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			0	0,00%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	3	7	10	3,70%	8,64%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	3	1	4	3,70%	1,23%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	25	24	49	30,86%	29,63%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	4	3	7	4,94%	3,70%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	5	6	11	6,17%	7,41%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Állandó népesség - férfiak életkori megoszlása

Állandó népesség - nők életkori megoszlása

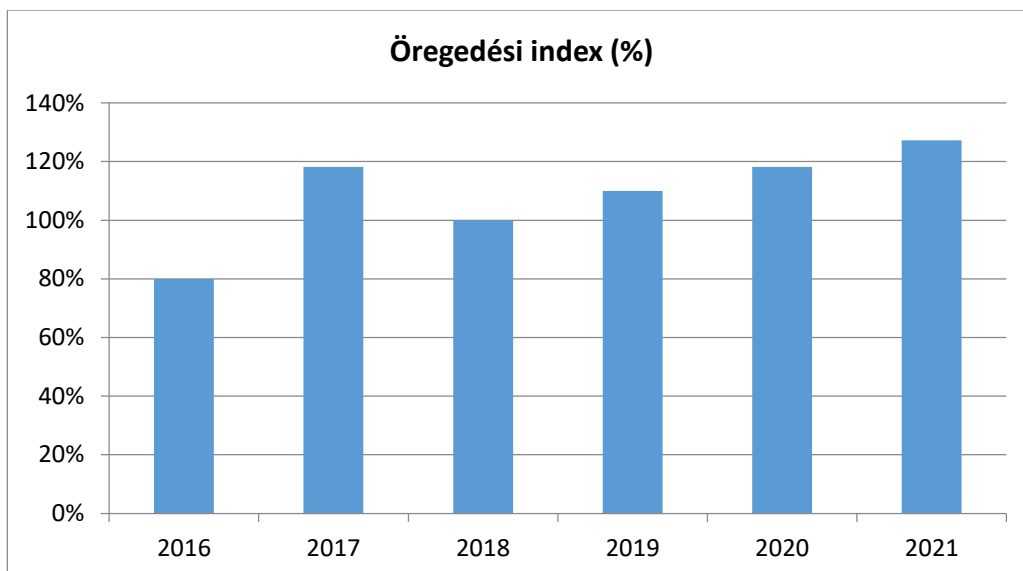

A drasztikus népességfogyás ellenére Varga sokáig nem tartozott az előregedő települések közé, a gyermekek száma végig meghaladta az idősebb korosztály létszámát. 2016-ban fordult előnytelenné ez az arány, azóta nem tudott jelentős mértékben javulni az előregedést jelző mutató.

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2016	12	15	80,00%
2017	13	11	118,18%
2018	12	12	100,00%
2019	11	10	110,00%
2020	13	11	118,18%
2021	14	11	127,27%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A gyermekvállalási hajlandóság fenntartása mellett az önkormányzatnak kiemelt figyelmet kell fordítania az időskorú népesség egészségi állapotának javítására, az idős korosztályban a szociális ellátások iránti igény kielégítésére.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2016	-12,42
2017	-107,38
2018	27,59
2019	13,51
2020	111,80
2021	-82,84

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A népességcsökkenés egyik oka a vizsgált időszakban a negatív vándorlási egyenleg. A vizsgált időszakban, mint az már korábban is jellemző volt, a vándorlási egyenleg egyértelműen negatív, a település 10 év alatt a népessége nagyjából 15-20 %-át veszítette el az elvándorlás miatt.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbségének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2016	-12,42
2017	-13,42
2018	0,00
2019	-40,54
2020	37,27
2021	-11,83

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A születések és halálozások aránya a vizsgált időszakban szintén hozzájárult a fogyáshoz. A születések és halálozások különbsége jellemzően az elmúlt időszakig pozitív változást eredményezett. Az utóbbi 5 évben viszont a természetes szaporodás is negatívba fordult, együtt az elvándorlással a lélekszám jelentős mértékű csökkenését eredményezi.

Önkormányzatunk az elkészített településfejlesztési stratégiai dokumentumokban nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a település minden családja megtalálja helyét és szerepét az évszázados hagyományokra építő, a jelen kihívásaira korszerű választ adni tudó közösségében. Alapvető cél, hogy az önkormányzat az általa biztosított szolgáltatások révén hozzásegítse a lakosságot egy minőségi, az egyén és közössége számára egyaránt értékes élethez, s lehetővé tegye a szükségletek kielégítésével a szolgáltatások magas színvonalon történő elérését. A társadalmi integráció megteremtése érdekében, elengedhetetlen a civil szervezetek és egyházak szorosabb bevonása a közszolgálati feladatok ellátásába, a pályázati lehetőségek kihasználása, a társadalom periferiájára szorult csoportok, így különösen az idősek, egyedülállók, a több gyermeket nevelők, a nehéz anyagi helyzetben lévő családok számára olyan segítő, hátránykompenzáló programok indítása, amelyek révén biztosítható lesz a település hosszú távú fejlődése.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Varga Község Önkormányzata a HEP elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A HEP átfogó célja a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemzésből (HE) és intézkedési tervből (IT) áll, amelyet a települési önkormányzat ötévente, öt év időtartamra fogad el, jelen dokumentum 2013. óta, az első program elkészítése óta a második ilyen jellegű kezdeményezés. Az elemzés öt területre koncentrál: lakhatás, foglalkoztatás, egészségügy, oktatás, szociális- és közszolgáltatások. A HEP elemzi a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének alakulását, és meghatározza az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő célokat, kiemelten figyelmet fordítva a lakhatásra, oktatásra, egészségügyre, foglalkoztatásra, valamint a szociális helyzetre. A program tartalmazza a célok megvalósításának forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését is. Célunk, hogy a programmal felmérjük a településen élő marginalizálódott csoportok helyzetét, egyben meghatározzuk azokat a fejlesztési irányokat, melyek e célcsoportok életminőségében jelentős változásokat érnek el:

- az esélyegyenlőségi célok elérése érdekében a kötelezettségek meghatározása;
- a kötelezettségek teljesítéséért felelős személyek kijelölése, akiknek fő feladata:
 - a) a program megvalósításának koordinálása,
 - b) a program végrehajtásának nyomon követése,
 - c) az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása;

- a Program nyilvánosságának biztosítása;
- a Program megvalósításában érintett intézmények vezetőinek tájékoztatása;
- esélyegyenlőségi kockázatok kezelése, intézkedési tervek készítése, értékelése, folyamatos korrekciója;
- fejlesztési célok időrendi prioritásának kialakítása, a mérhetőséget lehetővé tevő indikátorok meghatározása;
- az esélyegyenlőség javításához kapcsolódó prioritási sorrend meghatározása;
- az eredmények nyilvánosságra hozásakor a személyes adatok védelmének maximális érvényesítése;
- a település döntéshozóinak két évente történő tájékoztatása a megvalósításról.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete.
- A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet 40. § (1) bekezdés 28. pontja értelmében a Kormány társadalmi felzárkózásért felelős tagjaként, a belügyminiszter módszertani útmutatót tesz közzé a HEP elkészítésének részletes szempontjairól. különös figyelmet fordítva a
- a) a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- b) a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- c) a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- d) a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- e) az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- f) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gytv.)
- g) a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nktv.)

előírásaira.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

Új Roma Stratégia(2019-2030)

Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)

„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

„A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)

Idősügyi Nemzeti Stratégia (2023-2024)

Országos Fogyatékosságügyi Program (2015-2025)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió** is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében **a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

A program figyelembe veszi Varga Község Önkormányzatának mindazon dokumentumait, melyek kitérnek az esélyegyenlőség megvalósítására, így különösen:

- a) Varga Község Önkormányzata költségvetése, 2023.
- b) Varga Község Önkormányzatának Gazdasági Programja (2020–2024)
- c) A Hegyháti Járás Esélyteremtő Programterve 2015.

A fenti dokumentumokban meghatározott célkitűzéseket jelen program nem tartalmazza, mivel azokban az egyes területeket érintő feladatok, határidők részletesen meghatározásra kerültek.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

2015-ben az együttműködő önkormányzatok aktív közreműködésével készült el a Hegyháti Járás Esélyteremtő-programterve, pályázati forrásból - ÁROP-1.3-2014 -2014-0120 „Együtt egymásért-Területi összefogás a hegyháti járásban az esélyegyenlőség biztosítás érdekében”.

A járási szintű együttműködés javítja a feladatok szervezésének, ellátásának minőségét és koordinációját, ésszerű költségfelhasználást tesz lehetővé, így jelentősen javulhat a költséghatékonyság és a problémakezelés színvonala. A Sásd város kezdeményezésére elkészült programterv a Hegyháti járás 25 települése közül 16 településre terjed ki. Ezek Alsómocsolád, Bakóca, Baranyajenő, Baranyaszentgyörgy, Felsőegerszeg, Gödre, Kisbeszterce, Kishajmás, Mágocs, Mekényes, Varga, Mindszentgodisa, Nagyhajmás, Meződ, Sásd, Tormás, Varga és Vázsnok. A programterv legfőbb célja egy olyan koncepció kidolgozása a Hegyháti járás érintett települései számára, amely megvalósíthatja a további „esélyteremtés” alapját, folyamatát, kijelöli a főbb fókuszpontokat, stratégiai irányokat, rámutat ezek előnyeire, és elemzi az előnyök kiaknázásához szükséges alapvető feltételeket. Az Esélyteremtő-programterv elkészítésének további célja, hogy a járásnak legyen egy egységesen kidolgozott és elfogadott programterve az esélyegyenlőségi kérdésekre.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adatai kimutatása

A helyzetelemzés elkészítéséhez a KSH és a TeIR adatbázis, valamint a népszámlálási adatok szolgáltak alapul. Emellett Varga Község Önkormányzata, illetve a Sásdi Közös Önkormányzati Hivatal is rendelkezett megfelelő adatokkal. Közfeladatot ellátó más intézmények, civil szervezetek és egyéb szervezetek is szolgáltatottak adatokat. Vannak azonban olyan területek, amelyről az információszerzés továbbra is nehézkes. Az adatok gyűjtése, elsősorban a nehéz anyagi helyzetben

lévő családokról, a fogyatékos személyekről, az ő foglalkoztatásukról, iskolai végzettségükről, a nők helyi gazdaságban elfoglalt szerepéről, volt problémás.

A romákra vonatkozó adatok szenzitív adatnak minősülnek, ezért azokat nyilvántartani nem lehet. A települési önkormányzat nem gyűjtött és nem elemzett adatokat a romákkal, nőkkel és a fogyatékkal élőkkel kapcsolatban.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

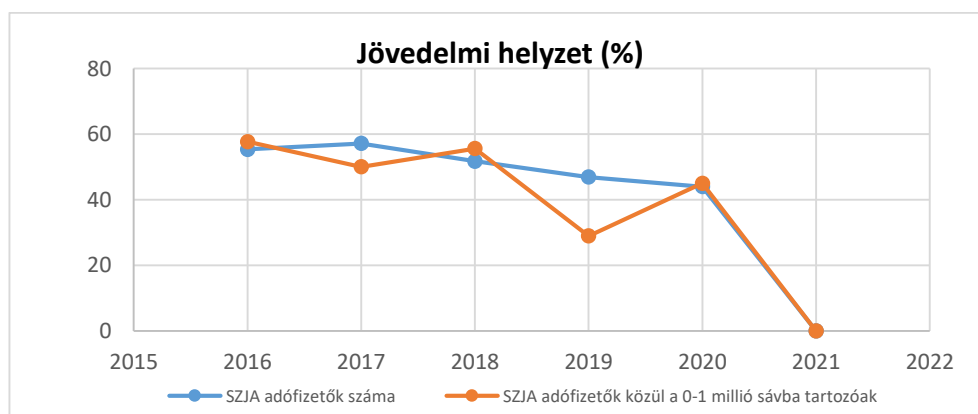
3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát azonosítják a cigánysággal (etnikai és szociális dimenzió összemosása). Mi abból indulunk ki, hogy a cigányság és a mélyszegénység két olyan halmazt képez, melynek van ugyan közös metszete, ám a kettő nem fedi teljesen egymást. Nem igaz, hogy minden mélyszegénységben élő ember cigány/roma. Az viszont kijelenthető, hogy a cigányok élete a mélyszegénységtől függetlenül is sokkal inkább terhelt az őket érintő diszkrimináció rejtett és nyílt dimenzióinak a kíméletlen érvényesülése miatt.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2016	55,32	57,69
2017	57,14	50,00
2018	51,72	55,56
2019	46,91	28,95
2020	43,96	45,00
2021	0,00	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A településre korábban kevésbé volt jellemző a nagyobb arányú nemzetiségi lakosság. A faluban néhány évtizede megjelent a roma nemzetiség, mint a település közösségét nagyobb arányban alkotó népcsoport. 2001-ben 39 lakos nyilatkozott úgy, hogy a cigány nemzetiséghez tartozik.

Ehhez képest a 2011. évi népszámlálás során 22 vargai lakos vallotta magát a cigány nemzetiséghez tartozónak. Azt leszámítva, hogy a két népszámlálás között a népesség összlétszáma is jelentősen csökkent, 141-ről 102 főre, különösen érdekes ez az adat. Országosan inkább jellemző a roma nemzetiség számának, arányának növekedése a két népszámlálás között, abból kiindulva, hogy az érzékeny nemzetiségi kötődést vélhetően egyre nagyobb arányban merik megvallani az érintettek. Úgy tűnik, hogy a vargaiak nemzetiségi tudata már tíz éve is megengedte, hogy bizalommal nyilatkozzanak erről a kérdésről.

A nemzetiségi önkormányzat becslései alapján azonban vélhetően ennél valamivel magasabb volt a roma származásúak valós száma. A település mintegy 30 családjából 10 család, 30-40 fő tartozhatott a nemzetiségi önkormányzat becslése szerint a roma nemzetiséghez.

A községben a nemzetiségek együttélését jól jellemzi, hogy a közösség alakításában, szervezésében nemzeti identitási kérdés soha nem merült fel. A nemzetiségek és a többségi lakosság közötti mindennapi élet többnyire problémamentes, a roma családok a község területén integrálódva élnek.

Cigány kisebbségi önkormányzatot működtettek a helybeli romák 2006-2014 között, amely célul tűzte ki a cigányság érdekképviselését a helyi döntések meghozatala során, a helyi nemzetiségi hagyományok ápolását, a gyermekek számára a hagyományörzés továbbadását, a helyi cigányság életkörülményeinek javítását.

A mélyszegénységgel kapcsolatos vizsgálatok az egyén illetve a háztartás saját jövedelmi helyzetének értékelésén alapulnak. A rendelkezésünkre álló adatok alapján elsősorban a munkanélküliség, a szociális rászorultság, a gyermekek helyzete, a lakhatási viszonyok és az iskolai végzettségek figyelembe vételével készítünk elemzéseket.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ftl.) és a MötV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

A 290/2014. (XI.26.) kormányrendelet a Hegyháti járást a komplex programmal fejlesztendő járások közé sorolja, a járások fejletlenségi rangsorában a Hegyhát a 23. a 197 járás közül. Az aprófalvas településszerkezetből adódóan, az elzárt, rossz közlekedési helyzetben lévő kistelepüléseken nincsenek munkahelyek, rosszak a munkajövedelemhez jutás esélyei.

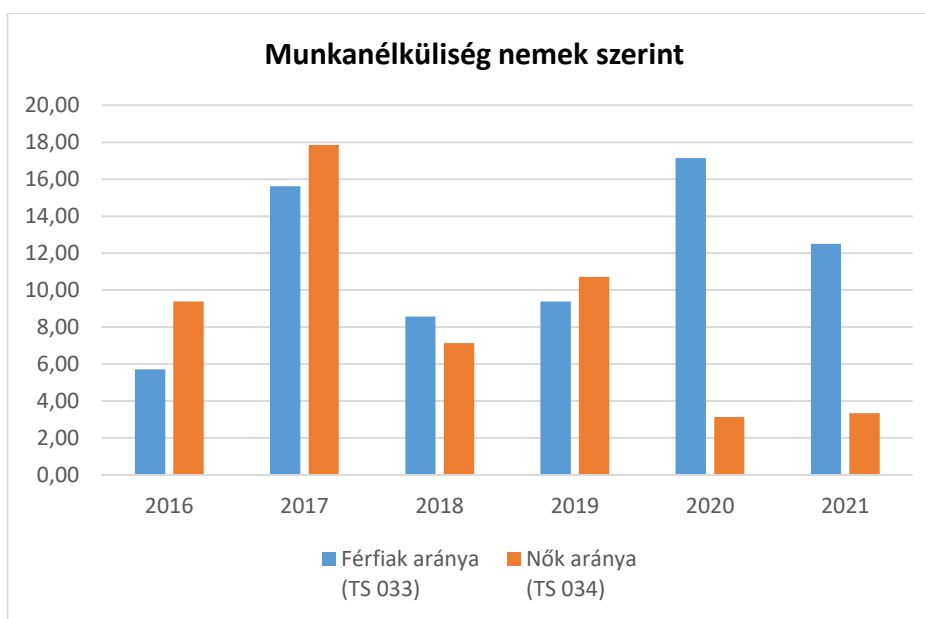
A kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet szerint a település többszörös hátránya továbbra is fennáll. Vargát az új kormányrendelet továbbra is a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett, továbbá a jelentős munkanélküliséggel sújtott települések közé sorolja.

A legfrissebb folyamatokat vizsgálva megállapíthatjuk, hogy bár országosan a nyilvántartott álláskeresők száma folyamatosan csökken, Vargán is megjelent ez az

élénkülés, de a munkaerő-piaci kedvező fordulat még nem hozott sem látványos, sem tartós eredményeket.

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2016	5,71	9,38	7,55%
2017	15,63	17,86	16,75%
2018	8,57	7,14	7,86%
2019	9,38	10,71	10,05%
2020	17,14	3,13	10,14%
2021	12,50	3,33	7,92%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Különösen a leghátrányosabb helyzetben lévő munkatapasztalat nélküli fiatalok, az alacsony iskolai végzettségűek és a korosabb munkavállalók aránya nőtt, az ő elhelyezkedési esélyeik romlottak, illetve fennmaradt a női munkakeresők hátránya. A javuló tendenciák mellett is egyre nő az országos átlaghoz viszonyítottan az elmaradásunk: az ország javuló foglalkoztatási mutatóit Varga nem követi. Különösen jól látható a megrekedésünk a tartós munkanélküliek arányában: mostanra valamennyi álláskeresőnk tartós munkanélküli, jellemzően a közfoglalkoztatás kivételével más, állandó munkahelyet nem talál.

A munkanélküli nők és férfiak arányát vizsgálva olyan folyamat bontakozott ki, hogy míg 5 évvel ezelőtt még a nőket fenyegette az állástalanság, most inkább a férfiaknak nehezebb munkát találni.

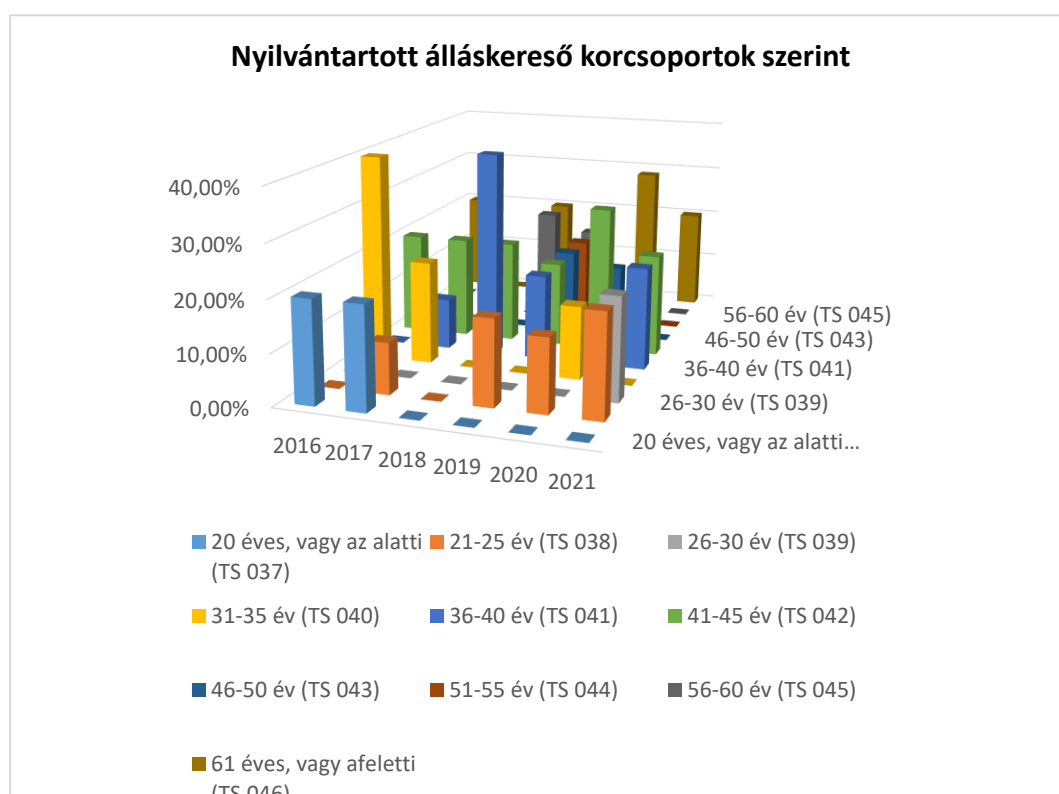
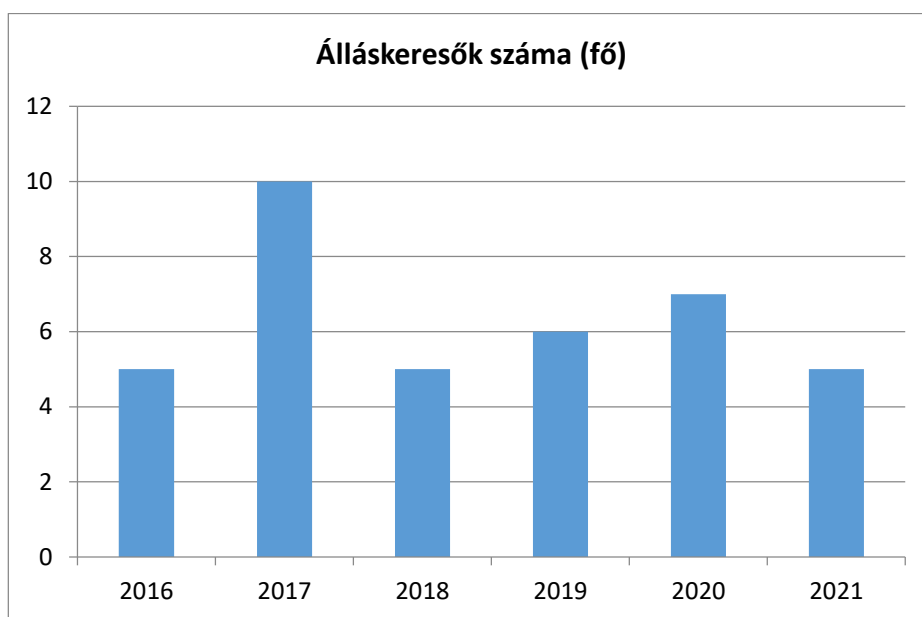
3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Fő összesen	5	10	5	6	7	5
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	1,00	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	%	20,00%	20,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
21-25 év (TS 038)	Fő	0,00	1,00	0,00	1,00	1,00	1,00
	%	0,00%	10,00%	0,00%	16,67%	14,29%	20,00%
26-30 év (TS 039)	Fő	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00
	%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	20,00%
31-35 év (TS 040)	Fő	2,00	2,00	0,00	0,00	1,00	0,00
	%	40,00%	20,00%	0,00%	0,00%	14,29%	0,00%
36-40 év (TS 041)	Fő	0,00	1,00	2,00	1,00	0,00	1,00
	%	0,00%	10,00%	40,00%	16,67%	0,00%	20,00%
41-45 év (TS 042)	Fő	1,00	2,00	1,00	1,00	2,00	1,00
	%	20,00%	20,00%	20,00%	16,67%	28,57%	20,00%
46-50 év (TS 043)	Fő	0,00	0,00	0,00	1,00	1,00	0,00
	%	0,00%	0,00%	0,00%	16,67%	14,29%	0,00%
51-55 év (TS 044)	Fő	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	0,00
	%	0,00%	10,00%	0,00%	16,67%	0,00%	0,00%
56-60 év (TS 045)	Fő	0,00	1,00	1,00	1,00	0,00	0,00
	%	0,00%	10,00%	20,00%	16,67%	0,00%	0,00%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	1,00	0,00	1,00	0,00	2,00	1,00
	%	20,00%	0,00%	20,00%	0,00%	28,57%	20,00%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A veszélyeztetett csoportokkal kapcsolatos adatok hiányosak, nem állnak rendelkezésre. Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek. Alacsony továbbá a 15–24 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele is.

A fiatalok távolmaradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja, ugyanakkor jelentősen megnőtt az iskola befejezése utáni munkahelykeresés ideje is. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem

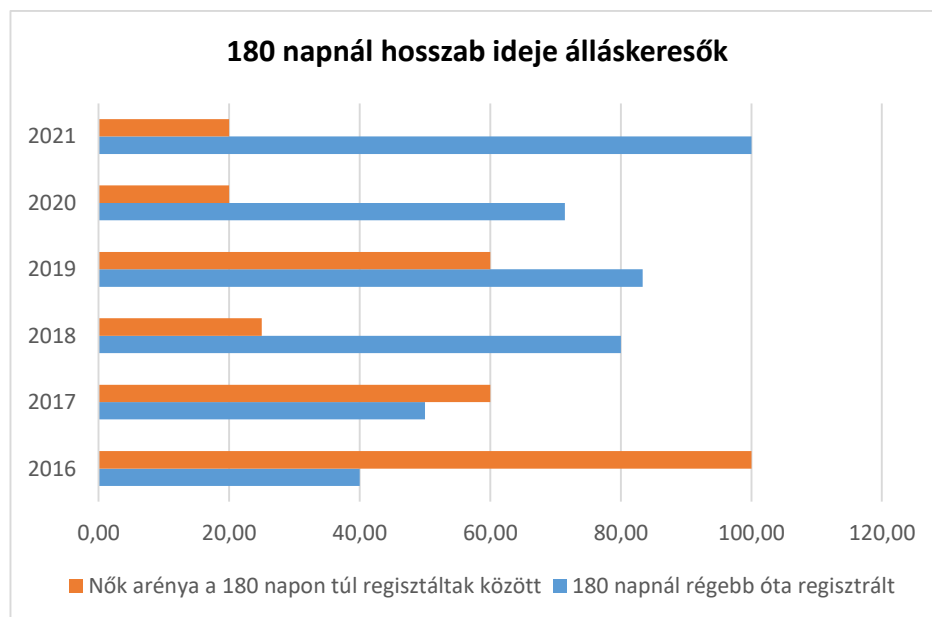
megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja.

Községünkben a férfiakat, a 25-40 év közötti fiatalokat és a 60 évnél idősebb munkavállalókat sújtja leginkább munkanélküliség. A 45 év feletti körében még magasabb számban fordul elő, hogy alacsonyabb, legfeljebb középfokú iskolai végzettséggel, valamint már többnyire elavult, nem piacképes szakképesítéssel rendelkezik. A 60 év feletti korosztály jelentős aránynövekedése ennek a korcsoportnak az elhelyezkedési esélyei romlását jelzi.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2016	40,00	100,00
2017	50,00	60,00
2018	80,00	25,00
2019	83,33	60,00
2020	71,43	20,00
2021	100,00	20,00

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az elhelyezkedési lehetőségek térségünkben jellemzően az országos méretekben bővültek. Ahogy már kitűnt, a leghátrányosabb helyzetben lévő munkatapasztalat nélküli fiatalok, az alacsony iskolai végzettségűek és a korosabb munkavállalók arányának növekedése azzal jár, hogy a munkanélküliek ezen hátrányokkal küzdő része rossz elhelyezkedési esélyekkel rendelkezik, az állástalansággal hosszú távon küzd. Településünkön az országos tendenciától eltérően nőtt a tartós munkanélküliek aránya, a helyzet nem kedvez a viszonylag gyors munkába állás lehetőségének. Ez összefügghet azzal, hogy a képzetlen vagy nem piacképes tudással, tapasztalattal rendelkező, sokszor elhelyezkedésre mentális állapota miatt sem alkalmas, a munkaerőpiaci elvárásokhoz nem igazodó állástalanok gyakran évekre, évtizedekre a közfoglalkoztatásban ragadnak.

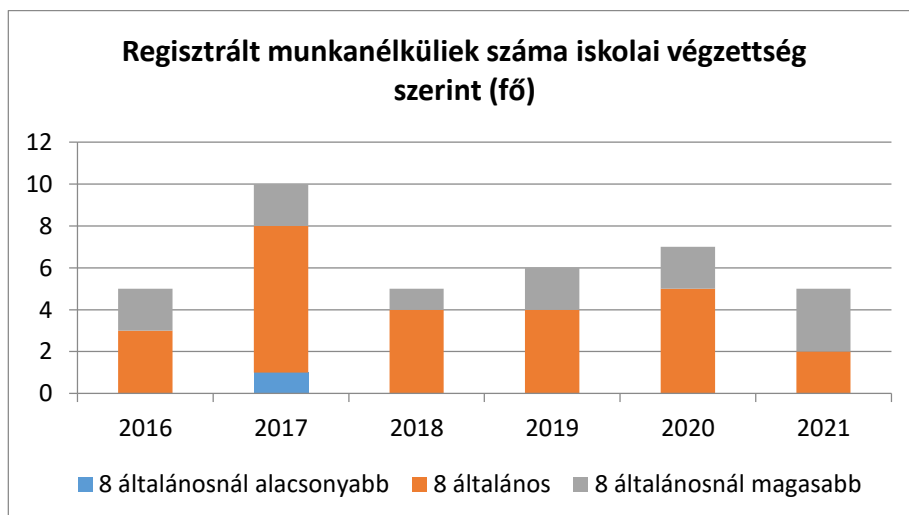
b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

Nem rendelkezünk adatokkal a foglalkoztatottak iskolai végzettségéről. Az alacsony iskolai végzettségűek munkanélküliség által való érintettségét tudjuk vizsgálni.

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2016	5	0	0,00%	3	60,00%	2	40,00%
2017	10	1	10,00%	7	70,00%	2	20,00%
2018	5	0	0,00%	4	80,00%	1	20,00%
2019	6	0	0,00%	4	66,67%	2	33,33%
2020	7	0	0,00%	5	71,43%	2	28,57%
2021	5	0	0,00%	2	40,00%	3	60,00%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyilvántartott állás keresők több mint fele alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik, bár jellemzően mindegyiküknek van 8 általános iskolai végzettsége. A középfokú végzettséggel rendelkezők jelentős arányára tekintettel kimondhatjuk, hogy a képzettségek iránya nem felel meg a piaci keresletnek. A munkaerőpiacról kiszorult emberek minél hatékonyabb munkába állításának fontos feladata korszerű, „piacképes” szakképzések biztosítása a felnőttoktatás keretében, erre kell a továbbiakban nagyobb hangsúlyt fektetni.

Bár pontos adatokkal nem rendelkezünk a romák foglalkoztatottságáról, de tudjuk, hogy jelentős számban élnek segélyből, közmunkából, egyéb állami transzferekből, és azt is leszögezhetjük, hogy a roma háztartások legalább fele tartós szegénységben él. Az állandósuló, immár több mint két évtizedes munkanélküliség miatt egyre szélesebb körben fenyeget az inaktivitás, mint a fiatalok számára látott társadalmi minta normává rögzülésének veszélye, mely negatív hatással van a fiatal korosztályok tanulási/továbbtanulási motivációira. A jelenlegi romákkal kapcsolatos foglalkoztatási adatok hátterében komplex társadalmi-gazdasági folyamatok állnak. Ezek eredője a nyolcvanas évektől induló gazdasági folyamatokra vezethető vissza, amikor is a piacgazdaság kiépülésével egyidejűleg olyan iparágak épültek le, amelyek a szakképzetlen munkaerőt korábban tömegesen szívták fel: bányászat, mezőgazdaság stb. Érintettségüknel fogva ezen jelenségek súlyosabban érintették a roma lakosság foglalkoztatási viszonyait, mint a nem roma népességet. Az országos statisztikai becsléseket tekintve általában véve a következő tendenciák figyelhetők meg: a romák foglalkoztatottsági szintje durván a fele, munkanélküliségi rátájuk három-ötszöröse, az egy keresőre jutó eltartottak aránya háromszorosa a nem roma népességnek.

A roma nők kétszeresen is hátrányban vannak a mindennapi élet számos területén, így a foglalkoztatásban is. Nőként a gyermeknevelés és a családi élet biztosítása megnehezíti az iskolák elvégzését, egy teljes értékű munkahely megszerzését és megtartását, és mindez fokozottan így van a romák körében a korai gyermekvállalás és magasabb gyerekszám miatt.

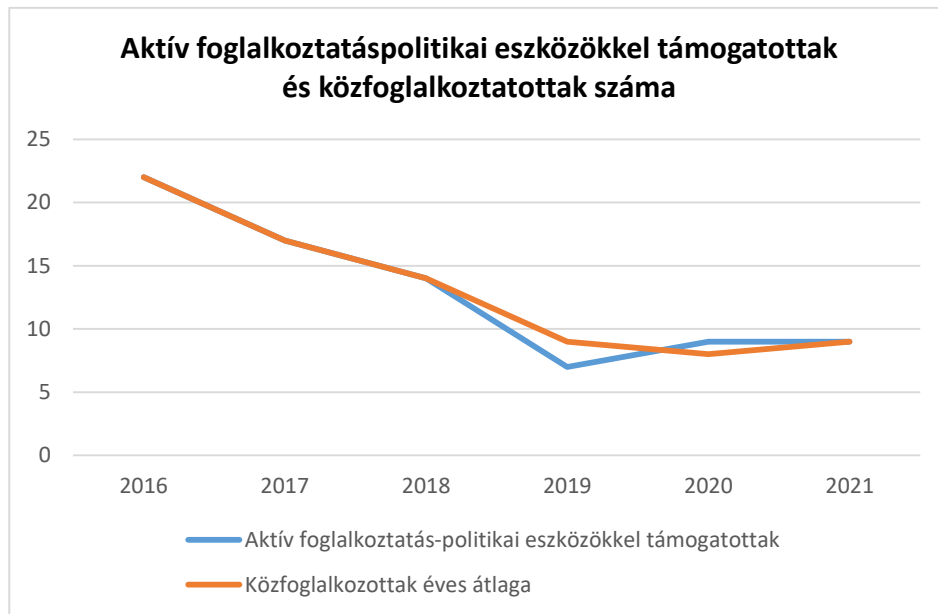
Az Önkormányzat egyik kiemelt célja, hogy a romák közül minél többen váljanak munkából élő, családjuk eltartására és a közterhek viselésére alkalmas polgárokká.

- c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

Önkormányzatunk a kezdetektől fogva aktívan vett részt a különböző típusú közfoglalkoztatási programokban. Célunk egyrészt a tartós munkanélküliek számára a munkaképességük szinten tartása, a munkaerőpiaci lehetőségeik bővítése, de a munkajövedelem pótlása is: segélynél magasabb összegű jövedelem lehetősége, harmadrészt önkormányzati érdek a forráshiány miatt nehezen finanszírozható közfeladatok ellátása.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2016	22	22
2017	17	17
2018	14	14
2019	7	9
2020	9	8
2021	9	9

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A közfoglalkoztatás szerepét a Kormány másként értelmezi: egy olyan átmeneti foglalkoztatásnak tekinti, amely segély helyett munkát és fizetést biztosít az álláskereső számára. Célja az elsődleges munkaerő-piaci integráció és reintegráció, a tartósan munka nélkül lévők aktiválása által. Támogatott „tranzitfoglalkoztatás”, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerő-piacra.

A Kormány értékelése szerint a közfoglalkoztatást egyértelműen és alapjaiban befolyásolta a nyílt munkaerőpiac helyzete, az általánosan jelentkező, már a közfoglalkoztatásban is tapasztalható munkaerőhiány, valamint a gazdaság élénkülésével folyamatosan csökkenő álláskeresői létszám, a megfelelő, végzettséggel, képzettséggel rendelkező, motivált, dolgozni képes és akaró álláskeresői munkaerő egyre szűkülő létszáma.

A kormányzati szándékból adódóan egyre csökken a közfoglalkoztatásban résztvevők száma, öt év alatt mintegy harmadára. Még így is a környékbeli hasonló nagyságú településekhez képest Vargán jelentős számú közfoglalkoztatott maradt.

A közfoglalkoztatottak mindannyian közterületi vagy intézményen belüli munkát végeznek, főként fizikai munkákat, kisegítő tevékenységet.

A közmunkások feladatai közé legnagyobb részben kommunális, környezetvédelmi célú tevékenységek ellátása, intézmények tevékenységét segítő szolgáltatások végzése (pl. kézbesítés), egészségügyi és szociális, valamint a művelődési és közoktatási területeken végzett feladatok segítése tartozik. A férfi és női közmunkások által ellátott feladatok szerkezete értelemszerűen különbözik egymástól. A férfiak által leggyakrabban végzett munkák: köztisztasági és karbantartó feladatok, parkgondozás, vízelvezető árkok fenntartása. A nők esetében a köztisztasági munkák, épület-takarítás és az adminisztratív kisegítő feladatok jellemzőek.

A közfoglalkoztatottak munkájával, tevékenységével az önkormányzat alapvetően elégedett.

- d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

A településen élők foglalkoztatási helyzete a környező kistelepülésekhez, más zsáktelepülésekhez hasonlóan kilátástalan. Az önkormányzati közfoglalkoztatáson felül ugyanis a településen nincs foglalkoztató. Bár Sásdra, Dombóvárra, Komlóra, esetleg Pécsre még elképzelhető a bejárás, a település lakóinak lehetőségük van e városokban munkát találni, a közlekedési lehetőségek beszűkítik az ingázást is. Az átszállás, csatlakozási lehetőségek nem szolgálják az ingázók érdekeit. Sásdra még csak-csak lehetséges a napi ingázás, az innen induló járatokra való rácsatlakozás azonban már nehézségeket okozhat.

- e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

A munkanélküliség kezelésében jelentős szerepet kap a képzés, továbbképzés. Az álláskeresőik között nincs 8 általános iskolai végzettséggel nem rendelkező, az alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezők is jellemzően kevesebben vannak, mint a magasabb iskolai végzettségűek.

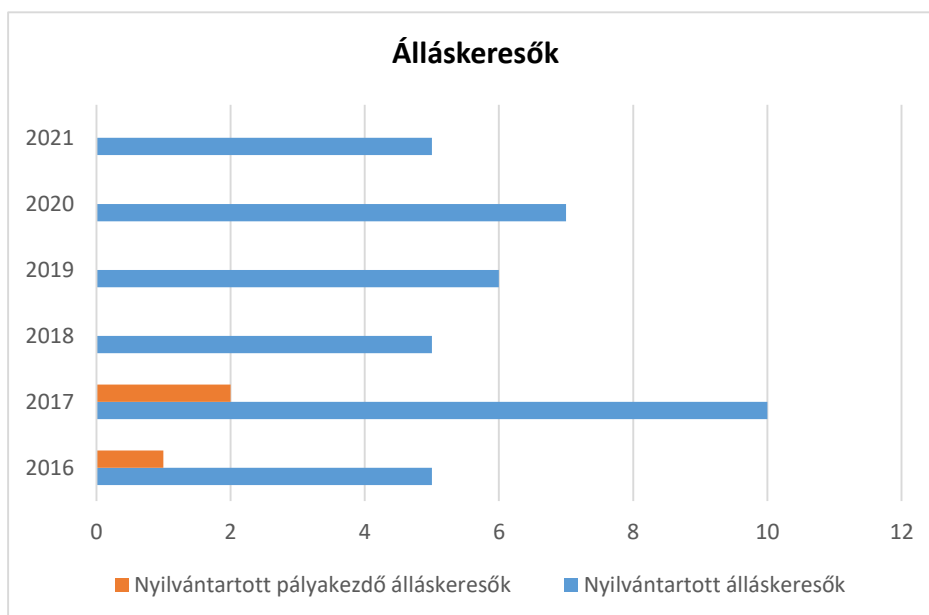
3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresőik száma		
Év	Nyilvántartott álláskeresőik száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresőik száma (TS 053)
	Fő	Fő
2016	5	1
2017	10	2
2018	5	0
2019	6	0
2020	7	0
2021	5	0

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Kutatások a magyar képzési rendszer egyik negatívumaként említik, hogy túlképzés folyik az oktatásban, elsősorban a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya nőtt meg az utóbbi években oly mértékben, amelyet a munkaerőpiac által támasztott szükségletek nem indokolnak. Ugyanakkor a szakmunkásképzés egyre inkább háttérbe szorul, nincs elegendő számú szakképzettséggel rendelkező olyan munkaerő, amelyet a piac megkívánna.

A szakiskolai képzésben szakképzettséget szerző fiatalok már az oktatási rendszerből való kilépéskor rosszabb esélyekkel indulnak a munkaerőpiacon, mint azok a társaik, akik érettségit adó iskolatípusban szereztek meg bizonyítványukat. A szakiskolai képzést a felmérések szerint azok a fiatalok választják, akik az általános iskolát rosszabb eredménnyel végezték. Ezek a fiatalok többnyire más hátrányokkal is küzdenek: a

csalásban a szülők iskolai végzettsége alacsony, így már az alapfokú oktatásba belépéskor rosszabb helyzetben vannak. A tanulást a szülők ugyan preferálják, de abban segítséget adni nem tudnak, a gyermekeik iskolai kudarcainak kezelésében nem járatosak.

A lakosság iskolai végzettsége ugyan egyre kedvezőbb összetételű, de az is kimutatható, hogy az alacsony iskolai végzettség újratermelődik. Manapság is minden egyes évjárat körülbelül ötöde a munkaerőpiacon alig konvertálható alacsony iskolai végzettséggel (legfeljebb általános iskola) lép ki az oktatásból. Ennek egyik oka a lemorzsolódás: a középfokú oktatásban jelentős azok aránya, akik elkezdnek valamilyen iskolát, de nem fejezik azt be.

A lemorzsolódás folyamatairól csak töredékes képet alkothatunk a jelenlegi statisztikai adatok alapján. A hazai statisztikai rendszer nem tud megbízható adatokat szolgáltatni arról, hogy hány tanulót érint évről évre ez a probléma.

Egy település életében rendkívül fontos az oktatás jelenléte és minősége. Ez nem csak az adott település fejlődését befolyásolja, hanem hozzájárul a település népességmegtartó erejének növeléséhez mind a pedagógiai munka, mind az infrastrukturális tényezők, és az eszközellátottság tekintetében is. A népesség korösszetétele nagy súllyal esik a latba egy település lakosságának iskolai képzettsége meghatározásakor, hiszen a fiatalabb korosztály aránya általában magasabb végzettséget is jelent. A népesség iskolázottsága a két legutóbbi népszámlálás között eltelt 11 év során jelentős emelkedést mutatott.

Vargán helyben több évtized óta nincs iskola, az alap és középfokú oktatás is legközelebb Sásdon elérhető el.

A településen nem merült fel igény az általános iskolai felnőtt oktatásra. A 2013 év végén indult közfoglalkoztatási képzési program keretében ezen hiányosságot pótlendő alapkompenciát fejlesztő, felzárkóztató képzést kaptak a programba bevont közfoglalkoztatottak. Sásd és Komló helyszínnel 8 fő képzése folyt.

- f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

Varga község a Baranya Vármegyei Kormányhivatal Komlói Járási Hivatal Munkaügyi Osztálya illetékességi területéhez tartozik. Az állami munkaügyi szervezet feladata, hogy elősegítse a foglalkoztatási helyzet javítását, az álláskereső megfelelő munkához jutását. Céljuk, hogy a munkahelyek számbavétele, felkutatása során az álláskereső megfelelő munkahelyet, a munkaadók megfelelő munkatársakat találjanak. A foglalkoztatottak számának növelése, a munkához jutás elősegítése, a munkanélküliség megelőzése, a munkahelyek megtartása, az esélyegyenlőség megteremtése érdekében különféle támogatásokat, szolgáltatásokat kínálnak ügyfeleiknek.

A Munkaügyi Osztály szolgáltatásainak igénybe vételét, az ügyintézés könnyítését szolgálja, hogy Sásdon kihelyezett ügyfélfogadás van, heti két alkalommal a Hegyháti Járási Hivatal épületében a Munkaügyi Osztály valamennyi szolgáltatása elérhető, elkerülhető a Komlóra utazás is.

A munkanélküliség kezelésében jelentős szerepet kap a képzés, továbbképzés. Az álláskereső között nincs 8 általános iskolai végzettséggel sem rendelkező, sőt az álláskereső egy része középfokú iskolai végzettséggel rendelkezik, ezért inkább a piacképesebb szakmákra történő átképzésre volna szükség.

Térségünkben 2011/12-ben folyt álláskereső számára átfogó képzési program, akkor 3 szakmában 45 fő képzésére került sor.

- g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Az önkormányzat nem jelentős foglalkoztató, a közfoglalkoztatáson felül két alkalmazottja van, a falugondnok és a közművelődési munkatárs.

A közfoglalkoztatás elsőrendű célcsoportjai viszont valóban a munkaerő-piacról kiszoruló mélyszegénységben élők, a közfoglalkoztatottak átlag 80 %-a közülük kerül ki.

- h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Olyan hátrányos megkülönböztetés esetéről nincs tudomásunk, amelyben pusztán a nemzetiséghez tartozása, illetve a mélyszegénység valamely jellemzője alapján került volna valaki hátrányos helyzetbe a foglalkoztatás terén.

Sokkal jellemzőbb a mélyszegénységgel többnyire együttjáró alacsony iskolázottság, alacsony önbecsülés, mentális problémák miatt az elhelyezkedési esély romlása.

- i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

Helyben a digitális információkhoz való hozzáférést a mozgókönyvtári információs pont keretében elérhető teleház szolgáltatások biztosítják, a könyvtár rendszeres nyitva tartási ideje alatt.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	5	9,62%	1	20,00%
2017	10	21,74%	1	10,00%
2018	5	9,80%	1	20,00%
2019	6	11,54%	0	0,00%
2020	7	10,94%	4	57,14%
2021	5	8,93%	1	20,00%

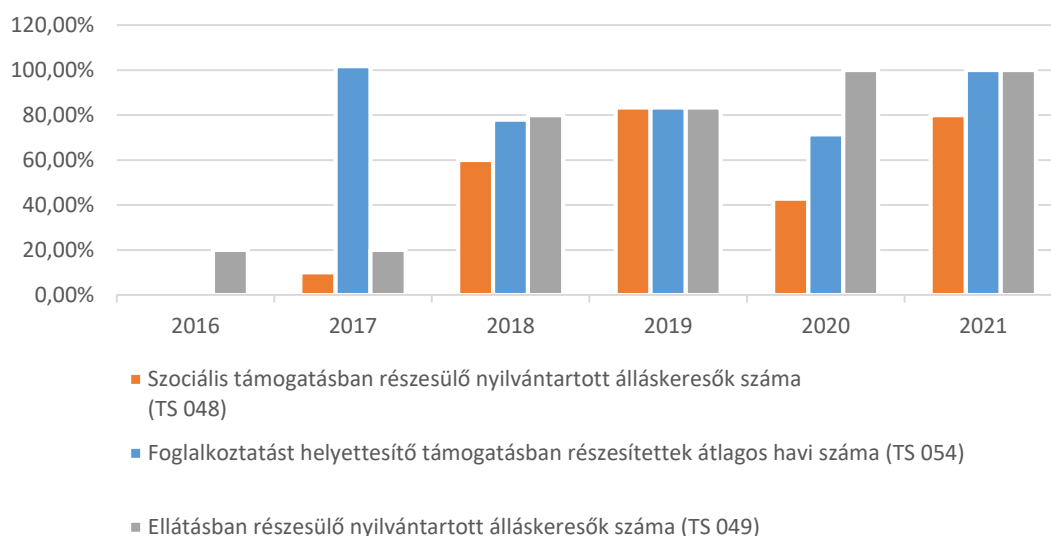
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.						
Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	0	0,00%	0	0,00%	1	20,00%
2017	1	10,00%	10	101,70%	2	20,00%
2018	3	60,00%	4	78,00%	4	80,00%
2019	5	83,33%	5	83,33%	5	83,33%
2020	3	42,86%	5	71,43%	7	100,00%
2021	4	80,00%	5	100,00%	5	100,00%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

**Passzív foglalkoztatás-politikai eszközkel támogatottak száma a
15-64 év közötti népesség arányában II. (%)**

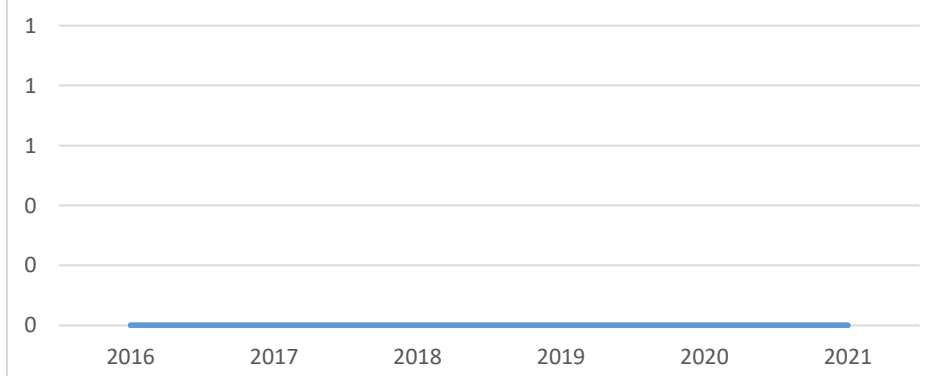

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás

Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0

Forrás: TeIR, KSH

Eü. károsodási és gyf. támogatásban részesülők

A regisztrált álláskeresők számának csökkenése nem jelentkezett az aktív korúak ellátásában részesülők számának csökkenésében. A regisztrált munkanélküliek egyre nagyobb hányada részesül valamilyen ellátásban, jellemzően ez már a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, amely a közfoglalkoztatás hiányában vagy annak szünetében a minimális létfenntartást biztosítja.

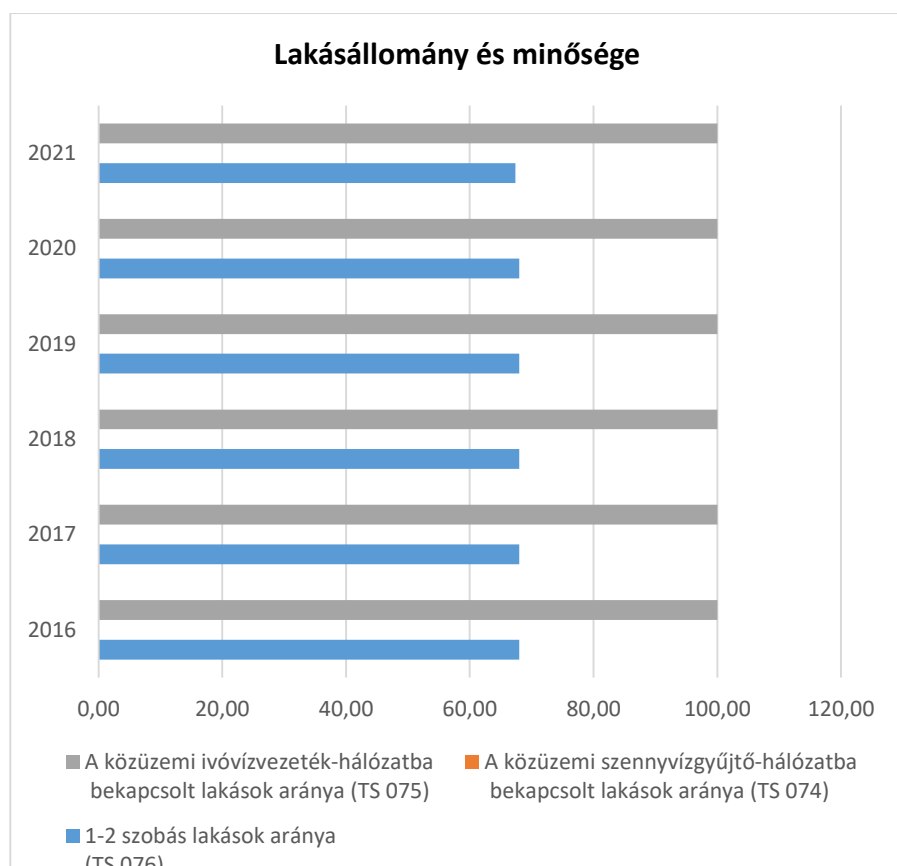
2015. március 1-jével az állami szociális ellátórendszerhez, a járási hivatalhoz került valamennyi munkanélküliséghez kapcsolódó támogatás folyósítása, így az aktív korúak ellátásával kapcsolatos ügyekben az önkormányzatnak nincs közvetlen információja az ellátottak számáról, összetételéről, alakulásáról.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2016	50	0	0,00	68,00	0,00	100,00
2017	50	0	0,00	68,00	0,00	100,00
2018	50	0	0,00	68,00	0,00	100,00
2019	50	0	0,00	68,00	0,00	100,00
2020	50	0	0,00	68,00	0,00	100,00
2021	49	0	0,00	67,35	0,00	100,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

a) bérlakás-állomány

3.4.2. számú táblázat - Bérlakás és szociális lakás állomány							
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)
	db	db	db	db	db	db	db
2016	50	0	0	0	0	0	0
2017	50	0	0	0	0	0	0
2018	50	0	0	0	0	0	0
2019	50	0	0	0	0	0	0
2020	50	0	0	0	0	0	0
2021	49	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

Magyarországon továbbra sem elterjedtek a bérlakások, míg az EU államaiban átlagosan a lakók 30%-a lakik bérlakásban, addig Magyarországon országosan 6,5%. Az önkormányzat bérlakással egyáltalán nem rendelkezik, ez a forma nem jellemző a településen.

b) szociális lakhatás

Az önkormányzat bérlakással egyáltalán nem rendelkezik.

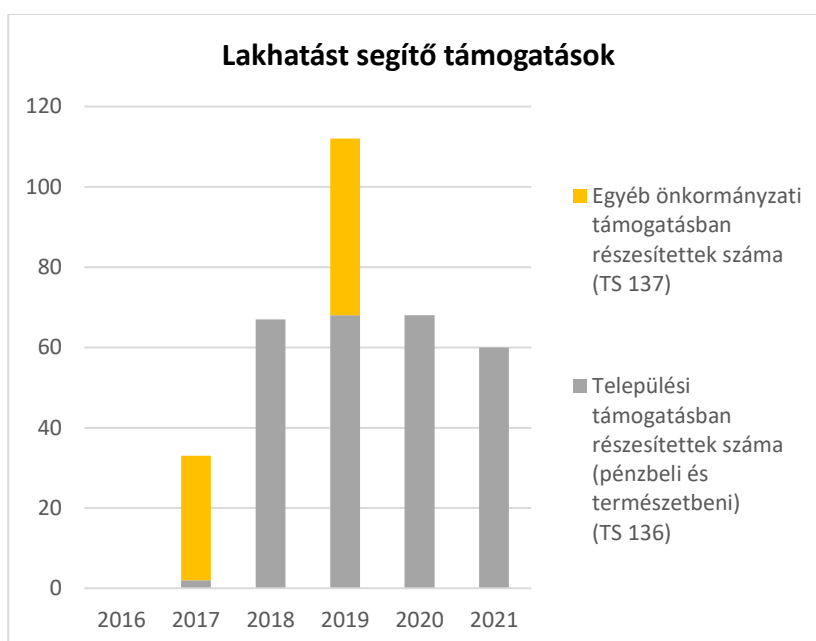
c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Az önkormányzat helyiséget sem ad bérbe lakáscélra. A településen nem jellemző a nem lakáscélú ingatlanok lakáscélú használata. A községben van ugyan néhány karbantartás hiányában erősen leromlott állapotú lakóház, de nem lakáscélú ingatlan lakás célú használata nem jellemző.

e) lakhatást segítő támogatások

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2016	0	0
2017	2	31
2018	67	0
2019	68	44
2020	68	0
2021	60	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

2015. március 1-jétől a lakásfenntartási támogatás korábbi rendszere megszűnt, a lakhatás támogatása a települési támogatások körébe tartozó, alternatív ellátási formává vált. A képviselő-testület saját döntésétől függő támogatási lehetőség a lakhatáshoz kapcsolódó

rendszeres kiadások viseléséhez nyújtott támogatás, amely a korábbi lakásfenntartási támogatást felválthatta. A településen jellemző probléma a megterhelő rezsiköltségek viselésének nehézsége, ezért Varga Község Képviselő-testülete rendszeres települési támogatást nyújt a lakhatási költségek megfizetéséhez. Lakásfenntartási települési támogatásra jogosult az a személy, akinek a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének háromszorosát.

Jelenleg 2-3 család részesül ebben a támogatási formában, melynek havi összege 5.000 Ft.

A településen letelepedni kívánókat lakástulajdonuk megszerzésében (lakásvásárlás vagy építés) 50 ezer forint vissza nem térítendő pénzbeli támogatással segíti az önkormányzat. A fiatalok helyben maradását, letelepedését segítő támogatás több évtizedes múltra tekint vissza.

f) eladósodottság

Nem rendelkezünk átfogó ismeretekkel a lakással kapcsolatos eladósodottság pontos mértékéről. Az önkormányzat azokról az esetekről szerez tudomást, amikor a család támogatásért fordul az önkormányzathoz, többnyire közmű-hátralékok, amelyeket szociális kölcsönnel sikerült megoldani: Bedőlt lakáshitelről pedig nem volt tudomása az önkormányzatnak.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

A lakásállomány néhány éve-évtizede a stagnálás állapotában van. A lakóépületek többsége 1946 előtt épült. A település lakásai egytől-egyig egylakásos, többszobás hagyományos családi házak. A lakásállomány minősége javuló tendenciát mutat. A lakásállomány nagyságát illetően az egy lakásra jutó szobák száma 2,46 db, a lakások nagyság szerinti összetétele a nagyobb alapterületű lakások arányának növekedését mutatja. A lakásállomány komfortfokozat szerinti megoszlását elemezve megállapítható, hogy a lakások több mint fele komfortos vagy összkomfortos, de 38 %-uk teljesen komfort nélküli. A lakások közművel való ellátottsága terén van még mit javítani.

A község lakóházállományának karbantartására, felújítására jelentős hatással volt az elmúlt években a Vargáért Egyesület szervezésében a Habitat For Humanity Magyarország szervezett együttműködésben 15 lakóház tetőfelújítására elnyert építőanyagokból, a lakók összefogásával megvalósított tetőfelújítási programnak. Ennek folytatásaként az egyesület négy család számára 4 db kályhát épített, valamennyihez új kéményt is felépítettek.

A község belterületi úthálózatának a hossza 3 km, melynek harmada szilárd burkolattal ellátott. Van még a községben olyan út, ahol szükséges lenne az aszfaltburkolat kiépítése. Három utcában az elmúlt 10 éven épült szilárd útburkolat, a többi zúzott kővel szórt.

A kiépített járdák hossza alig 0,2 km. Valamennyi utcában hiányzik mindkét oldalon a kiépített járda.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

- a telep, /szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);
- a telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;;
- a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai.

A községben nincs olyan lehatárolható terület, ahol az alacsony státuszú lakosok koncentráltan jelennének meg. A település belterülete egységes, a belterülettől távol eső külterületén (Vitéz-telek) egyetlen, tanya jellegű, mezőgazdasági célokat szolgáló lakóház (majorság) található.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

- az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás						
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közigazgatási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2016	0	0	0	0	0	0,00
2017	0	0	0	0	7	2,00
2018	0	0	0	0	7	3,00
2019	0	0	0	0	11	1,00
2020	0	0	0	0	14	1,08
2021	0	0	0	0	8	1,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A háziorvosi ellátást a település lakossága számára a Sásdon működő 3 felnőtt és 1 gyermek háziorvos biztosítja, 8 településre kiterjedő körzetekben. Valamennyi háziorvosi körzet szakképzett orvossal betöltött. Az egészségügyi privatizáció teljes körű, a háziorvosok valamennyien vállalkozói formában, saját rendelőben és eszközökkel látják el tevékenységüket. A Varga települést területi ellátási kötelezettséggel gondozó házi gyermekorvos kéthetente a településen tart helyi rendelőt a művelődési házban található rendelő helyiségben.

A fogorvosi alapellátás – összevontan a felnőtt és a gyermeklakosság számára, illetőleg iskolafogászati feladatokkal - egy körzetben történik, 22 település lakossága számára, szintén sásdi székhellyel. A fogorvos szintén vállalkozóként látja el praxisát.

A védőnői szolgálatot 2 védőnő látja el, sásdi székhellyel. Néhány éve a védőnői szolgálatok funkcionális privatizációjára is sor került, majd a finanszírozási feltételek változásával a két szolgálat ismét önkormányzati fenntartásba kényszerült, 2020 novembertől kezdődően. Ezt követően 2023. július 1-jétől a védőnői feladatellátás kikerült az önkormányzati feladatok közül, fenntartásuk állami kézbe került, a vármegyében a védőnői szolgálatokat a Pécsi Tudományegyetem Klinikai Központja működteti. A fenntartó-változások nem okoztak az ellátás folyamatosságában az ellátottak számára észrevehető változást.

Az alapellátáshoz kapcsolódó sürgősségi ellátás (központi háziorvosi ügyelet) 2023. augusztus 31-ig, amíg önkormányzati feladatellátásként működött, dombóvári székhellyel és sásdi információs ponttal működött. A fokozatosan kiépülő állami feladatellátás rendszerében településünk a vármegye részeként 2023. szeptember 1. napjától került be az Országos Mentőszolgálat ellátásával működő országos sürgősségi ügyeleti ellátásba. A változás jelentősen érinti a lakosságot: az eddig Sásdon, majd Dombóváron elérhető szolgáltatás most legközelebb a távolabb fekvő és tömegközlekedéssel még nehezebben megközelíthető Komlón vehető igénybe.

Az iskola-egészségügyi ellátást a sásdi oktatási intézményekben külön megbízással a házi gyermekorvos, illetve az állami védőnői ellátás részeként a két körzeti védőnő végzi.

A legközelebbi járóbeteg-szakellátás és a fekvőbeteg ellátás a Dombóvári Szent Lukács Kórházban érhető el. A gyógyszerekhez, gyógyhatású készítményekhez való hozzájutást a Sásdon működő patika biztosítja. Sásdon 2 egészségügyi szolgáltató is vállal otthonápolási szolgáltatást, a háziorvosi szolgálatokkal együttműködve a beteg otthonában biztosítva a szakápolást.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A gyermekek számára kötelezően biztosítandó szűrések a házi gyermekorvosi szolgálat és a védőnői szolgálat közreműködésével, illetve az iskola-egészségügyi ellátás keretében történnek. Hozzájukban a falugondnoki szolgálat járatai nyújtanak segítséget.

Az egészség megőrzését, betegségek korai felismerését célzóan Sásdon az önkormányzat az egészségügyi szolgáltatóval együttműködve alkalmanként, néhány évente szűrővizsgálatokat szervez (szűrőkamion), mely a környező települések lakosai számára is elérhető.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A helyben elérhető szolgáltatások között településnagyságunkra tekintettel nem szerepelnek a fejlesztő és rehabilitációs ellátások. Ezeket a község lakossága a környező települések ellátóinál (pl. Dombóvár, Harkány, Mosdós, Pécs, Szigetvár stb.) elérheti el, szükség esetén a falugondnoki szolgálat szolgáltatásának az igénybe vételével.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

A településen közétkeztetés csak máshonnan megrendelt szolgáltatásként (szünidei gyermekétkeztetés, szociális étkeztetés) működik, helyben konyha nincs.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Az önkormányzat helyben a közművelődési tevékenysége keretében, valamint a mozgókönyvtári szolgáltató hely működtetés során kulturális, közösségi és sport programokat szervez a település minden lakója részére, térítésmentesen, általában havi rendszerességgel. Sportlétesítményként a füves focipálya vehető igénybe.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A szociálisan rászorultak részére a szociális ellátást és a személyes gondoskodást az állam, az önkormányzat, illetve magánszolgáltatók biztosítják. A személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

A település lakossága számára jelenleg elérhető személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások:

- a) falugondnoki szolgáltatás
- b) házi segítségnyújtás
- c) család- és gyermekjóléti szolgáltatás
- d) jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
- e) támogató szolgálat
- f) nappali ellátás idősek és demens betegek részére.

2005-ben 27 települési önkormányzat közösen hozta létre a Sásdi Többcélú Kistérségi Társulást, amely a kistérség szociális és gyermekvédelmi alapszolgáltatásait biztosította a társulásban működtetett intézmény, a Hegyháti Szociális Alapellátási Központ (a továbbiakban: HSZAK) útján, itt látták el a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres segítségnyújtás, a családsegítő és a támogató szolgálat, illetőleg a gyermekjóléti szolgálat feladatokat is.

2014. január 1-jétől az önkormányzatok – finanszírozási nehézségek és egyeztetési problémák miatt – a szociális alapellátási feladatokat kiemelték a társulás által ellátott feladatok közül. A feladatok egy részét - a jelzőrendszeres segítségnyújtást és a támogató szolgálatot - fenntartó-váltással kiszervezték egy civil fenntartóhoz, a Sásd és Térsége Terület- és Humánfejlesztési Nonprofit Kft. működteti. A Sásd és Térsége Terület- és Humánfejlesztési Nonprofit Kft. fenntartásában 2014. november 30-tól működő Hegyháti Szociális Alapellátási Központ jelenleg két szociális alapszolgáltatást működtet Sásd és térségében.

Az intézmény által ellátottak köre, szakfeladatok területi hatálya a működési engedély szerint:

- a) jelzőrendszeres házi segítségnyújtás: - a Hegyháti járás 26 településének közigazgatási területe, valamint 45 önkormányzat közigazgatási területe a Szigetvári Járás területén.
- b) támogató szolgáltatás: A Hegyháti járás 27 településének közigazgatási területe

A kft. az önkormányzatoktól teljes mértékben elkülönülve végzi tevékenységét, az önkormányzatokkal való kapcsolata csekély, a feladatellátás nehézségeiről, finanszírozási problémák jelentkezéséről tudnak az önkormányzatok, mivel a fenntartó támogatást kérve rendszeresen fordul az önkormányzatokhoz

A szociális alapellátás kötelező feladatait a társult önkormányzatok maguk oldották meg, különböző megoldásokkal. A sásdi és a Mindszentgodisai közös önkormányzati hivatalok 14 önkormányzata, köztük Varga 2014. január 1-jétől Sásdi Szociális és Gyermekjóléti Társulás néven intézményfenntartó társulást, a családsegítés, gyermekjóléti szolgálat és házi segítségnyújtás ellátására Sásdi Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat néven közös intézményt hozott létre. A családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás 2015. év végi reformja következtében az ellátott feladatok közül kikerült a család- és gyermekjóléti szolgáltatás, amely feladatot a járási központ feladataival együtt Sásd Város Önkormányzata önálló intézményben old meg, a teljes közös

önkormányzati hivatal, illetve a járás területén. A szociális társulás, illetve az általa fenntartott intézmény feladata maradt a házi segítségnyújtás, illetőleg a 2015-ben új feladatként kialakított nappali ellátás biztosítása.

A város fenntartásában működő Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ a településre kijárva, heti rendszerességgel tartott helyszíni felfogadással biztosítja a személyes gondoskodást nyújtó szociális- és gyermekvédelmi szolgáltatásokat.

A Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ által biztosított személyes gondoskodást nyújtó szociális- és gyermekvédelmi szolgáltatások:

A város fenntartásában működő Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ által biztosított személyes gondoskodást nyújtó szociális- és gyermekvédelmi szolgáltatásokról a 2022. évi beszámolója ad képet:

„A Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ, Sásdi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat Szakmai Egysége ellátási területére vonatkozóan (Sásd, Gödre, Váznok, Varga, Palé, Meződ, Felsőegerszeg) 2022. évben együttműködési megállapodás alapján 12 családot gondozott, tanácsadottként, illetve egyszeri alkalommal 205 klienst látott el.

A családsegítő szolgáltatást igénybevevők tekintetében elsődleges problémaként továbbra is az anyagi, megélhetési problémák, gyermeknevelési nehézségek, a családi-kapcsolati konfliktus, illetve, a digitális oktatásban való részvétel, valamint az álláskeresésben nyújtott segítség nyújtása emelhető ki.

A szakmai tevékenységekre vonatkozóan: az előző évhez hasonlóan az ügyintézéshez történő segítségnyújtás, családlátogatások, valamint az egyéni gondozási nevelési terv megvalósításában nyújtott szociális segítő tevékenység halmozott adatai emelhetők ki valamint a pénzbeli ellátások igénylése, és adománykövetítés, elsősorban tartós élelmiszer adományra.

A KSH-nak 2023. januárban megküldött statisztikai összefoglalóból néhány elem:

☐ Adománykövetítés 488 db csomag, 205 fő esetben (szakmai tevékenység halmozott adata elsősorban az élelmiszer adományt nyújtó projektünk vonatkozásában)

☐ Családlátogatások száma:133

☐ Szünidei étkeztetéshez kapcsolódó családlátogatások a rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülők esetében

Az elmúlt esztendőben több alkalommal is felmerült az időskorúak intézményi elhelyezésének nehézsége, mert alacsony jövedelemmel, családtagok, hozzátartozók segítségével ez rendkívül nehéz, ezt ellátórendszerünk hiányosságaként értékelem.”

„Intézményünk minden év március 31-ig jelzőrendszeri intézkedési tervet készít. Az intézkedési terv elkészítéséhez a jelzőrendszeri tagok írásos beszámoló megküldésével járulnak hozzá.

A jelzőrendszeri intézkedési terv célja, hogy tervszerűen, szervezeten és hatékonyan működjön a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. tv 64.§ (2) bekezdésében, illetve a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. XXXI. tv 17.§ (1) bekezdésében meghatározott észlelő és jelzőrendszer.

Jelzéseket tekintve összegezhető, hogy

☐ 105 jelzés összesen

☐ 34 jelzés köznevelési intézményekből

☐ egészségügyi intézmény (kórház, védőnő, házi orvos)

☐ rendőrségtől érkező jelzés

☐ áldozatsegítő

☐ önkormányzat, jegyző

☐ összességében: a kórházak jeleznek a fiatalok esetében pl. pszichés problémák miatt bekerülőkről, illetve a rendőrség az ideiglenes távollátás esetében, valamint felnőttek esetében a lehetséges gondnokság kapcsán.”

„Járási Család- és Gyermekjóléti Központ Szakmai Egysége

A Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ, Járási Család- és Gyermekjóléti Központ Szakmai Egysége tevékenységét illetően összegezhető, hogy 2022. decemberben 66 védelembé vett gyermek állt gondozásban, 5 javaslat került benyújtásra ideiglenes hatályú elhelyezésre, védelembé vételre vonatkozóan 14 javaslat került benyújtásra.

A családba fogadások száma továbbra is jelentős a Hegyháti Járásban, tekintettel arra, hogy a gyermeket nevelő szülők külföldön vállalnak munkát, sok esetben a lakáshitelek törlesztése, vagy egyéb anyagi megfontolás miatt. A családba fogadás során a szülők a nagyszülőre, vagy valamely más családtagra bízák gyermeküket.

A bűncselekményekkel érintett kiskorúakra vonatkozóan történő családgondozás és szociális munka tapasztalatára vonatkozóan összegezhető, hogy 5 kiskorú gyermek állt megelőző pártfogó felügyelet alatt, garázdaság illetve kisebb értékben elkövetett lopás vétsége miatt.

A szabálysértést elkövető gyermekek szülei jellemzően együttműködőek az esetmenedzserrel, pártfogó felügyelővel. A pártfogó felügyelő és az esetmenedzser munkájával elősegíti, hogy további bűncselekményt ne kövessen el a kiskorú gyermek.

Az esetmenedzserek véleménye szerint a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések közül a védelembé vétel továbbra is kevésbé éri el az elvárt eredményeket, főként az 50 órát meghaladó igazolatlan iskolai hiányzás esetén. Ennek okát abban látják a szakemberek, hogy az érintett szülők nem partnerek ennek javításán.

Az elmúlt év egyik lényeges tapasztalata az, hogy a szülő maga kéri be a gyermekét a szakellátásba, ideiglenes hatályú elhelyezését kérve, de előfordult két alkalommal az is, hogy a gyermek maga kérte a családból való kiemelését.

Pornográf felvétel megszerzésével vagy tartásával elkövetett gyermekpornográfia megalapozott gyanúja miatt került négy középiskolás gyermek a látókörünkbe, akiknél védelembé vétel és megelőző pártfogás is elrendelésre került. Az elmúlt években még nem volt hasonló esetünk.

A szülők közötti párkapcsolati konfliktusok, illetve gyermekelhelyezés, kapcsolattartás körüli problémák említésre méltóak, amelyek sok esetben a védelembé vételt is indokoltá teszik több család esetében.

Intézményünk speciális szolgáltatásai:

- kapcsolattartási ügyeletet
- telefonos készenléti szolgálat
- jogi tanácsadás
- pszichológiai tanácsadás,
- munkavállalási, pályaválasztási tanácsadás biztosítása,

Óvodai iskolai szociális segítő szakember

2020. augusztustól lehetőség nyílt Óvodai iskolai szociális segítő szakember alkalmazására, a szakmai létszámot bővítve az intézményben.

A Hegyháti Járás ellátási területén működő köznevelési intézményekben látja el feladatát; a szociális munka eszközeinek és módszereinek felhasználásával az óvodás és iskoláskorú gyermekek, tanulók szociális kompetenciáinak fejlesztése, sikeres iskolai előmenetelük támogatása, illetve az esetlegesen felmerülő veszélyeztetettség megelőzése érdekében.

2022. október 1-óta ez az álláshely betöltésre került.

A Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ jelenlegi, és a közelmúltban lejárt pályázata:

1. Az EFOP-1.4.2-16-2016-00023 azonosító számú Integrált térségi gyermekprogramok „Gyökerek és Szárnyak” elnevezésű projekt került megvalósítása a Hegyháti járáshoz tartozó településeken, továbbá Bikal és Oroszló községekben 2017. október 1-től, 2023. február 28-ig.
2. Intézményünk a 2022. évben is megvalósítóként vesz részt a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatósággal, az RSZTOP-1.1.1-16 – „Szegény gyermekes családok és rendkívül alacsony jövedelmű személyek számára természetbeni juttatás biztosítása” tárgyú RSZTOP-1.1.1-16-2016-00002 azonosító számon regisztrált pályázat megvalósításában. A pályázat keretein belül 12 kg-os tartós élelmiszer csomag kerül kiosztásra havonta, a projekt időszakra vonatkozóan, a rendszeres

gyermekvédelmi kedvezményben részesülő 0-3 éves korú gyermeket nevelő családok között, időskorúak és rokkant ellátásban részesülők között.

3. Gyermekétkeztetési Alapítvány, 5 család számára támogatás biztosítása 1 éven át, 20.000.- Ft összegben, tartós élelmiszer vásárlására. 2022. februártól kezdődően.

Sásd Város Önkormányzata és a Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ, illetve a Gyerekesély Program szervezésében nyári napközis tábor valósult meg, 75 férőhelyet biztosítva a sásdi gyermekek számára.

A tábornak az Általános Művelődési Központ adott helyszínt, 2022. július - augusztus között, három héten át. A programokat tekintve az első héten a különböző sportoké volt a főszerep, a második harmadik héten a népi motívumok témakörében mesék feldolgozása, művészeti alkotások készítése volt a kicsik feladata, valamint részt vehettek néptánc oktatáson, egészségvédő foglalkozáson, íjászon és kirándulást tettek a Mecsextrem Parkba, a Bükkösi Ökoparkba, és a Bikali Élmenybirtokba.

Kollégáimnak, valamint a Sásdi Általános Iskola pedagógusainak köszönhetően a résztvevő gyermekeknek lehetőségük volt tartalmasan eltölteni a nyári szünidőnek egy részét.”

A közelmúltban lezárt ún. 2. gyerekesély program, az EFOP-1.4.2-16-2016-00023 azonosító számú Integrált térségi gyermekprogramok „Gyökerek és Szárnyak” elnevezésű projektet az intézményben 2017. október 1-től 2023. február 28-ig a szakmai vezető, 5 koordinátor, közösségi ház-vezető, és asszisztens alkalmazásával, összesen 23 kifejezetten a program idején foglalkoztatott kolléga valósította meg.

A Sásdi Szociális Szolgálat által nyújtott személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások:

„Házi segítségnyújtás

A társulás közigazgatási területén a házi segítségnyújtás tevékenységet az elmúlt évben 4-3,5 gondozó végezte. A gondozónők 8 - 6 - 4 órában látták el a gondozási tevékenységet. Végzettségük megfelelt a törvényi előírásoknak. A feladataik ellátásához a szükséges tárgyi feltételekkel rendelkeztek. (kerékpár, vérnyomásmérő, gumikesztyű, fertőtlenítőszer) A szolgáltatást 2018 évben 28-30 fő igényelte.

Település szerinti bontás:

Település	Ellátottak száma (fő)
Baranyaszentgyörgy	4
Felsőegerszeg	4
Gödre	3
Meződ	4
Sásd	13
Varga	1
Váznok	1
Összesen	30

A törvény által meghatározott létszám aránya: egy gondozóra jutó gondozotti létszám 7 főben van meghatározva, nyolc órás munkaviszony mellett. A 30 fő gondozotti létszámhoz a törvény által előírt szakfeladat ellátását végző dolgozók száma: 4,5 fő – amit jelenleg 3,5 fő lát el - tehát ez 1 fővel kevesebb az előírt létszámnál. A szakmai vezető a létszám arányában a törvény által előírtaknak megfelelt. A szakterület engedélye 60 fő. A szükségletek a segítségnyújtás tevékenységen belül arányaiban az alábbiak szerint alakultak: Bevásárlás, mosás, takarítás tevékenységekben való segítségre volt a legnagyobb igény. Ezt követte a mentális gondozás, amelyen belül az orvos által előírt gondozási ápolási feladatok is szerepeltek. A személyi higiéné megtartásában való segítségnyújtás is fontos feladat volt a gondozás során. Kisebb mértékben szerepelt a szükségletek között az ügyintézésben való segítségnyújtás, és a meleg ételkészítésben való segítség.”

„Nappali ellátás

„Idősek és demens személyek nappali ellátása szolgáltatás bevezetésére 2015. év végével a Sásdi Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat intézmény új szakmai egységként került sor. Sásd esetében e

szolgáltatás a település nagyságrendje miatt kötelező feladat, míg a társulás kistélepülései esetében önként vállalt feladat. 2018. január 01-től 75 főre bővült az ellátottak száma, melyre a Baranya Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Szociális és Gyámügyi Osztálya megadta az engedélyt. A 75 fős létszám nagyobb része sádsi idős.

A szociális szolgáltatás célja: A hiányzó családi gondoskodás pótlása főként az idős ember szociális helyzetének javítása, kulturált körülmények közé juttatása, egyedüllétének megszüntetése, a tétlenséggel járó káros hatások megelőzése, valamint egészségi állapotának figyelemmel kísérése és javítása, higiénés szükségleteinek biztosítása. A klubban nyújtott gondozás összetett, komplex tevékenység –melyet a klubtag egyéni sajátosságainak és lehetőség szerinti igényeinek tervszerű, együttes alkalmazásával valósítjuk meg. Komplex gondozás megvalósítása: az intézmény biztosítja igény szerint az ellátottak napi egyszeri meleg ebédjét, a tisztálkodási, mosási, vasalási lehetőséget. Törekszik az ellátottak nyugalmanak biztosítására, valamint mentálhigiéniai ellátására. Az önállóság helyreállítása, fenntartása: az ellátottak mozgásának aktivizálása, csoportbeszélgetések, foglalkoztatás, egyéni és közösségi vallásgyakorlás. Az ellátott az intézmény által szervezett feladatvégzésekbe, foglalkoztatásokba egészségügyi állapotától függően kapcsolódjon be, saját fizikai és szellemi erőnlétének megtartása érdekében is. Az ellátottak családi és társadalmi kapcsolatainak fenntartása: az ellátottaknak segítjük az egymás közötti, illetve a hozzátartozókkal való rendszeres kapcsolattartását. Elsősorban saját otthonukban élő 18. életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy időskoruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, illetve igény szerint napközbeni étkeztetési lehetőséget nyújt.

Demens személyek nappali ellátása a Pszichiátriai Szakkollégium által befogadott demencia centrum demencia kórképet megállapító szakvéleményével rendelkezők számára biztosít rendszeresen szervezett egyéni és csoportos foglalkozásokat, meglévő képesség megőrzésére és fejlesztésére irányuló programokat, mentális gondozást, felügyeletet.

Az intézmény által ellátott feladatok:

- Az intézmény biztosítja az idős emberek számára a megszokott életvitelük fenntartása mellett az egyes szolgáltatások igénybe vételének lehetőségét.
- Az ellátottak rendszeres ápolói felügyelete.
- Szűrő vizsgálatok megszervezése.
- Az ellátottak pszichés állapotának folyamatos megfigyelése, az észlelt változások jelentése, az előírt dokumentáció vezetése.
- Családi- és társas kapcsolatok ápolása, kiépítése, szinten tartása.
- Személyre szabott, évszaki sajátosságokat figyelembe vevő foglalkoztatása az előre elkészített foglalkoztatási terv alapján.
- Demenciában szenvedőknél a meglévő képességek megőrzése, fejlesztése, az állapot rosszabbodás gyorsaságának csökkentése.
- A lelki egészség védelme.

A demens betegek ápolása. Alapvető cél, hogy a demenciával küzdő idős ember a szellemi leépülése során életminőségét megőrizve, jó közérzettel, boldogan élje életét, érzékelje a jó bánásmódot, képes legyen az adott pillanatok élvezetére, állapotromlását késleltető támogatást kapjon. Önellátási képességének csökkenése mellett is kielégítettek legyenek szükségletei és meg tudja őrizni emberi méltóságát. Vagyis mindazon beavatkozások és eljárások biztosítása, melyek hozzájárulnak a demens jól-létének, -a "well-being" –biztosításához."

Falugondnoki szolgáltatás

Vargán a falugondnoki szolgáltatás a térségben az elsők között, 2009. február 1-jén indult el. Sajátossága, hogy 13 éven keresztül két települést, Vargát és a szomszédos Felsőegerszeget is ellátta, majd 2022-től Felsőegerszegen is kialakították a saját falugondnoki szolgálatukat, így most

már csupán Varga lakossága számára lát el szociális és egyéb közösségi feladatokat a falugondnoki szolgálat.

A településeken nem érhető el az alapvető szolgáltatások többsége. Ezeket a lakosság főként Sásdon veheti igénybe. A szolgáltatásokhoz való hozzájutás segítése, az esélyegyenlőség megteremtése teszi szükségessé a Szolgálat létrehozását.

A Szolgálat két legfontosabb feladata a gépjárművel végzett szállítás és a falugondnok személye által végzett szervezési tevékenység. A szállítási szolgáltatások révén – személyszállítás, illetőleg áruk szállítása, beszerzése – csökkenteni képes a kistelepülések rossz közlekedéséből és a helyi szolgáltatások hiányából adódó hátrányokat. A helyi közösségek életének szervezésében betöltött szerepével pedig az élhetőbb települési körülményekért, a vonzóbb lakókörnyezetért tehet sokat. Javítja a helyben lakók életkörülményeit és szerepe lehet annak megelőzésében, hogy főként a fiatal családok a közlekedési nehézségek miatt elköltözzenek, illetőleg az idős, egyedül élő lakosok minél tovább saját lakókörnyezetükben élhessenek, kitolva azt az időt, amikor családjuk vagy a szociális ellátórendszer magasabb szintű ellátására lesznek utalva. A Szolgálat működése az alapellátás szolgáltatásokat jól kiegészíti, és javítja a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutást is.

A falugondnoki szolgáltatás bevezetésének szándéka a képviselő-testületekben a lakossággal, különösen a legrászorultabbakkal, a gyermekes szülők, különösen a középiskolás gyermekek szüleivel és az idősekkel történt beszélgetések, igényfelmérések után merült fel. A középiskolások sásdi helyközi járatokhoz való eljutása, a Sásról történő hazajutás, az általános iskolások szakkörökről történő hazautazása kizárólag személygépkocsival lehetséges. Úgyszintén nincsen járat az idősek, betegek részére az orvostól rendelés után hazafelé.

A szolgálat az ellátást főállásban közalkalmazottként foglalkoztatott falugondnok útján látja el. A szolgáltatás igénybevételére minden Vargán lakó személy jogosult.

A falugondnoki szolgálat keretében ellátott feladatok:

- a) Közreműködik az étkeztetés és a házi segítségnyújtás szociális szolgáltatásokban: az ebédet házhoz szállítja, folyamatosan figyelemmel kíséri az egyedül élő időseket, felméri a rászorulóknak szociális ellátás iránti igényét, szükségességét.
- b) Egészségügyi ellátáshoz való hozzájutás biztosítása: a településeken hiányzó alapvető szolgáltatások közül a háziorvosi ellátáshoz való hozzájutás segítése. Hetente 1 alkalommal, meghirdetett időpontban a falugondnok Sásdra, a háziorvoshoz, házi gyermekorvoshoz szállít minden lakost, majd a gyógyszerért megy, egyúttal kiváltja kérelemre a felírt gyógyszert.
- c) Óvodáskorú, iskoláskorú gyermekek szállítása: naponta gondoskodik a vidékre korán induló tanulók helyközi járatokhoz való szállításáról, az óvodásokat pedig Sásdra szállítja.
- d) Közösségi, művelődési, sport- és szabadidős tevékenységek szervezése, segítése: kirándulások, kulturális programok szervezésében, lebonyolításában vesz részt.
- e) Közreműködik hivatalos ügyek intézésében tájékoztatással, tanácsadással, személyes eljárással, szállítással, a lakossági igények, beadványok, kérelmek továbbításával
- f) Önkormányzati feladatok ellátást segítő szolgáltatások: állandó kapcsolatot biztosít az állampolgárok, az önkormányzat és a Sásdi Közös Önkormányzati Hivatal közt. Feladata a lakosságot érintő információk gyűjtése és továbbítása.

Szociális étkeztetés

Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguk, illetve eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük, vagy hajléktalanságuk miatt.

2013-ig társulásban, majd 2013. júliustól Sásd a környékbeli kistételepüléseket is ellátva (Varga, Felsőegerszeg, Meződ, Palé, Váznok) ellátási szerződés alapján gondoskodik az étkeztetés feladatairól. Az ebéd beszerzése a napközi konyháról (ÁMK) történik, a szolgáltatás megszervezéséhez szociális asszisztens, a kiszállításhoz gépkocsivezető és gépkocsi áll rendelkezésre. Az ellátottak átlagos száma mintegy 180 fő, a napi igénybevétel átlaga 160 fő körül alakul.

2016-tól új kötelező feladatként kellett megszervezni a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997.évi XXXI. törvény 21/C. § szerinti szünidei gyermekétkeztetést. Varga Község Önkormányzata e feladatot a Sásdi ÁMK napközi konyháról történő ebédszállítással látja el. Átlagosan legalább 4 gyermek veszi igénybe a szünidei étkeztetést.

Az önkormányzat a szociális alapszolgáltatási feladatokat ellátó intézményei, szolgálatai munkáját évente értékeli, fenntartóként, illetve a társulás tagjaként részt vesz a fenntartói feladatok ellátásában, az önkormányzati hivatal útján pedig napi kapcsolatot tart az ellátottak érdekében az intézmények, szolgáltatók munkatársaival.

g) drogprevenciós szolgáltatások;

Az önkormányzat kifejezetten drogprevenciós célú szolgáltatásokat a település lélekszámából adódóan nem nyújt, de a közművelődési feladatai körében, a Vargai Művelődési Ház Községi Tér kulturális, közösségi programjait drogprevenciós céllal is szervezi, amely a település minden lakója számára elérhető.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Nincs tudomásunk a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások területén hátrányos megkülönböztetésről, az egyenlő bánásmód követelményét betartjuk.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0

Forrás: Önkormányzati adat

Varga Község Képviselő-testülete az 1993. évi III. törvényben kapott felhatalmazás alapján, annak helyi végrehajtására utoljára Az egyes szociális és gyermekvédelmi ellátásokról és szolgáltatásokról szóló 4/2021. (VIII. 25.) önkormányzati rendeletben határozta meg az önkormányzat által biztosított pénzbeli és természetbeni ellátások és szolgáltatások szabályait, alkotta meg a települési támogatások rendszerét, helyi szabályait.

Az önkormányzat rendkívüli települési támogatással, valamint rendszeres települési támogatással segíti a szociálisan rászorult, méltánylandó anyagi nehézséggel küzdő személyeket.

A települési támogatások rendszere a településen több évtizede jól működő szociális ellátásokhoz igazodóan lett kialakítva.

A rendszeres települési támogatás a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez (lakásfenntartási települési támogatás), a rendszeres gyógyszerkiadások viseléséhez (a gyógyszerértámogatás), valamint a továbbtanuláshoz kapcsolódó közlekedési költségek viseléséhez (a továbbiakban: bérletértítés).nyújtott segélyfajta.

Lakásfenntartási települési támogatásra jogosult az a személy, akinek a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének háromszorosát, továbbá az elismert havi lakásfenntartási költségek legalább havi 5 ezer forint. Havi összege 5.000 forint.

Gyógysértámogatásra jogosult, akinek a havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének kétszeresét, és havi rendszeres gyógyszerköltségének összege meghaladja az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 20 %-át. Havi összege 5.000 forint.

Az önkormányzat a tanév során a nappali tagozaton közép- vagy felsőfokú iskolai tanulmányokat folytató rászoruló

- a) bejáró gyermek és fiatal helyközi bérletjegyének költségét,
 - b) kollégiumban élő tanuló számára havi 4 – 100 km-t elérő távolság esetében havi 2 - oda-vissza utazás költségét
- átvállalja.

Rendkívüli települési támogatást kell nyújtani a létfenntartást veszélyeztető, rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére. Vargán a rendkívüli települési támogatás

- a) kamatmentes kölcsön,
- b) szociális célú tűzifajuttatás,
- c) temetési támogatás,
- d) szülési támogatás

formájában is megállapításra kerül, a különböző, a családoknak nehézséget jelentő élethelyzetekhez igazodva, a rászorulóknak széles köre számára.

Az önkormányzat a helyi önkormányzatok szociális célú tűzifavásárlásához kapcsolódó kiegészítő támogatása keretében a rászoruló lakosság számára természetbeni rendkívüli települési támogatásként szociális célú tűzifa juttatást biztosít.

Rendkívüli települési támogatás a nem várt rendkívüli kiadás miatt nehéz helyzetbe került kérelmező részére pénzügyi szolgáltatási tevékenységnek nem minősülő kamatmentes kölcsön formájában is nyújtható. A kamatmentes kölcsön összege 50.000 forintig terjed.

Az elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulásként rendkívüli települési támogatást nyújt az eltemettető részére az önkormányzat, 50.000 forint értékben. Szintén 30 ezer forint támogatással segíti az önkormányzat a családokat a gyermekek születésével kapcsolatos többletkiadások viselésében.

2016-tól új kötelező feladatként kellett megszervezni a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997.évi XXXI. törvény 21/C. § szerinti szünidei gyermekétkeztetést. Az önkormányzat ezt az ellátást úgy szervezte meg, hogy a rászoruló gyermekek számára a gyermekintézmények zárva tartása idején hétköznapiokon a meleg ebéd előállítását a Sásdi ÁMK napközi konyháról megrendelve, a falugondnoki szolgálata által a településre szállítva, éthordóban szolgálja ki.

3.7 Községi viszonyok, helyi közelet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai;

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2019)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
0	van	105	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az önkormányzat a közösségi színtér, valamint a helyi mozgókönyvtári szolgáltató hely működtetésével rendkívül jelentős értékteremtő erő a település életében, az itt élők sokféle igényének tesz eleget. Szerepe alapján a lakosság széles rétegének nyújtja a kultúra, különösen a társas, közösségi művelődés, másrészt a kulturált társas együttlét lehetőségét.

Az önkormányzat és a helyi könyvtári szolgáltató hely által biztosított, a lakosság számára térítésmentesen igénybe vehető szolgáltatások:

- könyvtári szolgáltatások biztosítása: könyv és folyóirat kölcsönzés, CD, DVD kölcsönzések,
- általános információs szolgáltatás,
- szabadidős foglalkozás biztosítása,
- közművelődési, kulturális programok szervezése, hagyományos rendezvények: falunap, gyermeknap, idősök napja, nőnap, egyéb alkalmi programok.

A Vargai Művelődési Ház Községi Tér

a) segíti a közösségi tevékenységeket, a művelődő közösségek működését, ösztönzi a társadalmi összetartozást és a közösségek kulturális értékteremtésben való aktív részvételét,

b) működése a közösségek öntevékenységen alapul, és azt ösztönzi, tevékenységét a közösségek érdeklődése, igényei és szükségletei alapján végzi, tevékenységének tervezésébe, értékelésébe a közösségeket bevonja,

c) mindenki számára nyitott, mindenki számára hozzáférhető,

d) együttműködik a Vargáért Egyesülettel, valamint egyéb civil, gazdasági és egyéb szervezetekkel, kulturális intézményekkel, más szakterületekhez tartozó intézményekkel.

A ház nyitvatartási ideje:

- kedd 8-11 óra, 16-19 óra
- szerda 8-11 óra, 16-19 óra
- péntek 8-11 óra, 16-19 óra között
- szombat 15-19 óráig nyitva tart.

A nyitva tartási idő alatt a művelődési ház helyiségei a művelődő közösségek számára térítésmentesen igénybe vehetők, előzetes bejelentkezés nélkül is. A működési idő alatt felügyelet működik.

A közösségi szintér székhelye a Fő utca 32. száma alatti Kultúrház épülete, amelynek külső felújítása az elmúlt években megtörtént. Itt az épület akadálymentessége még hiányos, a mosdó akadálymentesítése, felújítása szükséges. Ezen felül az épület villamos hálózatát és a fűtésrendszert kell modernizálni ahhoz, hogy a közösségi programokhoz megfelelő helyet biztosítson.

A szintér telephelyen működő további két ingatlannal is rendelkezik. Az egyik a település szülötte, a József Attila- díjas író és műfordító, Sásdi Sándor szülőházában működő emlékház. Itt az író életútját, családját, gyermekkorát bemutató kiállítás található. Az emlékszoba fejlesztése az író emlékének fenntartása, a helyi közösség értékeinek őrzése érdekében elengedhetetlen.

A másik telephelyen, a Fő utca 76. számú teleház-épületben korábban az önkormányzat a mozgókönyvtári szolgáltató helyet működtette, azonban ez az épület évek óta használhatatlan állapotba került, ezért a könyvtár a kultúrház épületébe, a többfunkciós közösségi terembe kényszerült, amíg a teleház-épület felújítása meg nem történik. A nagyterem befogadóképessége a könyvtári felszerelés, eszközök elhelyezése miatt beszűkült, szükséges volna már a könyvtár visszaköltöztetése. Annak érdekében, hogy a teleház-épület ismét használható legyen, az önkormányzat a falak vizesedését megszüntette, azonban szükség van még az épület energetikai korszerűsítésére, továbbá a kis méretű épület bővítésére, ahol elhelyezhető lenne a jelenleg teljesen hiányzó vizesblokk, akadálymentes mosdóval együtt, és még egy további közösségi tér (könyvtárhelyiség) kialakítására is szükség van, a jelenlegi funkcionális alapterület növelésével

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

A rendszeresen szervezett közművelődési, közösségi programok a település minden lakója számára nyitott, azokra meghívót kap, a részvétel minden esetben ingyenes.

Az önkormányzat gondoskodik a kötelező közsolgáltatási feladatok megszervezéséről, a humán szolgáltatások, az egészségügyi, szociális és gyermekjóléti alapellátások, a községüzemeltetési feladatok ellátásáról. E kötelezettségeinek részben közvetlenül, mint intézményalapító és fenntartó, részben közvetett módon, ellátási szerződés útján tesz eleget.

Egyes feladatok ellátása során együttműködik más önkormányzatokkal, nem önkormányzati fenntartású intézményekkel, civil szervezetekkel, gazdasági társaságokkal, a történelmi egyházakkal és egyéb szervezetekkel.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

Helyben a legjelentősebb civil összefogás a 2011. óta működő Vargáért Egyesület munkájában rejlik. A szervezet célja Varga község és tágabb értelemben vett környezete kulturális, társadalmi, turisztikai, környezeti és oktatási fejlődési lehetőségeinek fejlesztése, rendezvények szervezése, a hátrányos helyzetű társadalmi rétegek (megváltozott munkaképességű személyek, romák) társadalmi beilleszkedésének elősegítése, továbbá fogyatékos és roma fiatalok munkaerő-piaci esélyeinek javítása, képzésének, foglalkoztatásának elősegítése és az ehhez kapcsolódó szolgáltatások, szabadidős tevékenységek szervezése.

2015-ben az egyesület pályázati forrásból egy mikrobuszt tudott beszerezni, amely a rendezvények, programok (kulturális rendezvények, gyermekprogramok, kirándulások és üdültetés, képzések stb.) szervezésében komoly segítséget jelent.

Jelentős hatással volt a település életére az elmúlt években a Vargáért Egyesület szervezésében a Habitat For Humanity Magyarország szervezetével együttműködésben 15 lakóház tetőfelújítására elnyert építőanyagokból, a lakók összefogásával megvalósított tetőfelújítási program. Ennek folytatásaként az egyesület négy család számára 4 db kályhát épített, valamennyihez új kéményt is felépítettek.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

A nemzetiségi önkormányzat megszűnése óta a roma nemzetiségi hagyományokat a települési önkormányzat a közösségi szintén működtetése során a nemzetiségi kultúra érvényesítésével, a Vargáért Egyesület pedig a saját tevékenysége során a roma nemzetiségi kulturális programok (roma kulturális napok) szervezésével járul hozzá a nemzetiségi kulturális identitás megőrzéséhez.

e) helyi lakossági önszerveződések.

Vargáért Egyesület néven 2011-ben a faluközösségért aktívan tenni akaró polgárok civil szervezetet alapítottak. Az egyesület az önkormányzattal közösen szervezett kulturális, közösségi, hátránykompenzáló és esélyteremtő programokban fejti ki tevékenységét.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Vargán 2006-2014. között működött nemzetiségi önkormányzat. A nemzetiségi önkormányzat a helyi roma közösség érdekérvényesítő, nemzeti identitás őrző tevékenysége mellett mindig is céljának tartotta a helyi roma közösség életlehetőségeinek, esélyegyenlőségének javítását. A nemzetiségi és a községi önkormányzat közötti együttműködést jól jellemezte, hogy a település polgármestere egyben a nemzetiségi önkormányzat elnöke is volt, így a két testület közösen egyeztetett céljaik – főként kulturális, közösségi programok – megvalósítása érdekében együtt tudott működni.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Pozitív, aktív életforma hiánya, munkához való hozzáállás problémái: közfoglalkoztatás elfogadása a megfelelő életvitelt jelentő állandó munkahely, biztos megélhetés helyett.	Felnőttképzéssel kell segíteni a munkakeresést és a tudatos életvitelt, minél többen vegyék kezükbe saját sorsuk, boldogulásuk alakítását.
Az emberek kevésbé tudatosak saját egészségük fenntartásában, az egészséges életvitelben.	Szűrőprogramokon történő részvétel elősegítése.
Az emberek jó közérzetet nagyban befolyásolja biztonságérzetük	Közbiztonság javítása, térfigyelő kamerarendszer fejlesztése, további megfigyelő pont létesítése.
A helyi roma hagyományokat, nemzetiségi identitást nemzetiségi önkormányzat híján az önkormányzat és a Vargáért Egyesület összefogásával lehet csak megőrizni.	A roma kultúra és identitás őrzése érdekében az önkormányzat és az egyesület együttműködése, évente roma kulturális nap szervezése.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

Magyarország az 1991. évi LXIV. törvényben hirdette ki a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit.

4.1. számú táblázat - Gyermekek korú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	40	41	81	49,38%	50,62%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			0	0,00%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	3	7	10	3,70%	8,64%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	3	1	4	3,70%	1,23%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. § n) pont)

A védelembe vétel a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermek védelme a gyermekjóléti szolgáltatás feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi (Gyvt. 68. § (1) bekezdés).

A gyermekek védelmét szolgálják a pénzbeli és természetbeni ellátások, valamint a gyermekvédelmi szolgáltatások. A szociálisan rászorulóknak által igénybe vehető pénzbeli, természetbeni és gyermekjóléti alapellátásokat, személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatásokat a

gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, a gyámhatóságokról, a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997.(IX.10.) Korm. rendelet, valamint Varga Község Önkormányzat Képviselő-testületének egyes szociális és gyermekvédelmi ellátásokról és szolgáltatásokról szóló 4/2021. (VIII.25.) önkormányzati rendelete szabályozza.

A helyi ellátórendszer különféle támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családokat a gyermek nevelésében, iskoláztatásában, valamint védelmet biztosít megfelelő támogatások és szolgáltatások nyújtásával. A helyi rendszer további jellemzője, hogy a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja.

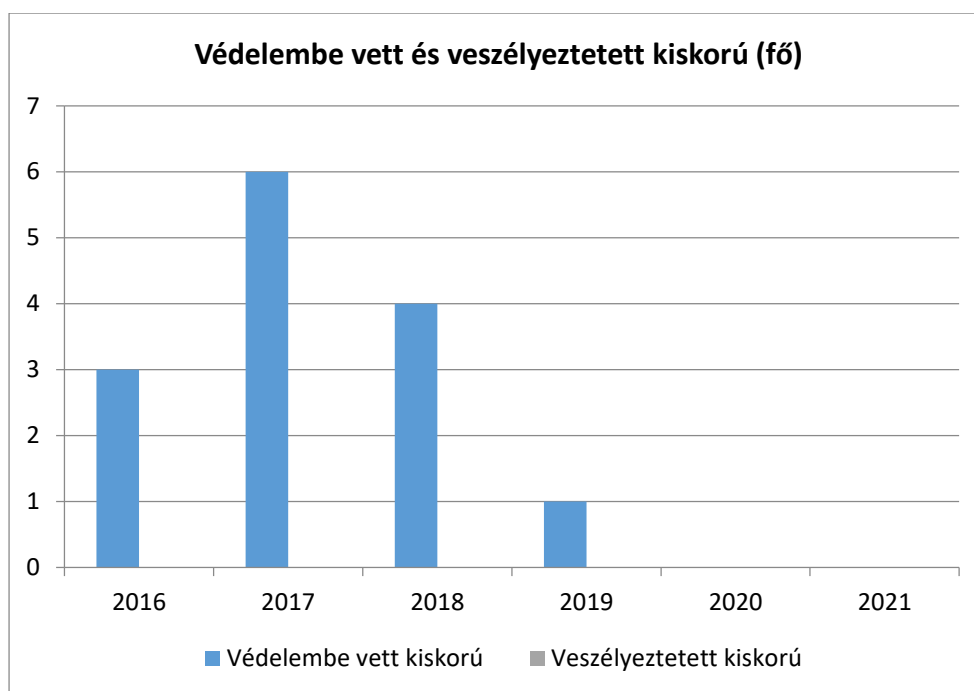
A megelőző tevékenység a köznevelési, egészségügyi, szociális, közművelődési és sport intézményhálózaton keresztül (esetenként civil szervezetek bekapcsolódásával is) valósul meg, és az egyes ágazatok együttműködésén alapul. Településünkön a gyermekvédelmi alapellátások kiépültek, a preventív gyermekvédelem minden gyermekekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van.

A gyermekszegénység csökkentése átfogó, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket igényel. Az egyes részterületeken a foglalkoztatás, az oktatás, a lakásügy, az egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló és egymásra épülő intézkedéseit kell meghozni, amelyek a gyermek megszületésének pillanatától segítenek az esélyek javításában. A szegénységben vagy szegénység kockázatával élő gyermekek sajátos csoportját alkotják a fogyatékos gyermekek. A fogyatékos gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál sokkal nehezebb, különösen a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok esetében figyelhető ez meg.

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2016	3	0
2017	6	0
2018	4	0
2019	1	0
2020	0	0
2021	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az önkormányzat gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladat-ellátási kötelezettségének a Gyvt. alapján

- egyrészt a rászorulóknak nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások biztosításával,
- másrészt pedig személyes gondoskodást nyújtó ellátások, gyermekvédelmi szolgáltatások fenntartásával tesz eleget.

A gyermekvédelmi alapellátást az önkormányzat 2013-ig a Sásdi Többcélú Kistérségi Társulás által létrehozott Sásd és Vidéke Vagyonkezelő és Intézményfenntartó Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság, mint fenntartóval kötött feladatellátási szerződéssel, a Hegyháti Szociális Alapellátási Központ (HSZAK), majd a Sásdi Szociális és Gyermekjóléti Társulás tagjaként a Sásdi Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat útján látta el. 2016-tól a komplex család- és gyermekjóléti szolgáltatási tevékenységet a Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ végzi.

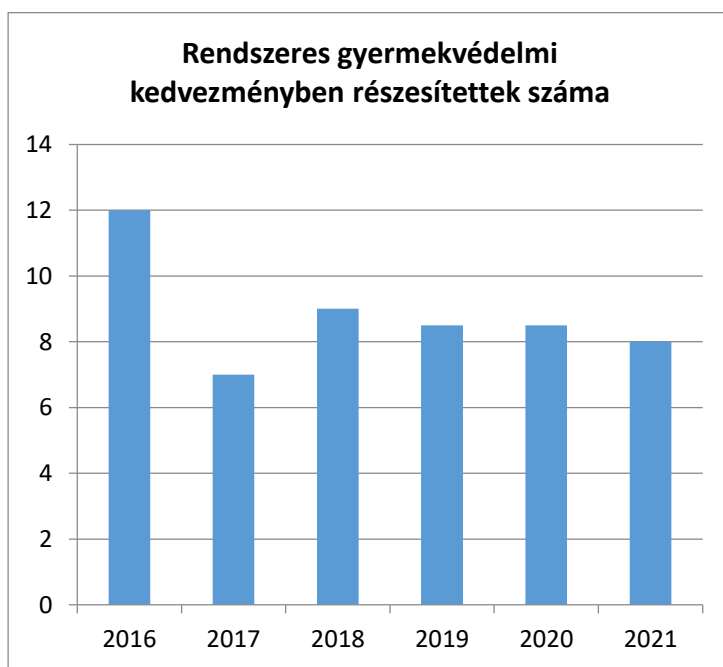
A településen egyre kevésbé jellemző a gyermekek veszélyeztetettsége, védelembe vételre az utóbbi 5 évben már nem került sor, ellenben az azt megelőző időszakban nagy számban fordult elő, főként magatartási okból védelembe vétel. Veszélyeztetett gyermek azonban nem volt ebben az időszakban sem.

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket nevelő családokról az új feltételű, jegyzői megállapítás rendszerének bevezetését követően annyit állapíthatunk meg, hogy a településen a gyermekek jóval több, mint fele részesül rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, és ők nagyrészt egyben hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetűnek is minősülnek. A fő megállapítási ok, a szülő vagy szülők alacsony iskolai végzettsége, amely gyakran párosul tartós munkanélküliséggel, pedig jelzi a mélyszegénységből való kikerülés legfőbb akadályát, a tisztességes megélhetést biztosító, tartós és állandó munkajövedelem hiányát.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2016	12
2017	7
2018	9
2019	9
2020	9
2021	8

Forrás: TelR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

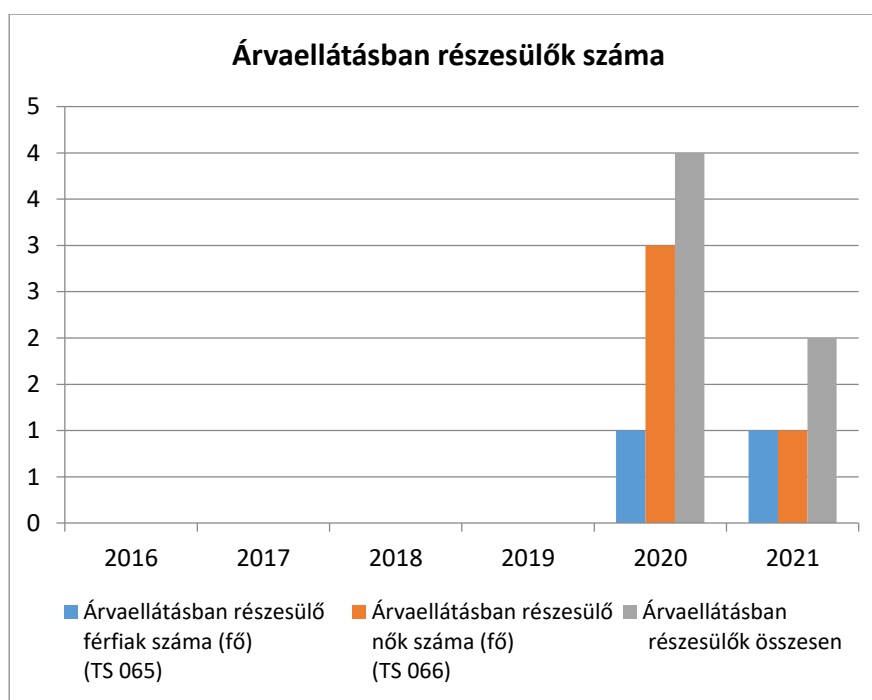
A gyermekek jelentős hányada, éves átlagban 8-10 fő részesül a településen rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, ez az érintett korosztály több mint felét teszi ki. A gyermekek nagyobb része általános iskolába jár, egy középiskolás. A gyermekek fele egyszülős családban nevelkedik.

A kedvezményre jogosult gyermekek száma a településen évekig nem változott jelentősen, majd 2022-ben csökkent az arány jelentős mértékben, a veszélyhelyzetet követő felülvizsgálat során a némileg megnövekedett családi jövedelmek miatt két nagycsalád nem felelt meg a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény feltételeinek.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

4.1.3. számú táblázat - Árvaeállítás			
Év	Árvaeállításban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaeállításban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaeállításban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2016	0	0	-
2017	0	0	-
2018	0	0	-
2019	0	0	-
2020	1	3	4
2021	1	1	2

Forrás: TelR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

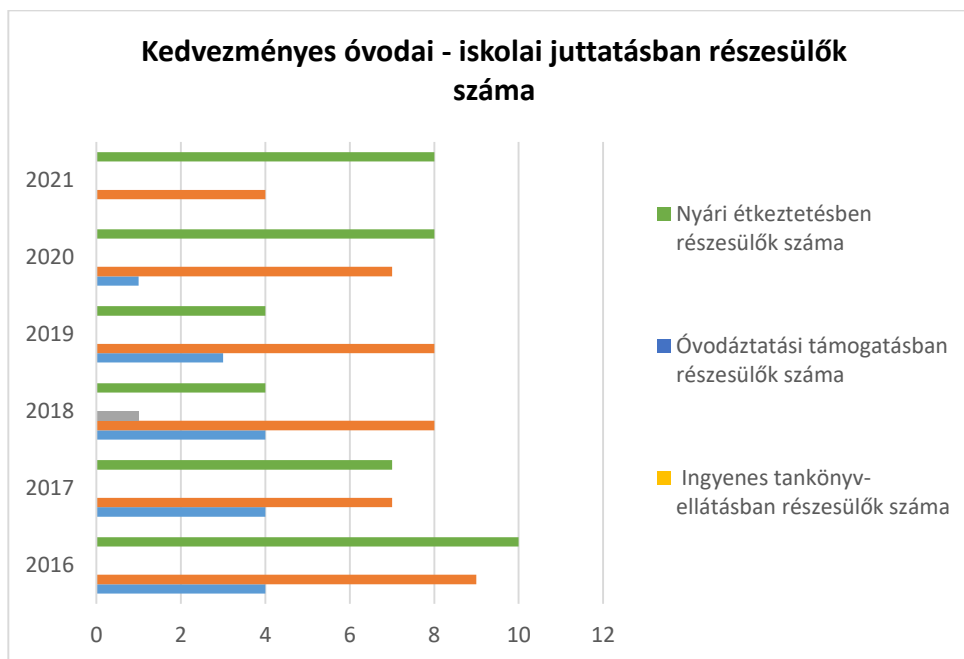
A korábban a gyermekvédelmi törvényben is szabályozott rendkívüli gyermekvédelmi támogatás helyébe lépő települési támogatásban (főként beiskolázási segély, illetve a gyermekes családok sajátos élethelyzete, a gyermekneveléssel összefüggő anyagi problémák figyelembe vételével megállapított általános támogatási lehetőség) is több család részesült az év során. A gyermek születésekor 10 ezer forint támogatás jár. Beiskolázási segélyt fizet valamennyi tanuló részére az önkormányzat, a tankönyvek árát az állami ingyenes tankönyvellátásban nem részesülők számára megtéríti, a továbbtanulókat pedig a közlekedés megnövekedett költségeire tekintettel segíti.

2021-ben 49 családot/kérelmezőt segített az önkormányzat rendkívüli települési támogatással, összesen 1.840 ezer forint értékben. A kifizetett összeg az elmúlt évihez képest emelkedett.

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

4.1.4. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma						
Év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő
2016	4	9	0	0	0	10
2017	4	7	0	0	0	7
2018	4	8	1	0	0	4
2019	3	8	0	0	0	4
2020	1	7	0	0	0	8
2021	0	4	0	0	0	8

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Mivel a településen nincs gyermekintézmény, a Sásdon intézménybe járó vargái gyermekekre viszont rendelkezünk adattal, az ő ellátásaikat tudjuk vizsgálni.

Az óvodások esetében a jellemző az alacsony jövedelemre tekintettel nyilatkozat alapján a teljes mentesség. Jellemzően a település valamennyi óvodása után igénybe veszik a szülők ezt a lehetőséget.

Az iskolások esetében viszont a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak alacsony száma miatt sokkal inkább jellemző a nagycsaládosok 50 %-os kedvezménye.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

A településen nem rendelkezünk információval nem magyar állampolgárságú gyermekről.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

A településen nem rendelkezünk információval külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyermekről.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A településen nincs szegregátumnak tekinthető lakókörnyezet, községünk egységes településképp, külterületén egyetlen, hagyományos tanyasi gazdálkodásra szolgáló lakóház van.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2016	0	4	-
2017	0	3	-
2018	0	2	-
2019	0	2	-
2020	0	2	-
2021	0	3	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Varga a sásdi 2. számú védőnői szolgálat körzetébe tartozik, a védőnő Sásd város egyik felében és további öt településen látja el feladatait, és a sásdi köznevelési intézményekben végzi iskola-védőnői teendőit.

- b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2016	0	0	0	0	0
2017	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A település lakossága a sásdi székhellyel működő házi gyermekorvosi szolgálat körzetéhez tartozik, további 7 településsel együtt. A Varga települést területi ellátási kötelezettséggel gondozó házi gyermekorvos kéthetente a településen tart helyi rendelést a művelődési házban lévő rendelőhelyiségben.

- c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A település nagyságából adódóan a gyermekek speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátás iránti igénye sem elégíthető ki helyben, a környező nagyobb városokba kell elutazniuk a szülőknek.

- d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A gyermekjóléti alapellátást a településen a Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ biztosítja. A gyermekjóléti szolgálat hetente tart ügyfélfogadást a település gyermekes családjai részére helyben.

- e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

Varga községben helyben nem működik sem bölcsőde, sem óvoda, a település a Sásdi Általános Művelődési Központ Meserét Óvodája és Bölcsődéje felvételi körzetébe tartozik.

A Sásdon működő óvoda 1904. évi megalapítása óta körzeti feladatokat látott el, a települést körülvevő 6-7 kistépülés óvodai alapellátása történik itt.

Az önkormányzatok megalakulásakor ezen települések közös tulajdonába is került épületegyüttesben kezdetben közös fenntartásban működött az intézmény.

Majd az érintett 7 önkormányzat 1997-ben Települések Oktatási Társulása néven intézményfenntartó társulást hozott létre, amely az óvoda mellett az iskola és a gyermekékeztetés feladatait is igazgatta.

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2016	0	0
2017	0	0
2018	0	0
2019	0	0
2020	0	0
2021	0	0

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

A társulás tagjainak száma az elkövetkező években bővült, 2009-ben az akkor 11 tagú fenntartói társulás az óvodát, az általános iskolát, a községi zeneiskolát, továbbá a szintén községi művelődési központ és könyvtárát összevonva többcélú intézményt hozott létre Sásdi Általános Művelődési Központ (továbbiakban: ÁMK) néven.

Az ÁMK óvodai intézményegységén belül 2010-ben kezdte meg munkáját a szakmailag önálló egy csoportos bölcsőde. 2013. január 1-jétől az ÁMK általános iskolai és zeneiskolai intézményegysége megszűnt, ezen feladatok ellátása az állami köznevelési rendszerben történik. 2013. július 1-től – a társulásokra kedvezőtlenebb szabályozási környezet és a finanszírozási változások miatt – az ÁMK fenntartását Sásd Város Önkormányzata vette át.

Az óvodai és bölcsődei feladatellátás azonban továbbra is körzeti jelleggel történik, Varga település óvodai feladatait is ellátja az intézmény, az önkormányzatok között megkötött feladatátadási szerződés alapján. 2022 szeptemberében a bölcsőde új épületbe költözött, a modern, minden igény kielégítő épületben az eddig egy csoport helyett 2 csoportban, összesen 28 férőhellyel fogadja a gyermekeket.

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2016	0	0	0	0	0	0	0	0
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

f) gyermekvédelem;

Vargán jellemzően a vizsgált időszakban egyáltalán nem került sor veszélyeztetett kiskorú ügyében védelembe vételi eljárásra.

A településen a gyámhatósági feladatokat a Baranya Vármegyei Kormányhivatal Hegyháti Járási Hivatala látja el, Sásd székhellyel.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

A krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások – anyaoththon, családok átmeneti otthona - közvetítése a családsegítő szolgálat által történik. Hiányzik a járásban a krízishelyzetben levő családok azonnali megsegítését szolgáló szolgáltatások közül az anyaoththon, illetve a családok átmeneti otthona (CSÁO). Ezeket a szolgáltatásokat lehetne járási szinten is biztosítani, nagy igény lenne rá a családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatást ellátó szakemberek véleménye és tapasztalatai alapján.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

A településen a művelődési házban működő közösségi színtér és a mozgókönyvtári szolgáltató hely napi nyitva tartással, kulturális, szabadidős programokkal, teleház szolgáltatással várja a gyermekeket.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétfélig, szünidei);

Önkormányzatunk a kezdetek óta részt vesz a nyári gyermekétkeztetés programokban, amikor az ehhez biztosított állami támogatás feltételrendszere lehetővé tette, saját erő nélkül, a legrászorultabb gyermekek számára a nyári szünidőben is biztosította a napi legalább egy ingyenes meleg ételhez való hozzájutást.

2016-tól épült ki a szünidei gyermekétkeztetés jogszabályi alapokon nyugvó új rendszere. 2016. január 1-jétől a nyári gyermekétkeztetés pályázati rendszerét felváltotta a kötelező önkormányzati feladatként megszervezett, az ágazati jogszabályban foglaltak szerint működtetett szünidei gyermekétkeztetés. Eszerint a hátrányos helyzetű, és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő halmozottan hátrányos helyzetű

a) a bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben részesülő gyermeknek a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény és az óvoda zárva tartásának időtartama alatt,

b) az a) pont alá nem tartozó, de 18 év alattiak számára minden munkanapon

a tavaszi, őszi és téli a szünetben, továbbá a nyári szünet alatt legalább 43 munkanapon szülői igénylés esetén biztosítani kell a napi meleg étellel (ebéddel) való ellátást, térítés nélkül.

Eddigi tapasztalataink szerint ezt az ellátást igényelték is a szülők, valamennyi gyermek a nyári, illetve a tanévközi szünetekben a falugondnoki szolgálat által a sásdi napközi konyháról leszállított ebédet ehette. Jellemzően valamennyi jogosult gyermek (éves átlagban 6-8, később inkább csak 4-6 fő) igényelte is az étkezést.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

Az önkormányzat, illetőleg a közösségi programokat szervező közösségi szintér programjai az eltérő családi háttérrel rendelkező gyermekek számára egyaránt elérhető, a programok szervezése során ügyelünk a gyermekek közötti kapcsolatok kiépítésére, a közösségépítésre.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Nincs tudomásunk a gyermekeket érintő egészségügyi, szociális, oktatási stb. ellátások területén hátrányos megkülönböztetésről, az egyenlő bánásmód követelményét betartjuk.

l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

Az önkormányzat a gyermeknevelés terheinek csökkentése érdekében szülési (gyermek születésekor 30 ezer forint támogatás jár), beiskolázási (évente 15-20 ezer forint támogatás) települési támogatás nyújtásával, a bejáró bérletköltségének átvállalásával, ingyenes tankönyvvvel és a gyermekétkeztetés költségeinek átvállalásával segíti a gyermekes szülőket.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

- a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

Általános iskolai ellátást az óvodához hasonlóan Sásdon tudnak igénybe venni legközelebb a vargaiak. Az 1990-es állami vagyon átadásakor az óvodához hasonlóan a sásdi iskolai ingatlanok is 7 település közös tulajdonába kerültek.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2016	0	0	0,00
2017	0	0	0,00
2018	0	0	0,00
2019	0	0	0,00
2020	0	0	0,00
2021	0	0	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Néhány éves közös működtetést követően e 7 önkormányzat önálló jogi személyiségű intézményfenntartó társulást hozott létre Települések Oktatási Társulása néven. 2009-ben az akkor 11 tagú fenntartói társulás az óvodát, az általános iskolát, a zeneiskolát, továbbá a szintén községi művelődési központ és könyvtárat egy költségvetési szervbe összevonva többcélú közoktatási intézményt hozott létre Sásdi Általános Művelődési Központ (továbbiakban: ÁMK) néven.

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2016	0	0	0,00
2017	0	0	0,00
2018	0	0	0,00
2019	0	0	0,00
2020	0	0	0,00
2021	0	0	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban						
Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2016	0	0	0	0	0	0
2017	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az ÁMK általános iskolai intézményegysége látta el a sásdi kistérség pedagógiai szakszolgálati (gyógytestnevelés és logopédia) feladatait is. 2013. január 1-jétől az általános iskolai és zeneiskolai feladatok ellátása az állami köznevelési rendszerben történik. A sásdi általános iskola felvételi körzetébe tartozik Varga település.

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2016	2	10
2017	3	6
2018	1	7
2019	4	5
2020	3	5
2021	3	5

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A gyermekek az általános iskolába a menetrend szerinti autóbuszjáratokkal jutnak el. A szakkörök, hétvégi iskolai programok és a nagyobb városokban található fejlesztő foglalkozások elérése csak a falugondnoki szolgálat útján lehetséges. Az óvodások részére a falugondnoki szolgálat biztosítja az iskolai kezdéshez képest kedvezőbb óvodásjáratokat, reggel és délután is.

- b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Településünkön általános iskola nem működik, a gyermekek a Sásdi Általános Iskolába járnak. Sásdon az iskola mellett a Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Sásdi Tagintézménye gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, konduktív pedagógiai ellátás, gyógytestnevelés, óvoda- és iskolapszichológiai ellátás, szakértői bizottsági tevékenység, valamint kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása tevékenységet is ellát.

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai								
Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2016	2	0	0	0	0	0	0	0
2017	2	0	0	0	0	0	0	0
2018	2	0	0	0	0	0	0	0
2019	2	0	0	0	0	0	0	0
2020	2	0	0	0	0	0	0	0
2021	2	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek					
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2016	0	0	0	0,00	0,00
2017	0	0	0	0,00	0,00
2018	0	0	0	0,00	0,00
2019	0	0	0	0,00	0,00
2020	0	0	0	0,00	0,00
2021	0	0	0	0,00	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Nincs tudomásunk a gyermekeket érintő oktatási területén hátrányos megkülönböztetésről, az egyenlő bánásmód követelményét betartjuk.

- d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutakozó eltérések;

Településünkön általános iskola nem működik.

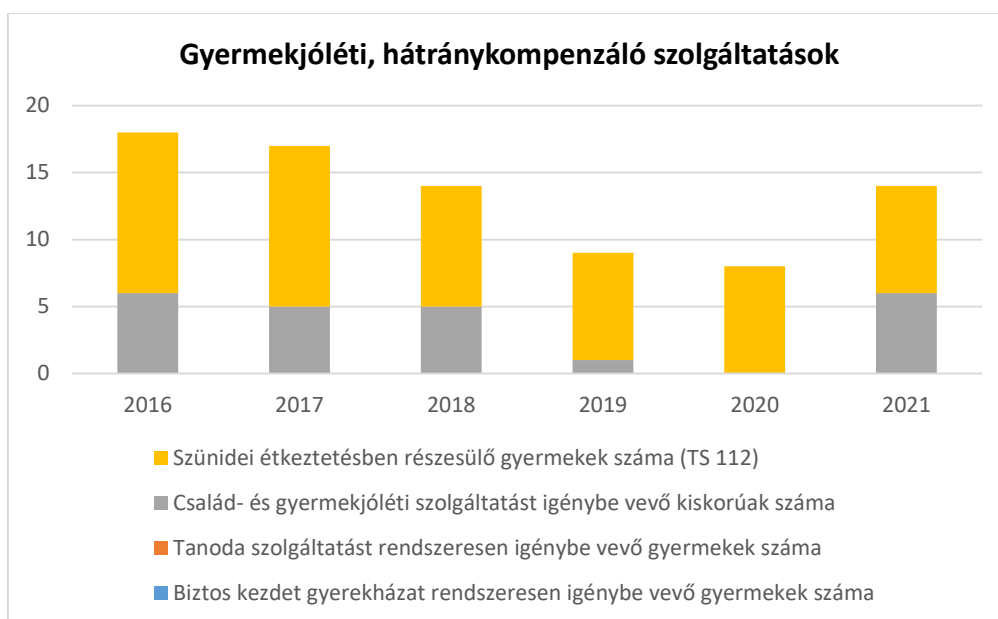
- e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

A család- és gyermekjóléti szolgáltatást a Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ nyújtja a településen. A sásdi székhely mellett hetente helyi ügyfélfogadáson várják a családokat a faluházban is.

Az önkormányzat a gyermekek taníttatása terheinek csökkentése érdekében évente 15-20 ezer forint beiskolázási települési támogatást, szülési támogatást (30 ezer forint), ingyenes tankönyvet és ingyenes gyermekétkeztetést, a bejárók számára ingyenes bérletet biztosít a gyermekes szülőknek és a továbbtanuló fiataloknak.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2016	0	0	6	12
2017	0	0	5	12
2018	0	0	5	9
2019	0	0	1	8
2020	0	0	0	8
2021	0	0	6	8

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A helyi fiatalok közötti kapcsolat, a településhez való kötődés nem megfelelő.	Közművelődés, a helyi indentitás motorja által szervezett rendszeres közművelődési programok, ünnepnapokhoz kötődő rendezvények szervezése, népszerűsítése.
Korai iskola-elhagyás, iskola/óvoda és szülői ház közötti kapcsolattartás, bejárás nehézségei	Az iskola/óvoda jelzésére szülői értekezletre szállítás, ösztöndíj.
A gyermekek nevelése, taníttatása költségei megterhelőek a családok számára, nem tudják finanszírozni a megfelelő képzést.	A rászoruló szülőket támogatni kell, hogy minden vargai gyermek a képességeinek megfelelő iskolai végzettséget tudjon szerezni.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

A nők elleni erőszak a nők elleni diszkrimináció legszélsőségesebb formája, ám csak egy azok közül. A nők alacsony részvétele a politikai életben, a munkahelyi "üvegplafon", amely egy bizonyos ponton túl nem engedi a női alkalmazottak előléptetését, a nők férfiakhoz viszonyított alacsonyabb bérezése, néhány más kiemelkedő példája a nők tágabb társadalomban megélt hátrányos megkülönböztetésének.

A nők elleni hátrányos megkülönböztetést nem mindig könnyű észrevenni: sokszor maguk a nők – különösen, ha vezető pozíciót töltenek be – tiltakoznak a leghevesebben, amikor arról esik szó, hogy az otthoni, a munkahelyi vagy a közéleti szférában személyesen ők maguk, vagy a nők általában hátrányt szenvednének el a férfiakhoz képest. Nehéz a nemek helyzetére érzékeny elemzést lehetővé tevő adatokat gyűjteni, hiszen ezeket még a nagy adatgyűjtő szervek – munkaügyi központok, KSH, NAV vagy OEP – sem kérik kellő részletességgel.

A nemek közötti hátrányos megkülönböztetést néhány jogszabály tiltja ugyan (pl. Alaptörvény XV. cikk (3) bek., a Munka Törvénykönyve 12. §), de a nők és férfiak között a társadalmi élet minden területére kiterjedő egyenlőtlenség természetének, okainak feltárását és persze felszámolását nem írja elő jogszabály.

Magyarország biztosítani kívánja, hogy a nőknek a férfiakkal azonos jogai a mindennapokban is érvényesüljenek, a nők férfi társaikkal azonos esélyt kapjanak az érvényesülésre. Az Európai Unió irányelveinek következetes érvényesítésére tettünk ígéretet, amely irányelvek kiemelt fontosságot tulajdonítanak az élet minden területén a nők nyílt vagy rejtett diszkriminációja felszámolásának, és meghatározzák a nemek közötti egyenlőség érvényesítésének nemzetközileg elismert terminológiáját is.

Az önkormányzat a helyzetelemzés készítésének időpontjában csak kevés adattal rendelkezik a gender szempontok és problémák tekintetében.

A nemek szerinti összetétel az országos mutatókhoz hasonlóan alakul, általában a társadalomban a nők aránya magasabb, mint a férfiaké.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

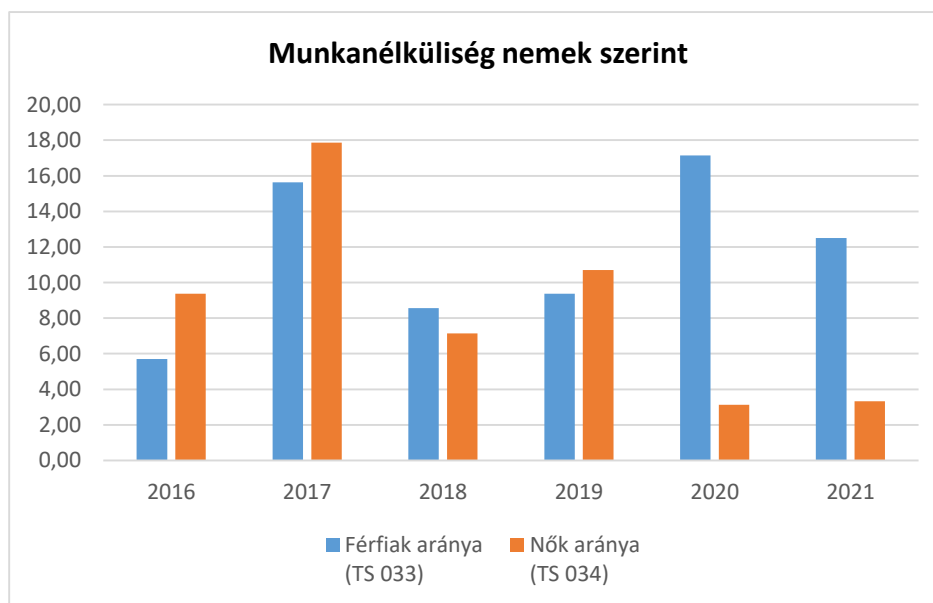
A nők munkaerő-piaci esélyegyenlőségét tekintve a hagyományos nemi szerepeket érintő felfogás következtében a gyermekvállalás, gyermeknevelés a nők életpályáját kedvezőtlenül befolyásolja, szűkíti térbeni és időbeni mozgásterüket, mivel hazánkban jelenleg még elsősorban a nők vállalnak nagyobb részt a családi és háztartási teendők ellátásában.

E felfogás általánossága folytán a munkáltatók esetenként a férfiakénál korlátozottabb rendelkezésre állással számolnak, olykor a toborzásnál, az előmenetelben is a férfiakat részesítik előnyben.

A nemekhez kötődő sztereotípiák, miszerint a nőket tulajdonságaik és motivációik elsődlegesen az otthoni feladatok ellátására predesztinálják, míg a férfiak rendeltetése és célja a családról való anyagi gondoskodás, leginkább a nők munkaerő-piaci esélyegyenlőségét, képességeiknek megfelelő munkahelyi érvényesülését korlátozzák.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2016	5,71	9,38	7,55%
2017	15,63	17,86	16,75%
2018	8,57	7,14	7,86%
2019	9,38	10,71	10,05%
2020	17,14	3,13	10,14%
2021	12,5	3,33	7,92%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

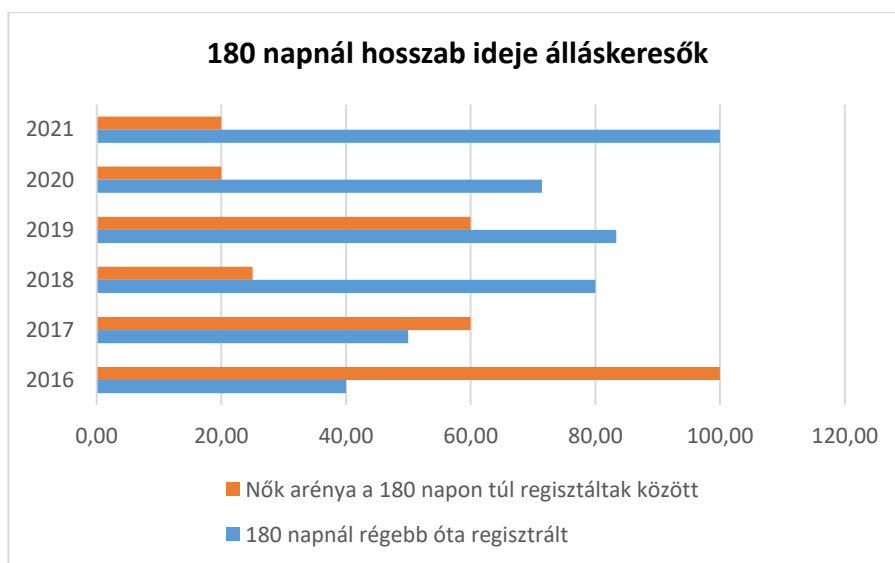
A sztereotípiák többségében a nőkre vonatkoznak, és úgy családi állapotuk (kisgyerekes, gyermektelen, egyedülálló, családostól, gyermeket egyedül nevelő) mind státuszuk (női vezető) alapján megfogalmazódnak, és rendszerint a nők hátrányos megkülönböztetését eredményezik. A sztereotípiák hatására a nők megbecsültsége alacsonyabb a munka világában, ezért az otthoni helytállást jobban lehetővé tévő szakmát, munkahelyet és munkaidő-beosztást választanak, alacsonyabb presztízsű munkakörökben dolgoznak, alacsonyabb munkabérért, kevésbé vállalkoznak nagyobb leterheltséggel járó, mobilitást igénylő feladatokat, visszafogják karrier-elképzeléseiket.

A foglalkoztatott, az inaktív és a munkanélküli női népesség főbb demográfiai adatai nem állnak teljes körűen rendelkezésre (gyermekszám, képzettség, családi állapot, demográfiai adatok). A gyermekes családok gazdasági aktivitásáról az önkormányzat nem gyűjtött adatokat, ilyen jellegű felmérés nem készült a településen.

Az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének. Az egyenlő bánásmód érvényesülését saját példamutatásával tudja segíteni, hiszen szükséges az a tudatformálás és szemléletváltás, amely ezen a területen is biztosítja az esélyegyenlőséget.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső (a 3.2.3. táblával azonos)		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőknél (TS 058)
	%	%
2016	40	100
2017	50	60
2018	80	25
2019	83,33	60
2020	71,43	20
2021	100	20

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A tartós munkanélküliség aránya a nők esetében magasabb. A gyermekét egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő család esetében a szegénység kockázata is magasabb.

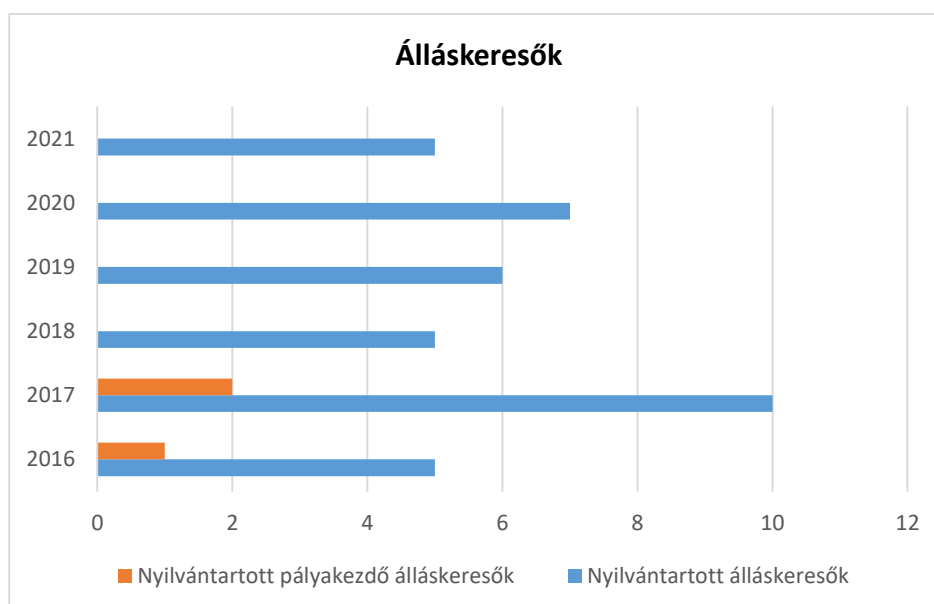
Tapasztalataink szerint a gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit. A nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak

- a 45 év feletti nők a változó képzettségi követelmények,
- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya,
- a gyesen lévő, illetve a kisgyermekes anyák a munkából való kiesés miatt.

A munkaerőpiacról történő kiesés nem csak és nem elsősorban a szaktudás elavulása miatt jelent nagy hátrányt a kisgyermekes nőknek. Fontos probléma lehet a kapcsolati háló gyengülése, ám a szakmai, munkahelyi kapcsolatok ápolása segítheti a visszatérést.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2016	5	1
2017	10	2
2018	5	0
2019	6	0
2020	7	0
2021	5	0

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Mindezen általános nehézségek ellenére Vargán az utóbbi néhány évben nem jellemző a nők munkanélkülisége, ez a probléma főként a férfiakat sújtja. Mind a regisztrált munkanélküliek, mind pedig a tartós munkanélküliek nagyobb része férfi.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A nők részvétele a közfoglalkoztatásban mindig is jelentős foglalkoztatáspolitikai eszköz volt. A családi, gyermekneveléssel kapcsolatos feladatok ellátása hagyományosan itt a leginkább összeegyeztethető a munkahelyi elvárásokkal, ezért szívesen választották ezt a foglalkoztatási formát a kisgyermekes, valamint a munkaerőpiacról kiszoruló, nyugdíj előtt álló nők.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Általánosságban azt mondhatjuk, hogy az alacsony végzettséggel rendelkező nők esélye a legrosszabb a munkaerő piacon történő elhelyezkedés szempontjából. Elhelyezkedési esélyüket tovább rontja, hogy gyakran vállalnak három vagy több gyermeket. Ezzel szemben Vargán a regisztrált munkanélküliek nagy részének van középfokú iskolai végzettsége, és elsöprő többségük

férfi. A regisztrált munkanélküli nők alacsony létszámának oka lehet például a nők részére biztosított korábbi nyugdíjazás lehetősége, de az is, hogy a hagyományos családi szerepekből adódóan nemcsak a gyermekek, de az idős családtag ápolásának feladata inkább a nőkre hárul.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Nincs tudomásunk a nőket érintően a foglalkoztatás területén hátrányos megkülönböztetésről, a munkáltatók az egyenlő bánásmód követelményét betartják.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2016	0	4	-
2017	0	3	-
2018	0	2	-
2019	0	2	-
2020	0	2	-
2021	0	3	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A kisgyermeket nevelő nők és férfiak esélyeit a szolgáltatási hiányosságok alapvetően rontják. A kisgyermekesek munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges a gyermekek napközbeni ellátásának színvonala.

Településünkön bölcsőde és óvoda nincs, a szülők ezt a szolgáltatást legközelebb Sásdon vehetik igénybe, az eljutást a falugondnoki szolgálat segíti, kifejezetten az óvoda nyitva tartásához igazított járással.

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyermekek száma
	db	Fő
2016	0	0
2017	0	0
2018	0	0
2019	0	0
2020	0	0
2021	0	0

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2016	0	0	0	0	0	0	0	0
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A gyermekek napközbeni ellátása a gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését jelenti, amelyet arra az időre kell megszervezni, amíg a szülő munkavégzése, betegség vagy egyéb ok miatt nem tud gondoskodni gyermekéről. A napközbeni ellátás megszervezhető - a gyermekek életkorának megfelelően - bölcsődében, családi napköziben, házi gyermekfelügyelet keretében, nyári napközis otthonban vagy napközis táborban, valamint az óvodában és iskolai napköziben.

A GYES utáni visszatérést nehezíti a bölcsődei férőhelyek korlátozottsága, a vidéki munkavállalást az óvodai nyitva tartás korlátozottsága.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anyára és gyermekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor.

5.4 A nőt érő erőszak, kapcsolati erőszak

A statisztikai adatok azt mutatják, hogy a nők ellen elkövetett bűncselekmények között egyértelműen a családon belüli erőszak a leggyakoribb halálozási ok. Magyarországon hetente hal meg egy nő társa általi bántalmazástól. A helyzetet tovább nehezíti, hogy a családban, az otthon falai mögött folyó erőszak a privát szféra sérthetlenségénél fogva gyakran láthatatlan, ami az áldozat számára jelentősen megnehezíti a segítségkérést, a környezet számára pedig a segítségnyújtást.

Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőt, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része településünkön is felderítetlen marad. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján derülhet erre fény, illetve ha már egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért.

A nők elleni erőszak, brutalitás nyíltan és látens formában egyaránt jelen van, ugyanakkor a nőt érő erőszak, a családon belüli erőszak (CSBE) statisztikai nem kiugróak. A megtörtént esetek következetes kivizsgálása, a gyermekvédelmi, családsegítő szervezetek, szolgálatok azonnali intézkedése jelent előrelépést.

Vargán az elmúlt 3 évben hozzátartozók közötti erőszak, családvédelmi koordinációs eset nem fordult elő.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

A krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások – anyaothton, családok átmeneti otthona - közvetítése a családsegítő szolgálat által történik. Hiányzik a járásban a krízishelyzetben levő nők és családok azonnali megsegítését szolgáló szolgáltatások közül az anyaothton, illetve a családok átmeneti otthona (CSÁO). Ezeket a szolgáltatásokat lehetne járási szinten is biztosítani, nagy igény lenne rá a családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatást ellátó szakemberek véleménye és tapasztalatai alapján.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Önkormányzati képviselő-testületünk 3 tagjából 2 nő, közülük került ki a település polgármestere is.

A női lakosságra általában jellemzőbb, hogy a közösség érdekében végzett munkából kiveszik a részüket, jobban mozgósíthatóak önkéntes közösség szervező munkára, mint a férfiak.

A községben azonban a nők érdekvédelme nem tudatos, tervszerű módon történik, nem működik olyan szervezet sem, amely a női érdekvédelmet tűzte volna célul.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A roma nők, a kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint a 45 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon.

Ennek oka egyebek között a magyar társadalom hagyományos családmodelljében keresendő: még ma is sokan vallják, hogy a nők helye a ház körül, a családban van, nem a munkaerőpiacon. Ezt a szemléletet tovább súlyosbítják a nőkkel kapcsolatos negatív sztereotípiák. A munkanélküliség aránya körükben magasabb, ez összetársadalmi probléma, amelyen komplex programokkal lehet enyhíteni.

Tapasztalataink szerint a gyermek születését követően az otthon maradó szülő magányosnak érzi magát. Hirtelen az eddigi aktív életéből minden háttérbe szorul, a megszokottól eltér, és fellép a félelem a „más”-tól. Ezért az önkormányzat a közművelődés, a sport, a szabadidő eltöltésének terén olyan családbarát környezetet kíván teremteni, amely közösségi teret nyújt számukra is. A kisgyermekes anyák életét igyekszik segíteni a védőnői szolgálat által patronált, civil kezdeményezésként Sásdon létrejött Baba-Mama Klub is, amely a hasonló élethelyzetben, azonos kihívásokkal rendelkező anyák önszorgító csoportja.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Fiatal anyák elhelyezkedésének problémái: a sásdi gyermekintézményekbe kísérés időigényes.	Kisgyermekes nők segítése a közfoglalkoztatás keretében.
Gyermekneveléssel kapcsolatos nehézségek, szegénységi kockázat.	Az elérhető támogatások, szolgáltatások ajánlása, tájékoztatás.
A munkanélküli nők többsége alacsony iskolai végzettségű, szakképzetlen.	Képzési programok nők számára elhelyezkedési esélyeik javítására.
A családok egy része számára elérhetetlen az üdülés, nyaralás.	Vargáért Egyesülettel közösen családi nyaralás, üdültetés szervezése.

6. Az idők helyzet, esélyegyenlősége

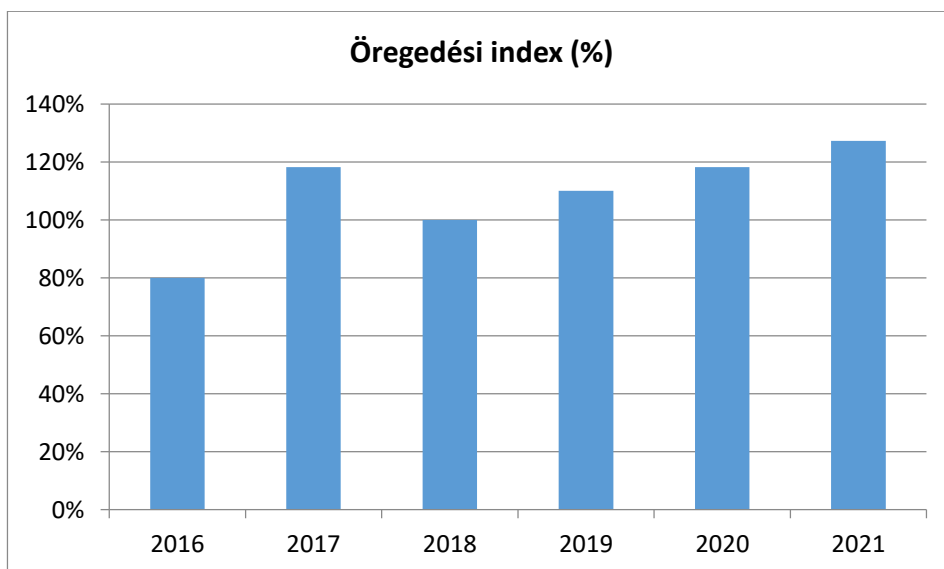
6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Az idők életminőségének javítását célzó társadalmi programok a szociális segítség feladatai mellett újszerű kihívásokkal is szembe találják magukat. Demográfiai előrejelzések szerint valamennyi időskorú csoport aránya növekedni fog, de a legidősebbek, azon belül pedig a nők részaránya emelkedik legintenzívebben. A nemek aránya fokozatosan a nők felé tolódott el: 1980-ban ezer férfira 1064, 2001-ben 1102, 2005-ben 1107 nő jutott. Fontos körülmény, hogy a nők várható átlagos élettartama hosszabb, halandósága alacsonyabb, mint a férfiaké. Ennek következtében a 40 évesnél-idősebb korosztályokban nőbőlet alakul ki, és a kor előre haladtával növekszik.

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)

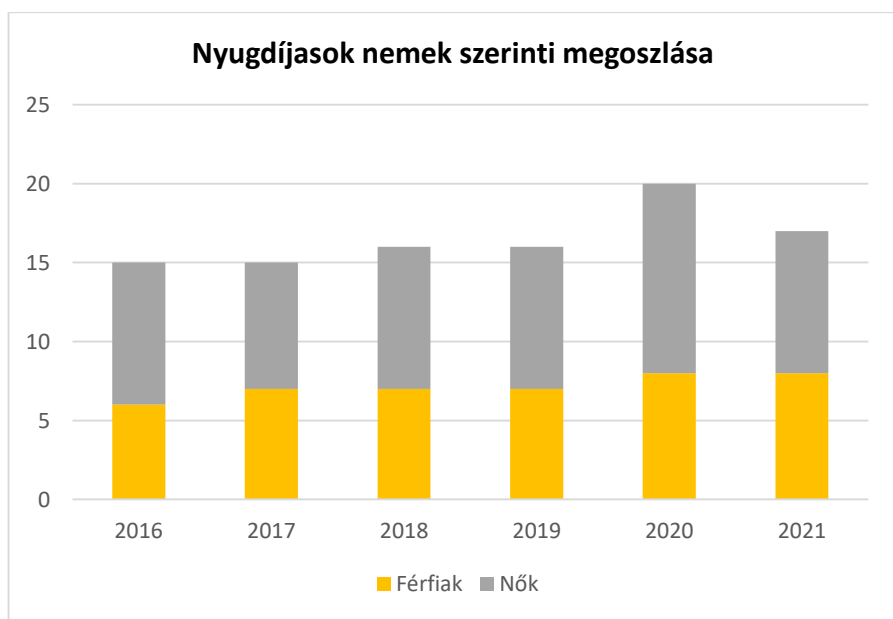
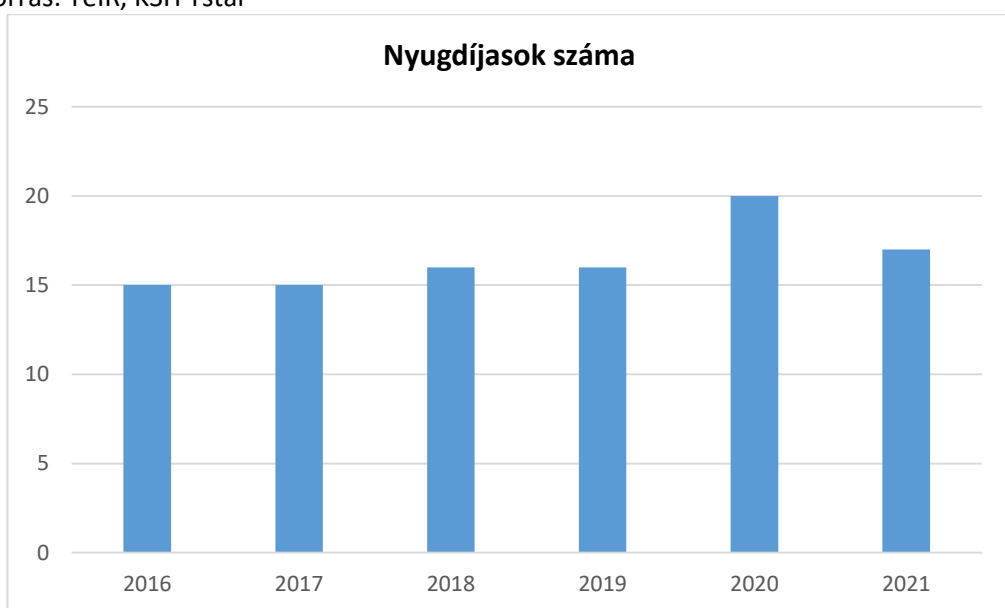
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2016	12	15	80,00%
2017	13	11	118,18%
2018	12	12	100,00%
2019	11	10	110,00%
2020	13	11	118,18%
2021	14	11	127,27%

Forrás: TelR, KSH-TSTAR

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2016	6	9	15
2017	7	8	15
2018	7	9	16
2019	7	9	16
2020	8	12	20
2021	8	9	17

Forrás: TeIR, KSH Tstar

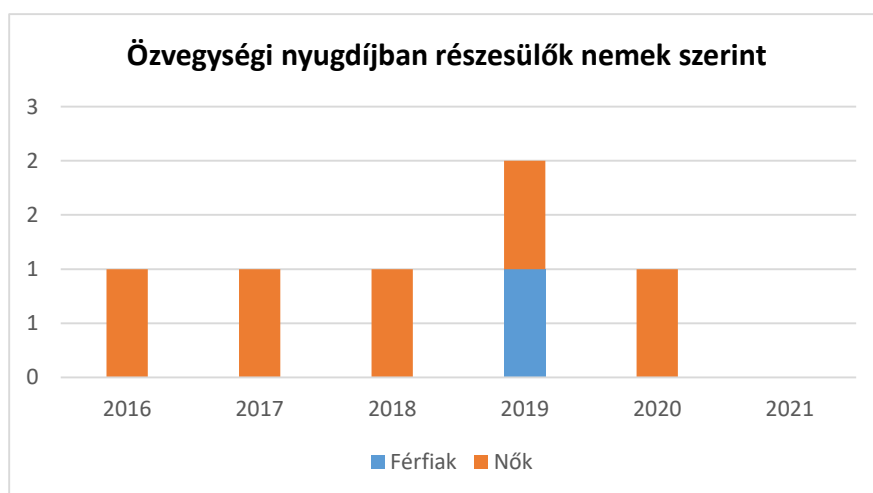
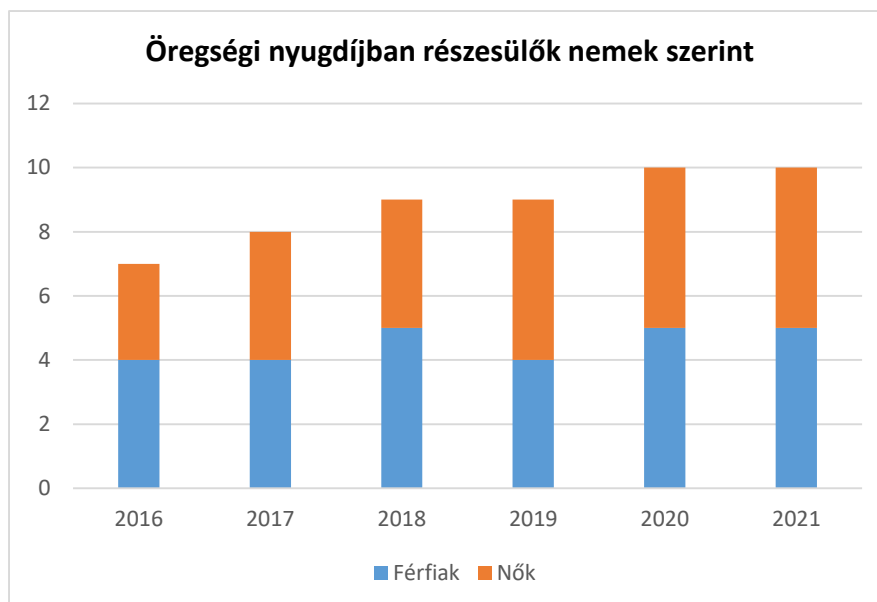
Az idős korban jellemző megbetegedések - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák is jelen vannak.

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2016	0	0	4	3	0	1	0
2017	0	0	4	4	0	1	2
2018	0	0	5	4	0	1	2
2019	0	0	4	5	1	1	0
2020	0	0	5	5	0	1	0
2021	0	0	5	5	0	0	0

Forrás: TelR, KSH

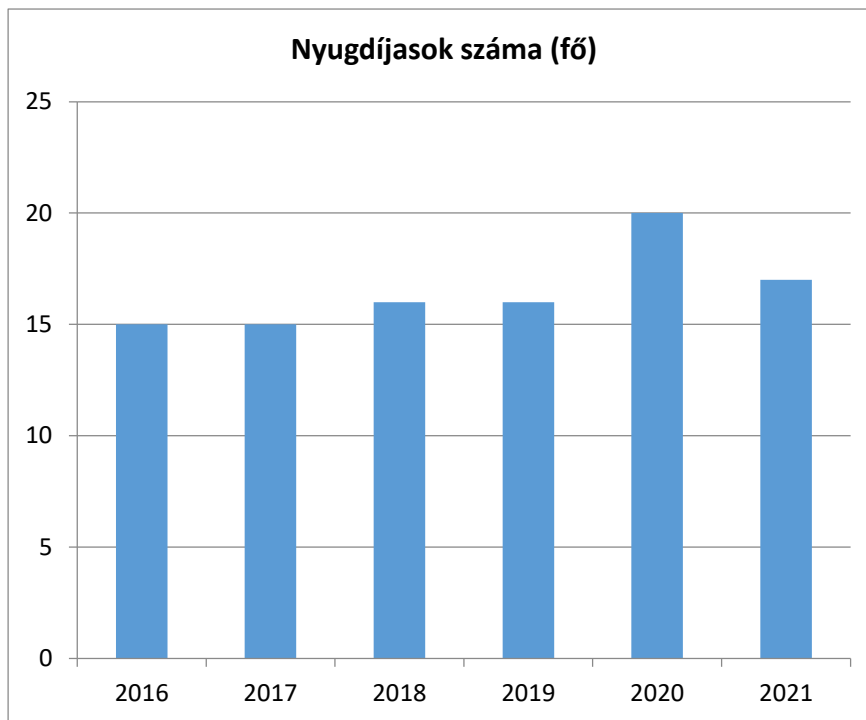
Tstar

Az idős ember egyedül marad, izolálódik, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Különösen gyakori a depresszió és a demencia kialakulása. Jellemző, hogy a betegségek általában együttesen fordulnak elő, különösen 70 éves kor fölött jellemzőek a súlyos, krónikus megbetegedések és az előrehaladott demencia.

6.3. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma (Meg egyezik a 6.1.1-es táblázattal)			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2016	6	9	15
2017	7	8	15
2018	7	9	16
2019	7	9	16
2020	8	12	20
2021	8	9	17

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az országos trenddel egyezően községünkben is jellemző a lakónépesség elöregedése, még ha lassú mértékben is jelentkeznek. Jelenleg az össznépesség 21 %-a, 20 fő tartozik a 60 éves és idősebb korosztályba.

A mai egészségügyi, tudományos, technológiai lehetőségek már biztosítják az időskor jobb egészségben történő megélését. Az időskorúak aktívabban vállalnak részt a közéletben, hatékonyabban járulnak hozzá a saját közösségeik alakításához.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

Az öregedő népesség mellett az aktív korúak állásnélkülisége, az alacsony keresettel és nyugdíjjal rendelkezők arányának növekedése jellemző. Az időskorúak anyagi, fizikai, egészségügyi, szellemi állapota nagyon heterogén képet mutat. A 2011. évi népszámlálás adatai szerint Vargaén 18 egyszemélyes háztartás volt. Ez nagyrészt az időskorúakat érinti, hiszen közülük élnek legtöbben egyszemélyes háztartásban, magányosan, akik nélkülözik a családi gondoskodást. Jellemzően alacsony jövedelemmel rendelkeznek, a megélhetési és gyógyszerköltségeik magasak, önálló képességük korlátozott, segítségre, támogatásra szorúlnak. Egy kisebb rétegük számára biztosított a családi gondoskodás, az anyagi biztonság, elérhetőek számukra a fizetős jóléti és kulturális szolgáltatások.

Az idősek, nyugdíjasok jövedelmi helyzetére tekintettel az egészségesek szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre esély a munkaerő-piacon kevés van, kivéve ha speciális tudással rendelkeznek. Az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, tehát nehezebben helyezkednek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket. Jellemzően azonban ezek az esetek nem kapnak nagy visszhangot. A társadalmi megítélése azonban még gyakran az, hogy az időződő ember

igyekezzék minél előbb, a rá vonatkozó szabályok szerint az első alkalommal nyugdíjba, ne „vegye el” a lehetőséget, munkahelyet a fiatalok elől. Ezt a megközelítést sokszor maguk az érintettek is magukévá teszik, manapság a társadalmi igazságosság elvévé kezd válni – annak ellenére, hogy valójában nem szolgálja sem a nemzetgazdaság fejlődését, sem pedig az egyén számára az egészséges, aktív időskor megélését.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)							
Nyilvántartott álláskereső száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Fő összesen	5	10	5	6	7	5
41-45 év (TS 042)	Fő	1	2	1	1	2	1
	%	20,00%	20,00%	20,00%	16,67%	28,57%	20,00%
46-50 év (TS 043)	Fő	0	0	0	1	1	0
	%	0,00%	0,00%	0,00%	16,67%	14,29%	0,00%
51-55 év (TS 044)	Fő	0	1	0	1	0	0
	%	0,00%	10,00%	0,00%	16,67%	0,00%	0,00%
56-60 év (TS 045)	Fő	0	1	1	1	0	0
	%	0,00%	10,00%	20,00%	16,67%	0,00%	0,00%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	1	0	1	0	2	1
	%	20,00%	0,00%	20,00%	0,00%	28,57%	20,00%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Nem rendelkezünk adatokkal az idősök foglalkoztatottsága, a még dolgozni akaró, illetve munkahellyel rendelkező nyugdíjasok pontos számáról. A munkanélküliek életkorát vizsgálva viszont szembeűnő, hogy az aktív korú, de már nem fiatal, gyakran megfelelő képzettséggel sem rendelkező állástalanok munkába állási esélye Vargán nem rosszabb a fiatalabbakhoz képest: mindössze 20 %-uk tartozik az idősebb, és 20 %-uk a középkorosztályba: a munkanélküliek többsége fiatal.

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

Önkormányzatunk lehetőségei kötöttek az idősök foglalkoztatása terén, az önkormányzat nem jelentős foglalkoztató, a közfoglalkoztatáson felül két alkalmazottja a falugondnok és a közművelődési munkatárs. Ennek megfelelően nincs lehetőség idősök, nyugdíjasok önkormányzati foglalkoztatására.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

Nincs tudomásunk az időseket érintően a foglalkoztatás területén hátrányos megkülönböztetésről, a munkáltatók az egyenlő bánásmód követelményét betartják. Az idősebbek elhelyezkedési esélyeit főként a megfelelő, piacképes képzettség hiánya rontja.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A településen élők, de különösen a korukból, egészségi állapotukból adódóan többszörös hátrányban lévő idősök számára a helyben hiányzó közszolgáltatások elérhetőségét az önkormányzat már több mint egy évtizede a falugondnoki szolgálat fenntartásával igyekszik segíteni.

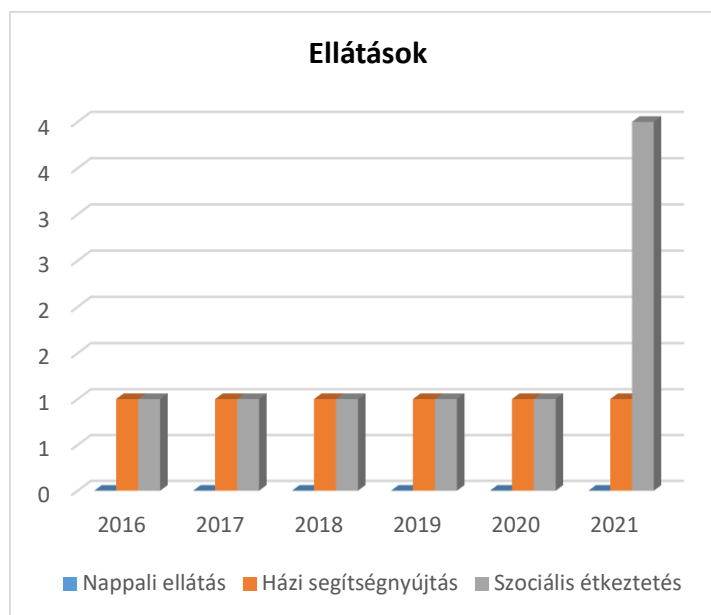
A vargai falugondnoki szolgálat sajátossága, hogy bevezetésétől, azaz 2009-től kezdődően egészen az elmúlt időszakig, 2022-ig két települést is ellátott, majd az önálló felsőegerszegi falugondnoki szolgálat megalakulásával már kizárólag Varga község lakossága számára biztosítja a szolgáltatások széles körét. Főállású falugondnokkal és megfelelő gépjárművel tudja ellátni a szolgálat a jelentkező igényeket.

a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

A háziorvosi alapellátást Sásdon 3 körzetben, 3 háziorvosi szolgálatnál vehetik igénybe az idősök. A vállalkozó háziorvosok saját tulajdonú rendelőben fogadják a pácienseket, a rendelők akadálymentesítettek. A háziorvosi ellátás keretében történik az idősök vizsgálata, gyógykezelése, egészségi állapotuk ellenőrzése, orvosi rehabilitációjuk, szükség esetén szakorvosi, vagy fekvőbeteg gyógyintézeti vizsgálatra, gyógykezelésre való utalásuk. A szolgálatok a napi betegforgalom ellátása mellett jelentős szerepet vállalnak az idősök gondozásában, felvilágosításában. A leggyakoribb betegségek a magas vérnyomás, melyben a 65 évesnél idősebb korosztály közel fele szenved, a szívizombetegségek, mely a népesség negyedét érinti

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma				
Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2016	12	0	1	1
2017	13	0	1	1
2018	12	0	1	1
2019	11	0	1	1
2020	13	0	1	1
2021	14	0	1	4

Forrás: TeIR, KSH
Tstar

A sásdi háziorvosi szolgálatokhoz és a gyógyszertárba való eljutást a falugondnoki szolgálat heti két napon szervezett céljárattal segíti.

A szakrendelések dombóvári elérhetősége időskorban korlátozott, nehézséget jelent, melyet az önkormányzat a falugondnoki szolgálat keretében általában kéthetente szervezett szakrendelés járattal segít.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló törvény szerint a személyes gondoskodást nyújtó szociális alapszolgáltatások célja, hogy az állam és a települési önkormányzat segítséget nyújtson a saját otthonukban az önálló életvitelük fenntartásában azoknak a szociálisan rászorulóknak, akik egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában egyedül nem képesek boldogulni. Az idősök koruk és a gyakran ezzel együtt járó egészségromlás miatt kiemelt célcsoportja a helyi alapellátásnak.

Községünkben jelenleg az időskorúak részére az alábbi kötelezően nyújtandó szociális szolgáltatások segítik az idősök megszokott környezetükben való önellátását.

- a) Falugondnoki szolgálat,
- b) Étkeztetés,
- c) Házi segítségnyújtás,
- d) Családsegítés,
- e) Nappali ellátás,
- f) Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- g) Támogató szolgálat.

Helyben működik az önkormányzati fenntartású falugondnoki szolgálat, Sásdon vehető igénybe a város által fenntartott családsegítés és az étkeztetés, valamint a társulási intézmény által nyújtott házi segítségnyújtás és nappali ellátás. A községben civil fenntartó által nyújtott támogató szolgálat és jelzőrendszeres házi segítségnyújtás érhető még el. A csak Sásdon igényelhető (étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgálat), valamint a csak Sásdon igénybe vehető (nappali ellátás) szolgáltatásokhoz való hozzájutásban a falugondnok nyújt segítséget az idősök számára.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

Önkormányzatunk a művelődési ház épületében közösségi színteret működtet, valamint a Csorba Győző Könyvtárral együttműködve, a Sásdi ÁMK könyvtára szakmai segítségét is igénybe véve mozgókönyvtári szolgáltató helyet tart fenn, e szolgáltatások naponta elérhetők bárki számára, térítésmentes könyvtári, információs és kulturális rendezvények szervezésével közművelődési szolgáltatásokat nyújtanak. A közművelődési munkatárs heti 12 órás nyitva tartással várja a szolgáltatások iránt érdeklődőket.

b) idősök informatikai jártassága;

Településünk idősei körében nem készült felmérés, így teljes körű adatokkal nem rendelkezünk az idősök informatikai jártasságáról.

Országos statisztikák szerint az 50-69 éves korosztály nagy lemaradásban van az internet használat terén, ezeknek a hátrányoknak a leküzdése, az egyénben ösztönösen működő gátlások lerombolása, és a megfogalmazódó igények kielégítése érdekében országosan olyan kezdeményezés, képzés indult útjára, amelynek célja a szenior korosztály számítástechnikai oktatása.

A mozgókönyvtári szolgáltató hely szolgáltatásai között megtalálható az internet elérés, amely lehetőséget nyújt a korosztálytól független, széleskörű információk megismeréséhez és kicseréléséhez. Az itt dolgozó könyvtáros információs-technikai segítséget nyújt az érdeklődőknek.

c) a generációk közötti programok.

A közösségi színtér és a mozgókönyvtári szolgáltató hely által szervezett közművelődési és közösségi programokon nagy hangsúlyt kap a generációk együttműködése, különösen a gyermeknapi és az idősök napi rendezvényen van ennek különös jelentősége.

Az önkormányzat a nemzedékek közötti szolidaritás, az elfogadás, tolerancia fejlesztését azzal is segíti, hogy a település kulturális rendezvényein különböző korosztályok az aktív szereplők, illetve a fellépők. Ezek a rendezvények egyúttal ismerkedési, kapcsolatépítési lehetőséget is biztosítanak a más-más korosztályhoz tartozók számára.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A rendszeresen szervezett közművelődési, közösségi programokra a település minden lakója hivatalos, meghívásra kerül, a részvétel minden esetben ingyenes.

Az önkormányzat gondoskodik a kötelező közsolgáltatási feladatok megszervezéséről, a humán szolgáltatások, az egészségügyi, szociális és gyermekjóléti alapellátások, a községüzemeltetési feladatok ellátásáról. E kötelezettségeinek részben közvetlenül, mint intézményalapító és fenntartó, részben közvetett módon, ellátási szerződés útján tesz eleget.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az idők gyakran élnek egyedül, családjuktól távol.	Generációk együttműködése, közösségi programok az egyedül élőkért.
Az idők jó része él magányosan, család nélkül, őket az elmagányosodás fokozottan veszélyezteti.	Elmagányosodás megelőzése a falugondnoki szolgálat szolgáltatásai útján
Az idők a számukra lényeges szolgáltatásokat legközelebb Sásdon tudják igénybe venni, közlekedésük, általában a korábban megszokott életvitelük koruk és egészségi állapotuk miatt nehézkes	Idők életminőségének javítása, korábban megszokott életvitelük fenntartása a falugondnoki szolgálat által

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A fogyatékkal élő személyek számára vonatkozóan helyi adat nem áll rendelkezésre. A 2001. évi népszámláláskor Magyarországon 577 ezer fő volt a fogyatékkal élők száma, ez a népesség 5,7%-át tette ki. Az adatfelvétel - a KSH szerint is - alulbecsüli a fogyatékos népesség adatait, így a létszám 600 ezer főre becsülhető.

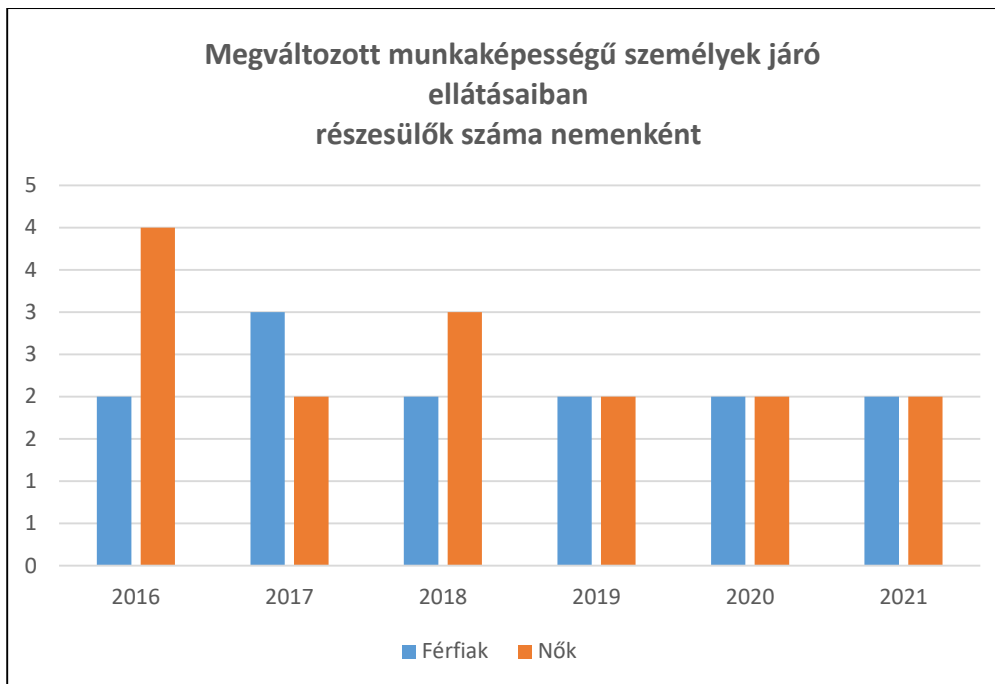
A fogyatékos személyek demográfiai összetételére jellemző, hogy közöttük jelentősebb számban vannak időskorúak, mivel a fogyatékos személyek nagy része nem születésétől fogva sérült, hanem életkora előre haladtával betegség vagy baleset következtében vált azzá. A fogyatékos személyek között a 60 évnél idősebbek aránya 44,8 %, több mint kétszerese a népesség egészében képviselt arányhoz viszonyítva. A fogyatékossgat leginkább valamilyen tartós betegség idézi elő (53,8 %). A fogyatékos személyek 17 %-a szenved születése óta fogyatékossgban.

A 2001. évi népszámlálás kategóriái szerint megállapítható, hogy a fogyatékos személyek közül legnagyobb arányt a testi fogyatékosok és a mozgássérültek képviselik együttesen (43,6%), míg az értelmi fogyatékosok aránya megközelítőleg 10 %, a vakok és gyengén látók aránya 14,4 %. Az egyéb fogyatékossgban szenvedők aránya 21,6 %. Hallás-, beszédzavar fogyatékossgban kb. 10%-uk szenved.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2016	2	4	6
2017	3	2	5
2018	2	3	5
2019	2	2	4
2020	2	2	4
2021	2	2	4

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A 2001. évi népszámlálás adatai szerint a fogyatékos személyek 13,2%-a valamilyen speciális általános iskolában végezte tanulmányait. Az általános iskolánál magasabb fokú végzettséggel legnagyobb számban a mozgássérültek rendelkeznek, kisebb arányban a vakok és a hallássérültek, az értelmi fogyatékos tanulók pedig ebből szinte teljesen kirekesztődnek. A fogyatékos személyek iskolai végzettsége összességében alacsonyabb, mint a népesség egészéé. A népszámlálás adatai szerint a fogyatékos személyek 32%-a nem fejezte be az általános iskolát, s befejezett alapfokú iskolázottsággal csak 39%-uk rendelkezett. Ez a nem fogyatékos személyek iskolai végzettségének arányától messze elmarad. Szakképesítéssel, illetve érettségivel 25%-uk rendelkezik, míg egyetemi, főiskolai végzettsége a fogyatékos személyek 5%-ának van.

Vargán a fogyatékossgal élők számára a célcsoport részére juttatott szociális ellátások számából következtethetünk, a lakosság mintegy 5 %-a tartozhat a célcsoportba.

A célcsoport száma és a nemek közötti arány átalakult az elmúlt 5 évben. Míg korábban jellemzően kétszer annyi nő vette igénybe az ellátást, mára egyenlő mértékben részesülnek nők és férfiak az ellátásban. A női munkanélküliségi mutatókkal is összevetve – hozzávéve még a gyermeknevelési ellátásban részesülő, gyermekgondozás miatt a munkaerő-piacról kiesőket is -, azt mondhatjuk, hogy a nők elhelyezkedési, foglalkoztatási esélyei javultak a településen.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

- a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető. Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

Fogyatékkal élő munkavállaló, aki

- a nemzeti jog szerint fogyatékosnak elismert, vagy
- elismerten fizikai, elméleti vagy pszichológiai károsodásban szenved.

Megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki

- rehabilitációs ellátásban részesül,
- aki 2011. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesült. (Ft. 57/B §.)

A fogyatékos személyek esetében gyakori probléma, hogy kevés a foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak különleges eszközök és feltételek. A védett foglalkoztatás túlsúlya mutatkozik az integrált foglalkoztatással szemben.

A 2001. évi népszámlálás szerint a fogyatékos személyek foglalkoztatási mutatója 9%-os volt az 1990. évi 16,6%-hoz képest. Ezzel párhuzamosan a munkanélküli fogyatékos személyek 0,7 %-os aránya 2%-ra emelkedett. Ez azzal magyarázható, hogy az érintettek inaktív keresővé (57,5%-ról 76,7%-ra) váltak.

A fogyatékossgal élő emberek még a kevés számú akkreditált foglalkoztatónál sem tudnak elhelyezkedni, a nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedésük szinte lehetetlen. Ráadásul a fogyatékossgal élő foglalkoztatottak egy része:

- nem rendelkezik képesítéssel, szaktudással,
- mentális és fizikai képessége alacsonyabb szintű,
- munkateljesítménye jelentősen elmarad a kívánt normáktól.

A célcsoport foglalkoztathatósági dimenziói:

- nem jelennek meg a helyi munkaügyi kirendeltségeken, ahol az átképzéseket biztosítanák számukra,
- nem jutnak el a segítő szolgáltatások igénybevételéhez (pl. életvezetés, rehabilitációs tanácsadás stb.),
- többségük immobil, azaz fizikálisan is nehezen mozdul el lakóhelyéről.

Fogyatékossgal élők foglalkoztatásának intézményi formája a szociális foglalkoztatás. Környékünkön szociális foglalkoztató nincs. E célcsoport közfoglalkoztatásba való bevonása sem jellemző, valószínűleg korukból adódóan nem aktív korúak a Vargai fogyatékkal élők.

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

A fogyatékossgal élők foglalkoztatását a többi munkavállalóhoz hasonlóan településünkön az állami foglalkoztatási szolgálat, a Komlón található Munkaügyi Központ segíti.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Nincs információnk arra vonatkozóan, hogy éri-e és milyen mértékben hátrányos megkülönböztetés a településünkön lakó fogyatékkal élőket a foglalkoztatás terén. Előfordulhat, hogy a fogyatékos személyt akadályozottsága miatt nem foglalkoztatják a végzettségének és képzettségének megfelelő álláshelyen. (pl.: felsőfokú végzettsége ellenére alacsonyabb végzettséggel is betölthető foglalkoztatást ajánlanak neki.)

A fizikai akadályozottság esetében célszerű felmérni, hogy a fogyatékos személy alkalmazásának mely feltételei hiányoznak. Az akadálymentesítési javaslatban célszerű a fogyatékossg jellege és a fogyatékos személyek száma alapján rangsorolni, hogy az akadálymentesítés lépései milyen sorrendben és ütemezéssel kövessék egymást. A rámpa és kijelölt parkoló nemcsak mozgássérült személyek, hanem más csoportok részére is hasznosak (nők, kisgyermekesek, idősek), az információs táblák, a vizuális információk megerősítése akusztikus információkkal, például közlekedési eszközökön alkalmazva. Fontos a célpályázatok felkutatása és az akadálymentesítés komplex, rövid- közép- és hosszú távú terveinek elkészítése. Garanciát jelent rehabilitációs szakmérnök és szakember bevonása a tervezésbe, valamint érintett fogyatékos ember bevonása a tervezés és a megvalósítás teljes folyamatába. A foglalkoztatás akkor is megíúsulhat, ha a fogyatékos személy nem tudja megközelíteni a munkahelyet, például a településen belüli közlekedési akadályok miatt és a támogató szolgálattól sem kap segítséget. Ilyen információk beszerzése rendkívül nehéz, hiszen az érintettek nem hozzák a hátrányos megkülönböztetést nyilvánosságra, mert ezzel a jövőbeni foglalkoztatási kilátásaik is csökkennek.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

A saját lakókörnyezetében élő fogyatékos személyeknek nyújt alapszolgáltatást a támogató szolgálat. A támogató szolgálat többek között a különböző közösségi és szabadidős szolgáltatások elérésében (mind szállítás, mind kommunikáció szintjén) ad segítséget, emellett az igénybevevő környezetében, lakásán nyújt fejlesztést, gondozást, segíti az önálló életvitelt, támogatja az ön-érdekérvényesítést.

A támogató szolgáltatás célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén. A szolgáltatásban 2018-ban 39 fő, ebből 9 fő sásdi lakos ellátott vett részt.

Az 1/2000 (I.7.) SZCSM rendelet 39/B. §. által meghatározott feladatokat látja el:

- a) gondozás,
- b) készségfejlesztés,
- c) tanácsadás,
- d) szállítás,
- e) felügyelet,
- f) gyógypedagógiai segítségnyújtás,
- g) háztartási segítségnyújtás és
- h) esetkezelés

A Sásd és Térsége Terület- és Humánfejlesztési Nonprofit Kft, mint a Hegyháti Szociális Alapellátási Központ szociális szolgáltató fenntartója a volt sásdi kistérség 27 településén lát el feladatokat, amelyek:

- Gondozás: Általános életviteli segítségnyújtás: gyalogos kísérés, lakáson belüli személyi segítség, ügyintézési segítség, közszolgáltatáshoz való hozzáférés segítése, lakásfenntartással kapcsolatos segítségnyújtás, gondozottal közös bevásárlás.
- Speciális szállítás személyi segítségnyújtással: rámpával, kerekesszékekben történő szállítás, kísérő személyi segítséget biztosító személyzettel.

Nem kizárólag fogyatékkal élők számára létrehozott, de más célcsoportok mellett számukra is elérhető szolgáltatási formák: falugondoki szolgálat, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, nappali ellátás.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékkal élő személyek egészségi állapotából adódó hátrányok és többletkiadások leküzdéséhez, többféle támogatás vehető igénybe.

- Magasabb összegű családi pótlék a tartósan beteg, illetőleg súlyosan fogyatékos kiskorú, illetőleg a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos nagykorú személy részére
- Fogyatékosági támogatás: a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől független anyagi segítség a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.
- Rokkantsági járadék a 25. életévének betöltése előtt teljesen munkaképtelenné vált, illetve 80%-os vagy azt meghaladó mértékű egészségkárosodást szenvedett 18 éven felüliek ellátása
- A szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapot megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentésére közgyógyellátási igazolvány adható ki. A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkező személy térítésmentesen jogosult a társadalombiztosítási támogatásba befogadott
- járóbeteg-ellátás keretében rendelhető gyógyszerekre - ideértve a különleges táplálkozási igényt kielégítő tápszereket is - gyógyszerkerete erejéig, (az egyéni gyógyszerkeret legfeljebb 12.000,- Ft, az éves eseti keret 6.000,- Ft)
- gyógyászati segédeszközökre, ideértve a protetikai és fogszabályozó eszközöket is, valamint azok javítására és kölcsönzésére, továbbá
- az orvosi rehabilitáció céljából igénybe vehető gyógyászati ellátásokra.
- A súlyos mozgáskorlátozott személyeket közlekedési kedvezmények, gépkocsi szerzési és gépkocsi átalakítási támogatás illeti meg, mely felhasználható személygépkocsi vásárlásához, segédmotoros kerékpárnak minősülő, három- vagy négykerekes jármű, vagy járműnek nem minősülő, sík úton önerejéből 10 km/óra sebességnél gyorsabban haladni nem képes gépi meghajtású kerekesszék vásárlásához. További közlekedési kedvezmény a parkolási igazolvány.
- Személyi jövedelemadó kedvezményre jogosult a súlyosan fogyatékos személy.
- Gépjárműadó mentességre jogosult a súlyos mozgáskorlátozott személy (a súlyos mozgáskorlátozott kiskorút vagy cselekvőképességet korlátozó (kizáró) gondnokság alatt álló súlyos mozgáskorlátozott nagykorú személyt rendszeresen szállító, vele közös háztartásban élő szülő) egy darab, 100 kW teljesítményt el nem érő, nem személytaxiként üzemelő személygépkocsija után legfeljebb 13.000,- forint erejéig.
- Helyi és helyközi utazási jegy- és bérlet kedvezmények (vasúti személyszállítás, helyközi autóbusz közlekedés, helyi közúti közlekedés)
- A fogyatékos gyermek korai fejlesztését és gondozását, fejlesztő felkészítését nyújtó intézmény igénybevételeivel kapcsolatban felmerült utazási költségekhez támogatás jár. Mértéke a menetrend szerinti közforgalmú közlekedési eszközök menetjegy ára.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

A fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre. A fogyatékos személy számára biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét a közérdekű információkhoz, továbbá azokhoz az információkhoz, amelyek a fogyatékos személyeket megillető jogokkal, valamint a részükre nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatosak. Az információs társadalom nyújtotta lehetőségek erősítik az esélyegyenlőséget a fogyatékos személyek számára. A fogyatékos személyt az információs esélyegyenlőség megilleti az információs társadalmi szolgáltatások igénybevételekor. A fizikai akadálymentesítés mellett szükség van a kommunikációs akadálymentesítésre is, hogy látványosan csökkenjen a társadalom közönye, idegenkedése a fogyatékossgal élőkkel szemben.

Amíg a kommunikációs, komplex akadálymentesítés nem történik meg, a fogyatékossgal élők hozzáférése a közszolgáltatásokhoz, információkhoz, kulturális és sportprogramokhoz korlátozott, nehézkes. Ennek leküzdéséhez olyan komplex tervezés és szemlélet szükséges, amellyel már kiinduláskor figyelembe veszik a fogyatékosok igényeit (pl. épületek, járdák, parkok, beszerzett járművek esetében).

Közlekedési nehézségek miatt az egészségügyi prevenciók szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat a mozgásukban erősen korlátozott személyek kevésbé veszik igénybe, az ide történő eljutásuk (eljuttatásuk) a falugondnoki szolgálat feladata. Fogyatékkal élő gyerekek és fiatalok eljutása az iskolába, középiskolába is problémás. A nehézségek leküzdéséhez a falugondnoki és a támogató szolgálatot kell megerősíteni, annak hatékonyságát kell javítani. Az önkormányzat pedig ehhez csak részben rendelkezik közvetlen eszközökkel, lévén a támogató szolgálatot civil szolgáltató biztosítja.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

A középületek akadálymentesítése megkezdődött településünkön. Az önkormányzati épületek közül a többfunkciós művelődési ház (nagyterem) akadálymentesen megközelíthető, de nehezen oldható meg a mosdó akadálymentesítése. A Sásdi Sándor Emlékház akadálymentesítése szintén félig történt meg. A teleház épülete, amely felújításáig nem használható, majd a bővítéssel nyeri el a teljes akadálymentességet.

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

A településen helyben a fő szolgáltatóhely a művelődési ház épülete, ahol a közösségi szolgáltatások zömét elérik a lakosok. Az épület teljes fizikai akadálymentesítése a vizesblokk felújításával történhetne meg.

A település lakossága számára a helyben el nem érhető közszolgáltatásokat Sásdon, kivétel nélkül akadálymentes épületekben lehet igénybe venni.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

A településen nincs számottevő munkahely, így ezek akadálymentesítettsége sem releváns.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

A közlekedési rendszereknek, továbbá a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek - beleértve a jelző- és tájékoztató berendezéseket is - alkalmasnak kell lenniük a fogyatékos személy általi biztonságos igénybevételre. Közhasználatú parkolóban a közlekedésében akadályozott fogyatékos személyek számára - a külön jogszabály szerint - megfelelő számú és alapterületű parkolóhely kialakításáról kell gondoskodni.

A művelődési ház közúton jól megközelíthető, közelében a parkolás is biztosított, bár kijelölt parkolóhelyek létesítésére nem került sor.

f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.);

Településünkön az alacsony lélekszám miatt nem áll rendelkezésre kifejezetten fogyatékossgal élő személyek számára helyi szolgáltatás.

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).

Településünkön az alacsony lélekszám miatt nem működnek kifejezetten csak a fogyatékossgal élőknek nyújtott juttatások, szolgáltatások. A falugondnoki szolgálat azonban a mozgásukban korlátozottak, akár kerekesszékesek számára is képes szállítás szolgáltatásokat biztosítani, valamint minden más szociális juttatás megítélése, illetve a szolgáltatás nyújtása során tekintettel vagyunk a fogyatékossgal élők sajátos élethelyzetére.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Településünk alacsony lélekszámából adódóan nem kifejezetten a fogyatékossgal élők számára, hanem a célcsoport nagyobb részét kitevő idősök számára az említett szociális (falugondnoki szolgálat, családsegítés, házi segítségnyújtás, nappali ellátás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgálat) szolgáltatásokat nyújtjuk, továbbá a település minden lakójával együtt bevonjuk a helyben elérhető közművelődési, kulturális, közösségi programokba.

7.5 A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A kistelepülésünkön helyben nem elérhető közszolgáltatások (egészségügyi, köznevelési, szociális stb.) és szolgáltatások elérése Sásdon vagy a környező nagyobb városokban a közösségi közlekedés behatároltsága miatt a fogyatékossgal élők számára a legnehezebb. Az ő lehetőségeiket bővíti leginkább a falugondnoki szolgálat szállítási szolgáltatása, mellyel lehetővé

teszik a csak utazással elérhető szolgáltatások igénybe vételét. A falugondnoki szolgálat szállító szolgáltatásai a következő rendszeres szolgáltatásokat foglalják magukban:

- a) szociális étkeztetés ebédszállítás naponta (minden hétköznapi)
- b) nappali ellátásban részesülők szállítása, igény szerint,
- c) háziorvoshoz szállítás, gyógyszerkiváltás, hetente legalább 2 alkalommal,
- d) intézményi gyermekszállítás, naponta, tanítási napokon,
- e) tömegközlekedéshez való csatlakozás biztosítása, igény szerint, akár naponta,
- f) bevásárlás, heti legalább 3 alkalommal, havonta nagybevásárlás,
- g) munkanélküli ügyintézésre szállítása, igény szerinti rendszerességgel, várhatóan havonta,
- h) egyedi szállítási igények, igény szerinti gyakorisággal
- i) rendezvényre szállítás.

Ezen felül egyedi igény szerinti, felmerülő szükségletnek megfelelő szállítás is kérhető.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A település legfontosabb középülete akadálymentesítése nem teljes, a vizesblokk, mosdó nem akadálymentes.	Faluház mosdók akadálymentesítése .
Közterületek akadálymentesítése nem teljesen megoldott	Közterületi akadálymentesítés, a Sásdi Sándor Emlékház lépcsősorának kiváltása.
A nehezen mozgók számára nehézkes a szolgáltatások elérése, megszokott életvitelük fenntartása.	Falugondnoki szolgáltatás a fogyatékkal élőkért.

<i>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A lakosság települési kötődése, helybenmaradása, az itt élők komfortérzete nagyban múlik a közösségi, közművelődési programokon, ezért az önkormányzatnak az eddiginél nagyobb mértékben kell támogatnia a helyi közművelődés motorját, a közösségi színteret.	Közösségsszervező alkalmazása napi 8 órában, teljes munkaidőben foglalkoztatva.
A közösségi, közművelődési, könyvtári feladatoknak helyet adó Árpád utca 25. szám alatti önkormányzati épület felújítása szükséges. Az épület tetőzete elöregedett, azt teljes egészében cserélni kell, az épület jelenleg több helyen leázik, a belső terek használata emiatt korlátozott. Az önkormányzat nehéz anyagi helyzete miatt	Közösségi ház felújítása, teljes tetőcsere érdekében pályázati projekteket kell kidolgozni és benyújtani

önerőből nem tudja megvalósítani a felújítást.	
A település közigazgatási területén korábban megfúrt, lezárt melegvizes kút van, melynek hasznosítására számtalan lehetőség lehet. Melegvizes forrás lehetőségeinek feltárása érdekében tanulmány készítése, 50 milliós tervezési munka, amely megalapozhatná a későbbi hasznosítást, addig is a kút védelmének elvégzése, ehhez pályázat kell	Melegvizes forrás lehetőségeinek feltárása érdekében tanulmány készítése, amely megalapozhatná a későbbi hasznosítást, addig is a kút védelmére szükséges munkálatok elvégzése.
A település a domborzati viszonyok miatt fokozottan ár- és belvíz veszélyeztetett, a dombokról lezúduló csapadékvizek elvezetésére az önkormányzat fokozottan figyel. A település néhány pontján azonban még hiányzik a hatékony csapadékvíz-elvezető árok, vagy annak felújítása indokolt.	Csapadékvíz-elvezetés fejlesztése: hiányzó vagy felújítandó felszíni csapadékvíz-elvezető árokrendszer kialakítása.
A településen nem biztonságos a szennyvíz összegyűjtése, szállítása, tisztítása.	Szennyvíztisztítás helybeli megoldása, biológiai tisztítómű létesítésével, gyűjtővezeték kiépítésével.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

Önkormányzatunk kötelező és önként vállalt feladatainak ellátása során számít és épít is a civil szervezetek közreműködésére. A közfeladat ellátás civil szervezetekkel való együttműködés útján történő megvalósulását erősíti, hogy néhány jelentős, az önkormányzatok feladatait meghatározó törvény kifejezetten ajánlja a szerződéses feladatellátást.

Jelenleg községünk az alábbi területeken működő civil szervezetek tevékenységére számíthat.

Szociális és gyermekvédelmi ellátás:

Sásd és Térsége Terület- és Humánfejlesztési Nonprofit Kft.

Köznevelés:

Engedd, hogy segíthessünk! Közalapítvány

Kultúra, közművelődés, sport:

Vargáért Egyesület

Deutsch Klub Magyar-Német Barátság Egyesület

Sásdi Vegyeskar Kulturális Egyesület,

Hegyhát Fúvós Egyesület

Őszidő Nyugdíjasklub

Levendula Nyugdíjasklub

Sásdi Honismereti Szakkör

A civil szervezetek nagy része sásdi székhellyel működik, programjaik, rendezvényeik jó része is itt érhető el, de várják a településünk lakóit is.

- b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

A településen működő önszerveződő civil együttműködés a Vargáért Egyesület, melynek célja: Varga község, annak lakóinak, valamint tágabb értelemben vett környezetének kulturális, társadalmi, turisztikai, környezeti és oktatási fejlődési lehetőségeinek fejlesztése, rendezvények szervezése. A hátrányos helyzetű társadalmi rétegek (megváltozott munkaképességű személyek, romák) társadalmi beilleszkedésének elősegítése, továbbá fogyatékos és roma fiatalok munkaerő-piaci esélyeinek javítása, képzésének, foglalkoztatásának elősegítése és az ehhez kapcsolódó szolgáltatások. Hátrányos helyzetű gyermekek számára szabadidős tevékenységek szervezése.

A Vargáért Egyesület – személyi összetételéből, átfedésből is adódóan, mivel a képviselő-testület tagjai nagyrészt egyben az egyesület vezetőségében is vezető szerepet vállalnak – valamennyi tevékenysége az önkormányzat céljaival, tevékenységével összhangban, azt kiegészítve történik.

- c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

Varga 1997. év 2013 júliusa között közoktatási intézményei, az óvoda és az iskola, majd az ezek és a zeneiskola, könyvtár, művelődési központ összevonásával létrejött ÁMK közös fenntartására a környékbeli 11 önkormányzattal társulást működtetett. A köznevelésben és a társulások finanszírozásában végbement változások hatására az önkormányzatok a társulást megszüntették. Az óvodai és bölcsődei feladatok Sásd által történő ellátásáról feladatátadási megállapodást kötött a város 7 községgel, köztük településünkkel is.

A Sásdi Többcélú Kistérségi Társulás, majd a Sásdi Szociális és Gyermekejóléti Társulás feladatkörébe adta a község a családsegítést, a házi segítségnyújtást, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást, a támogató szolgálatot és a gyermekejóléti szolgáltatást.

Önkormányzatunk 2018-ban csatlakozott a Nyugat-Hegyháti Önkormányzati Társuláshoz, amely gödrei székhellyel a környékbeli 8-10 település összefogását valósítja meg a legkülönbözőbb önkormányzati feladatok hatékonyabb közös ellátása érdekében. Közös pályázataink révén közösségi, közművelődési programok, külterületi utak karbantartása, szennyvízberuházás valósulhat meg gazdaságos közös projektben.

- d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Településünkön 2014-ben szűnt meg a roma nemzetiségi önkormányzat, a nemzetiséghez tartozók alacsony létszámú nyilatkozatai miatt.

- e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

A Vargáért Egyesület 2011 óta működik jelenlegi formájában. Községünkben sajnos jelentős számú halmozottan hátrányos helyzetű ember él, akik nagy része a roma nemzetiséghez tartozik. A település méretéből és zsákfalu jellegéből nekik alig van esélyük kitörni hátrányos helyzetükből. A kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzetből fakadóan pedig nem találnak munkalehetőséget. Komoly problémát jelent még számukra az alacsony iskolázottság is. Ezen okokból kifolyólag legfőbb céljaink közé tartozik a hátrányos helyzetű roma és nem roma emberek támogatása. Ennek érdekében sokféle tevékenységet végzünk: munkaközvetítés, munkaerőpiacon való elhelyezkedés elősegítése, érdek és jogvédelem, az önkormányzatokkal és civil szervezetekkel való kapcsolattartás és együttműködés. 2015-ben egyesületünknek sikerült pályázaton egy mikrobuszt nyernie. Ezt használjuk a falun kívüli programokra való utazásra, kirándulásokra, rászorultakat szállítottunk vele, míg nem nyertük meg 2022-ben a Magyar Falu program kiírásában lévő busz pályázatot. Így a régi buszunkat eladva, és a nyert pályázat összegével együtt sikerült vásárolni egy új buszt, aminek a funkciója ugyanaz maradt, mint a régi busznak. 2022-ben sikerült egy házat is megvásárolni az egyesület részére a Magyar Falu programnak köszönhetően, amit folyamatosan felújítunk.

A 2022-es évben több különböző programot szerveztünk:

- Kulturális napot tartottunk, ahol az érdeklődők a faluban élő nemzetiségek kultúrájával ismerkedhettek. Több, olyan eseményt valósítottunk meg az önkormányzattal együtt, ahol a gyerekek és a fiatalabb korosztály is aktívan bekapcsolódhatott a programokba, például: farsangolás, gyereknap, karácsonyi előkészületek(mézeskalács készítés, díszek készítése).
- Játékos versenyeket is tartottunk, ezeket főleg a tavaszi, nyári és téli szünetekre időzítettük. Mivel sokak számára problémát jelent a faluból való kimozdulás, ezért segítséget nyújtunk a különböző vidéki rendezvényekre való eljutásban.
- A Balatoni kirándulás nagy élményt jelent minden évben a családok számára, mivel sok helybeli 2017-ben volt életében először a "magyar tenger" partján.
- A könyvtári nyitvatartási időben vállaljuk, hogy a falubeli gyerekek számára segítséget nyújtunk a tanulásban, házi feladat elkészítésében és a számonkérésekre való felkészülésben. Illetve a felnőtt lakosság iskolázatlanságán próbálunk segíteni. 2017-ben egy húszéves fiatalot segítettünk a 7-8. osztály elvégzésében, hogy befejezhesse általános iskolai tanulmányait. Önéletrajzok készülnek, hogy tudjanak elhelyezkedni a munkanélküli emberek.

A Sásd és Térsége Terület- és Humánfejlesztési Nonprofit Kft. fenntartásában működő Hegyháti Szociális Alapellátási Központ két szociális alapszolgáltatást működtet Sásd és térségében, így Varga település lakossága számára is.

Az intézmény által ellátottak köre, szakfeladatok területi hatálya a működési engedély szerint:

- a) jelzőrendszeres házi segítségnyújtás: - a Hegyháti járás 26 településének közigazgatási területe, valamint 45 önkormányzat közigazgatási területe a Szigetvári Járás területén.
- b) támogató szolgáltatás: A Hegyháti járás 27 településének közigazgatási területe.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

Településünkön nem működik olyan for-profit szervezet, amely a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában közreműködne.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

- a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítéséhez szükséges adatszolgáltatásban részt vettek a településen illetékes szociális, gyermekjóléti, egészségügyi, köznevelési, közművelődési szakemberek. A szakemberekkel online és a személyes kapcsolattartás útján tártuk fel az esetleges, az egyes esélyegyenlőségi csoportokat érintő problémákat. A program tervezet és az intézkedési terv véleményezésére a HEP Fórumon koncentráltak. A HEP tervezet Sásd város honlapján (www.sasd.hu) is közzétételre kerül, így a programról és az intézkedési tervről a lakosság is véleményt mondhat.

- b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

A képviselő-testületi döntést követően a honlapon az elfogadott dokumentum és intézkedési terv hozzáférhető lesz, amely alapján az esélyegyenlőség folyamatok, intézkedések megismerhetők lesznek, amellyel biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése. A lakosság a végrehajtással kapcsolatos észrevételeit online, illetve személyesen teheti meg, melyet a HEP fórumokon lehet megvitatni. A terv készítésébe be nem folyt szervezetek ugyanezen úton, a HEP Fórum munkájában résztvevő szervezetek a legalább évente megtartott értékelő ülésen tehetnek észrevételt, javaslatot.

- c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a honlapján, valamint a művelődési házban, a mozgókönyvtári szolgáltató helyen történő elhelyezéssel közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települési önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összefoglalása

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	1. Pozitív, aktív életforma hiánya, munkához való hozzáállás problémái: közfoglalkoztatás elfogadása a megfelelő életvitelt jelentő állandó munkahely, biztos megélhetés helyett. 2. Az emberek kevésbé tudatosak saját egészségük fenntartásában, az egészséges életvitelben. 3. Az emberek jó közérzetet nagyban befolyásolja biztonságérzetük. 4. A helyi roma hagyományokat, nemzeti identitást nemzeti önkormányzat híján az önkormányzat és a Vargáért Egyesület összefogásával lehet csak megőrizni.	1. Pozitív élet: Felnőttképzéssel kell segíteni a munkakeresést és a tudatos életvitelt, minél többen vegyék kezükbe saját sorsuk, boldogulásuk alakítását. 2. Egészséges életmód: szűrőprogramok szervezése. 3. Közbiztonság javítása 4. A roma kultúra és identitás őrzése érdekében az önkormányzat és az egyesület együttműködése, évente roma kulturális nap szervezése.
Gyermekek	1. A helyi fiatalok közötti kapcsolat, a településhez való kötődés nem megfelelő. 2. Korai iskola-elhagyás, iskola/óvoda és szülői ház közötti kapcsolattartás, bejárás nehézségei. 3. A gyermekek nevelése, taníttatása költségei megterhelőek a családok számára, nem tudják finanszírozni a megfelelő képzést.	1. Közművelődés a helyi identitás motorja: rendszeres közművelődési programok, ünnepnapokhoz kötődő rendezvények szervezése, népszerűsítése. 2. Az iskola/óvoda jelzésére szülői értekezletre szállítás, ösztöndíj. 3. Gyermekekellátások: a rászoruló szülők támogatása annak érdekében, hogy minden vargai gyermek a képességeinek megfelelő iskolai végzettséget tudjon szerezni.
Idősek	1. Az idősek gyakran élnek egyedül, családjuktól távol 2. Az idősek jó része él magányosan, család nélkül, őket az elmagányosodás fokozottan veszélyezteti.	1. Generációk együttműködését segítő közösségi programok. 2. Elmagányosodás megelőzése a falugondnoki szolgálat szolgáltatásai útján.

	3. Az idősök a számukra lényeges szolgáltatásokat legközelebb Sásdon tudják igénybe venni, közlekedésük, általában a korábban megszokott életvitelük koruk és egészségi állapotuk miatt nehézkes	3. Idősök életminőségének javítása, korábban megszokott életvitelük fenntartása a falugondnoki szolgálat által.
Nők	1. Fiatal anyák elhelyezkedésének problémái: a sásdi gyermekintézményekbe kísérés időigényes. 2. Gyermekneveléssel kapcsolatos nehézségek, szegénységi kockákat 3. A munkanélküli nők többsége alacsony iskolai végzettségű, szakképzetlen. 4. A családok egy része számára elérhetetlen az üdülés, nyaralás.	1. Kisgyermekes nők segítése a közfoglalkoztatásban. 2. Az elérhető támogatások, szolgáltatások ajánlása, tájékoztatás. 3. Képzési programok nők számára 4. Családok üdültetése Vargáért Egyesülettel közösen.
Fogyatékkal élők	1. A település legfontosabb középülete akadálymentesítése nem teljes, a vizesblokk, mosdó nem akadálymentes. 2. Közterületek akadálymentesítése nem teljesen megoldott 3. A nehezen mozgók számára nehézkes a szolgáltatások elérése, megszokott életvitelük fenntartása.	1. Faluház mosdók akadálymentesítése. 2. Közterületi akadálymentesítés, Sásdi Sándor Emlékház járdáinak felújítása. 3. Falugondnoki szolgáltatás a fogyatékkal élőkért.
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	1. A lakosság települési kötődése, helybenmaradása, az itt élők komfortérzete nagyban múlik a közösségi, közművelődési programokon. Ezt felismerve az önkormányzatnak folyamatosan a közművelődési feladatellátás fejlesztésére kell törekednie, fejleszteni a helyi közművelődés motorját, a közösségi színteret. 2. Jelenleg a legfőbb közösségi térként használható Fő utca 32. szám alatti kultúrház épület ingatlan felújításra szorul annak érdekében, hogy be tudja tölteni az összes szükséges funkciót - önkormányzati székhely, közösségi színtér, mozgókönyvtári szolgáltató hely, egészségügyi alapellátásban a háziorvosi rendelés stb.z önkormányzat nehéz anyagi helyzete miatt önerőből nem tudja megvalósítani a felújítást. A felújítás azért is fontos, hogy minél több korosztály számára biztosítva legyen településünkön a közösségi élet.	1. Közművelődés fejlesztése 2. Községi tér fejlesztés 3. A helyi kulturális örökség ápolása 4. Teleház-felújítás 5. Termálvíz feltárása 6. Csapadékvíz-elvezetés fejlesztése: hiányzó vagy felújítandó felszíni csapadékvíz-elvezető árokrendszer kialakítása. 7. Szennyvíztisztítás helybeli megoldása, biológiai tisztítómű létesítésével, gyűjtővezeték kiépítésével.

	3. A település szülötte, a József Attila-díjas író és műfordító, Sásdi Sándor szülőházában az önkormányzat emlékszobát működtet, amelyben az író életútját, családját, gyermekkorát bemutató kiállítás található. Az emlékszoba fejlesztése az író emlékének fenntartása, a helyi közösség értékeinek őrzése érdekében elengedhetetlen 4. Az önkormányzat a mozgókönyvtári szolgáltató helyet korábban a Fő utca 76. számú teleház-épületben működtette, azonban ez az épület évek óta használhatatlan állapotba került, ezért a könyvtár a kultúrház épületébe, a többfunkciós közösségi terembe kényszerült, amíg a teleház-épület felújítása meg nem történik. A nagyterem befogadóképessége a könyvtári felszerelés, eszközök elhelyezése miatt beszűkült. 5. A település közigazgatási területén korábban megfűrt, lezárt melegvizes kút van, melynek hasznosítására számtalan lehetőség lehet. 6. A település a domborzati viszonyok miatt fokozottan ár- és belvíz veszélyeztetett, a dombokról lezúduló csapadékvizek elvezetésére az önkormányzat fokozottan figyel. A település néhány pontján azonban még hiányzik a hatékony csapadékvíz-elvezető árok, vagy annak felújítása indokolt. 7. A településen nem biztonságos a szennyvíz összegyűjtése, szállítása, tisztítása.	
--	--	--

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romáknak is esélyük van munkajövedelemből élni.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők aktívan vegyenek részt saját életük javításában.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek oktatását, nevelését.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek közösségi, kulturális igényeire.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a gyermeknevelés segítségét.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők napi életvitelének fenntartására.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Település szintű probléma												
1	Közművelődési ellátás fejlesztése	A lakosság települési kötődése, helybenmaradása, az itt élők komfortérzete nagyban múlik a közösségi, közművelődési programokon. Ezt felismerve az önkormányzatnak folyamatosan a közművelődési feladatellátás fejlesztésére kell törekednie, fejleszteni a helyi közművelődés motorját, a közösségi színteret.	Az önkormányzat célja a település népességmegtartó erejének növelése, a fiatalok helyben maradása és az elvándorlás visszaszorítása. A közösség-szervező, közművelődési munkatárs foglalkoztatása hozzájárul a helyi közösségi folyamatok kezdeményezéséhez, a helyi kultúra, szabadidős tevékenységek fejlődéséhez és hozzájárul a helyi közösségek közötti kapcsolatok kialakításához.	Az önkormányzat gazdasági programja, költségvetési rendelet, éves szolgáltatási terv tartalmával összhangban.	Összhangban: Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030.	Az önkormányzat 1 fő közösség-szervező, közművelődési munkatársat alkalmaz, lehetőség szerint teljes munkaidőben foglalkoztatva. A közművelődési munkatárs közművelődési és közösségkapcsolati szakember végzettséggel, helyismerettel, gyakorlattal és a szükséges szaktudással rendelkezik. A munkája során közreműködik a település rendezvényeinek szervezésében, képes arra, hogy a lehető legszélesebb célcsoportot tudja megszólítani, hogy minél több helyi lakos részt vegyen a közösségi programokban. A	önkormányzat	2028. 12. 31. (vasárnap)	Az éves szolgáltatási tervben szereplő programok száma, a résztvevők létszáma növekedjen.	1 fő közművelődési munkatárs, közösség-szervező foglalkoztatása, közművelődési színtér fenntartása, közművelődési, közösségi programok költségei, az éves költségvetésben tervezve. A fejlesztéshez szükséges eszközöket pályázati forrásból kell biztosítani.	Önkormányzati finanszírozással, állami normatív támogatás igénybe vételével fenntartható.	Meg kell vizsgálni annak a lehetőségét, hogy milyen feltételekkel lehetne Felsőegerszeg községgel közösen biztosítani a szolgáltatást.

						munkájához szükséges eszközöket - a kor igényeinek megfelelő modern felszerelések beszerzésével, a meglévők cseréjével - pályázati forrásból kell biztosítani.						
2	Közösségi tér fejlesztés	Jelenleg a legfőbb közösségi térként használható Fő utca 32. szám alatti kultúrház épület ingatlan felújításra szorul annak érdekében, hogy be tudja tölteni az összes szükséges funkciót - önkormányzati székhely, közösségi színtér, mozgókönyvtári szolgáltató hely, egészségügyi alapellátásban a háziorvosi rendelés stb.z önkormányzat nehéz anyagi helyzete miatt önerőből nem tudja megvalósítani a felújítást. A felújítás azért is fontos, hogy minél több korosztály számára biztosítva legyen településünkön a közösségi élet.	Az önkormányzat célja a település népességmegtartó erejének növelése, a fiatalok helyben maradása és az elvándorlás visszaszorítása. A közösségi tér felújítása hozzájárul a helyi közösségi folyamatok kezdeményezéséhez, a helyi kultúra, szabadidős tevékenységek fejlődéséhez és hozzájárul a helyi közösségek közötti kapcsolatok kialakításához.	Magyar Falu pályázati program, éves költségvetés	összhangban a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A közösségi tér Vargán a Fő utca 32. szám alatti kultúrház épületben működik. Az elmúlt években pályázati forrásból és közösségi összefogással sikerült az épület állapotát a szükséges külső felújítások jó részének elvégzésével helyrehozni. A funkcióknak való megfelelés érdekében szükséges még a belső felújítás: a villamos hálózat felújítása és fűtéskorszerűsítés. A jelenlegi villamos hálózat és a fűtési rendszer elöregedett, nehezen karbantartható, illetve nem szolgálja ki a megnövekedett igényeket. Ezekhez a felújításokhoz kell pályázati forrást találni, mivel a költségeket az önkormányzat maga nem tudja finanszírozni.	önkormányzat	2026. 12. 01. (kedd)	feltárt pályázati lehetőségek és benyújtott pályázati igények száma	A szükséges forrás nem áll rendelkezésre az önkormányzat költségvetésében, azt csak pályázat útján lehet előteremteni.	Önkormányzati forrásból fenntartható.	Nem releváns

3	A helyi kulturális örökség ápolása	A település szülötte, a József Attila- díjas író és műfordító, Sásdi Sándor szülőházában az önkormányzat emlékszobát működtet, amelyben az író életútját, családját, gyermekkorát bemutató kiállítás található. Az emlékszoba fejlesztése az író emlékének fenntartása, a helyi közösség értékeinek őrzése érdekében elengedhetetlen.	Az emlékszoba fejlesztése az író emlékének fenntartása, a helyi közösség értékeinek őrzése érdekében elengedhetetlen. Az önkormányzat ehhez kellő forrásokkal nem rendelkezik, ezért fel kell tární pályázati lehetőségeket is.	éves költségvetési rendelet	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Szükséges az emlékszoba felújítása, a kiállítás modernizálása, a képek, bútorok restaurálása, a kiállítótér felújítása. Az épület külső restaurálása sorában már csak a kerítés felújítása maradt el, azt is el kell végezni.	önkormányzat	2028. 12. 31. (vasárnap)	feltárt pályázati lehetőségek száma, benyújtott pályázati projektek	Mivel a szükséges források nem állnak rendelkezésre, a beruházás forrását pályázat útján kell előteremteni.	Önkormányzati forrásból fenntartható.	Nem releváns
4	Teleház-felújítás	Az önkormányzat a mozgókönyvtári szolgáltató helyet korábban a Fő utca 76. számú teleház-épületben működtette, azonban ez az épület évek óta használhatatlan állapotba került, ezért a könyvtár a kultúrház épületébe, a többfunkciós közösségi terembe kényszerült, amíg a teleház-épület felújítása meg nem történik. A nagyterem befogadóképessége a könyvtári felszerelés, eszközök elhelyezése miatt beszűkült.	A település egyetlen, nagyobb létszámú közösség befogadására alkalmas közösségi teret, a kultúrház nagytermét mentesíteni kell a könyvtári feladatoktól. Annak érdekében, hogy a teleház-épület ismét használható legyen, az önkormányzat a falak vizesedését megszüntette, azonban szükség van még az épület energetikai korszerűsítésére, továbbá a kis méretű épület bővítésére, ahol	Magyar Falu pályázati projekt, éves költségvetés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A beruházással meg kell oldani az épület energetikai korszerűsítését, továbbá a kis méretű épület bővítését. A bővítményben el kell helyezni egy vizesblokkot és a könyvtárhelyiséget. A beruházás forrásait meg kell találni, ehhez pályázati lehetőséget kell keresni.	önkormányzat	2028. 12. 31. (vasárnap)	feltárt pályázati lehetőségek, benyújtott pályázati projektek száma	A beruházáshoz szükséges forrást pályázati úton kell előteremteni, az nem áll rendelkezésre.	Önkormányzati forrásból fenntartható.	Nem releváns

			elhelyezhető lenne a jelenleg teljesen hiányzó vizesblokk, akadálymentes mosdóval együtt, és még egy további közösségi tér (könyvtárhelyiség) kialakítására is szükség van, a jelenlegi funkcionális alapterület növelésével. Ezt követően az épület, amely akadálymentes kialakítású lesz, alkalmassá válik nemcsak a mozgókönyvtári szolgáltató hely, de a falugondnoki szolgálat befogadására is. Így a szociális szolgáltatás is meg tud felelni az akadálymentesség minden követelményének. Mivel a beruházáshoz szükséges forrás hiányzik, elsőként meg kell teremteni pályázati források felkutatásával a szükséges anyagi feltételeket.									
5	Termálvíz feltárása	A település közigazgatási területén korábban megfúrt, lezárt	Termálvíz hasznosítása érdekében megvalósíthatóság	Az önkormányzat gazdasági programjával,	Összhangban a Magyar Nemzeti Társadalmi	Melegvízes forrás lehetőségeinek feltárása érdekében tanulmány készítése,	önkormányzat	2028. 12. 31. (vasárnap)	Elkészített tanulmány.	A tanulmány és kútvédelmi intézkedések elkészítésének	A kút fenntartása, az intézkedési terv megvalósítása	Nem releváns

		melegvizet kút van, melynek hasznosítására számtalan lehetőség lehet.	i tanulmány készítése, a lehetőségek feltárása.	költségvetésével összhangban.	Felzárkózási Stratégia 2030.	amely megalapozhatná a későbbi hasznosítást, addig is a kút védelmének elvégzése.				legalább 50 milliós forintos költségével az önkormányzat nem rendelkezik, ahhoz pályázati forrást kell találni.	költségei is várhatóan meghaladják az önkormányzat teherviselő képességét, ezért azokra is pályázati forrást kell találni.	
6	Csapadékvíz-elvezetés fejlesztése	A település a domborzati viszonyok miatt fokozottan veszélyeztetett, a dombokról lezúduló csapadékvizek elvezetésére az önkormányzat fokozottan figyel. A település néhány pontján azonban még hiányzik a hatékony csapadékvíz-elvezető árok, vagy annak felújítása indokolt.	Hatékony, a nagy mennyiségű csapadékot is elvezetni képes árokrendszer kialakítása.	Az önkormányzat gazdasági programjával és költségvetésével összhangban.	Összhangban: Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030.	Csapadékvíz-elvezető árokrendszer felülvizsgálata, a hiányzó vagy felújítandó szakaszokon árkok kialakítása.	önkormányzat	2028. 12. 31. (vasárnap)	Felújított árokrendszer hossza.	A szükséges anyagi forrással az önkormányzat nem rendelkezik, annak megteremtése csak pályázati úton lehetséges.	Az árokrendszer fenntartása önkormányzati forrásból biztosított.	Nem releváns
7	Közműves szennyvízkezelés	A településen nem biztonságos a szennyvíz összegyűjtése, szállítása, tisztítása.	A településen keletkező szennyvizek a környezetet a legkevésbé terhelő módon, helyben történő elvezetése, tisztítása és felhasználása.	Az önkormányzat gazdasági programjával, költségvetésével összhangban.	Összhangban a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030.	Szennyvíztisztítás helybeli megoldása, biológiai tisztítómű létesítésével, gyűjtővezeték kiépítésével.	önkormányzat	2028. 12. 31. (vasárnap)	Közműves szennyvízkezelésbe bekapcsolt lakások száma.	Az önkormányzat a beruházás megvalósításához szükséges költségekkel nem rendelkezik, azt pályázati forrásból, esetleg lakossági hozzájárulással kell előteremteni.	A közmű működtetése önkormányzati fenntartással biztosítható.	Nem releváns
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	Egészséges életmód	Az emberek kevésbé tudatosak az egészségük megőrzése, a tudatos	Egészségügyi szűrések, tudatos életvezetés.	Az önkormányzat gazdasági programjában, a szolgálat szakmai	Összhangban: Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási	Falugondnoki szolgálat által végzett, egészségügyi szűrővizsgálaton történő részvétel érdekében szervező,	önkormányzat, falugondnoki szolgálat	2028. 12. 31. (vasárnap)	Szűrővizsgálatra szervezett járatok száma a falugondnoki szolgálat	A szükséges anyagi forrás és személyi feltételek a szolgálatnál	Az önkormányzat finanszírozásában fenntartható.	Nem releváns

		egészségvédelem terén.		programjában és az éves költségvetési rendeletben foglaltakkal összhangban.	Stratégia 2030 (MNTFS 2030).	toborzó és szállítási tevékenység.			beszámolója alapján.	rendelkezésre állnak.		
2	Közbiztonság	Az emberek jó közérzetét nagyban befolyásolja biztonságérzetük.	Biztonságérzet javítása	Az önkormányzat gazdasági programjával és az éves költségvetési rendelettel összhangban.	Összhangban: Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030).	Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése, további megfigyelő pont létesítése a település több pontján.	önkormányzat	2028. 12. 31. (vasárnap)	További megfigyelő pontok létesítése.	A beruházáshoz szükséges anyagi forrást, mivel azzal az önkormányzat nem rendelkezik, pályázati úton kell előteremteni.	A kamerarendszer fenntartásáról az önkormányzat saját erőből gondoskodik.	Nem releváns
3	Pozitív élet	Pozitív, aktív életforma hiánya, munkához való hozzáállás problémái: közfoglalkoztatás elfogadása a megfelelő életvitelt jelentő állandó munkahely, biztos megélhetés helyett.	Alacsony iskolai végzettségű, rossz munkaerő-piaci esélyekkel rendelkező lakosság munkaerő-piaci esélyeinek javítása. Tudatos életvezetés elsajátítása, munka és munkahely értékének felismerése.	Az önkormányzat gazdasági programjával és a költségvetéssel összhangban.	Összhangban: Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030), Új Roma Stratégia(2019-2030).	Felnőttképzéssel kell segíteni a munkakeresést és a tudatos életvitelt, minél többen vegyék kezükbe saját sorsuk, boldogulásuk alakítását. Szemléletformáló és/vagy szakmai ismeretet bővítő felnőttképzések szervezése helyben.	önkormányzat	2028. 12. 31. (vasárnap)	Felnőttképzésben résztvevők száma.	Az önkormányzat helyiséget biztosít és szervező tevékenységével járul hozzá a képzés megvalósítója, például a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság tevékenységéhez.	Az önkormányzat az általa biztosított helyiséget, szervező tevékenységet hosszú távon tudja biztosítani.	Nem releváns
4	Roma kultúra, identitás megőrzése	A településen nem működik roma nemzetiségi önkormányzat, a helyben még élő roma hagyományok megőrzését a települési önkormányzat és a Vargáért Egyesület közösen vállalta fel.	A településen élő roma lakosság nemzetiségi identitásának fejlesztése, hagyományainak őrzése.	Az önkormányzat gazdasági programjával és a költségvetéssel összhangban.	Összhangban: Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030), Új Roma Stratégia(2019-2030).	Az önkormányzat a Vargáért Egyesülettel közösen évente roma kulturális napot szervez gazdag programokkal.	önkormányzat, Vargáért Egyesület	2028. 12. 31. (vasárnap)	A kulturális rendezvényen részt vevők létszáma.	A szükséges anyagi feltételeket az egyesület főként pályázati forrásból, a technikai feltételeket (helyiség, berendezés stb.) az önkormányzat a Vargai Kultúrház Községi Tér igénybe vételével, a humán	Az anyagi feltételeket az egyesület pályázati forrásból tudja biztosítani.	Nem releváns

										erőforrást mindkét szervezet önkéntesei biztosítják.		
II. A gyermekek esélyegyenlősége												
1	Közművelődés a helyi identitás motorja	A helyi fiatalok közötti kapcsolat, a településhez való kötődés nem megfelelő	Rövid táv: közösségsszervezés, Hosszú táv: települési identitás javítása	Az önkormányzat gazdasági programja, éves költségvetési rendelet, közművelődés szolgáltatási terve tartamával összhangban.	Összhangban: Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024), „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032).	A helyben élő gyermekek, fiatalok számára szervezett rendszeres közművelődési programok, a mozgókönyvtár és a közművelődési ellátás keretében, ünnepnapokhoz kötődő rendezvények szervezése, népszerűsítése.	önkormányzat	2028. 12. 31. (vasárnap)	A programokon résztvevők száma, 10-15 fő.	A szükséges humán erőforrás (művelődésszervező munkatárs és önkéntesek) rendelkezésre áll, a pénzügyi fedezet a költségvetésben szintén megvan.	Önkormányzati finanszírozással fenntartható.	Nem releváns
2	Otthon és iskola	Korai iskola-elhagyás, iskola/óvoda és szülői ház közötti kapcsolattartás, bejárás nehézségei	Rövid táv: az intézmény és a szülői ház közötti kapcsolat javítása. Hosszú táv: korai iskola-elhagyás megelőzése.	A falugondnoki szolgálat szakmai programja, éves költségvetési rendelet tartalmával összhangban.	Összhangban: Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024), „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032).	1. az iskola/óvoda jelzésére szülői értekezletre szállítás megszervezése. 2. Bursa tanulmányi ösztöndíj biztosítása.	önkormányzat, falugondnoki szolgálat	2028. 12. 31. (vasárnap)	A szülői értekezletre rendszeresen járó szülők száma, aránya, iskola, óvoda jelzése szerint.	A humán erőforrás a falugondnok személyében, a pénzügyi forrás az éves költségvetési rendeletben rendelkezésre áll.	Önkormányzati finanszírozással fenntartható.	Nem releváns
3	Gyermekekellátások	A gyermekek nevelése, taníttatása költségei megterhelőek a családok számára, nem tudják finanszírozni a megfelelő képzést.	Minden vargai gyermek a képességeinek megfelelő iskolai végzettséget tudjon szerezni.	Összhangban az önkormányzat gazdasági programjával, költségvetésével és a szociális rendeletben foglaltakkal.	Összhangban: Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024), „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032).	Gyermekeknevelés támogatása, a rászoruló vargai gyermekek szüleit az önkormányzat önkormányzati támogatásokkal segíti: beiskolázási támogatás, bérlet-térítés, étkezési térítési díj átvállalás stb.	önkormányzat	2028. 12. 31. (vasárnap)	Szociális támogatásban részesült vargai gyermekek éves száma.	A szükséges anyagi forrás az önkormányzat költségvetésében rendelkezésre áll.	A program önkormányzati finanszírozással fenntartható.	Nem releváns
III. A nők esélyegyenlősége												

1	Kisgyermekes anyák a közfoglalkoztatásban	A fiatal anyák elhelyezkedésének problémái: a sásdi gyermekintézményekbe kísérés időigényes, nem egyeztethető össze a munkaidővel.	A közfoglalkoztatásban részt vevő kisgyermekes anyák számára biztosítani a kisgyermekek bölcsődébe, óvodába szállításához szükséges időt.	Az éves költségvetési rendelettel és az önkormányzat gazdasági programjával összhangban.	Összhangban: „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030).	A közfoglalkoztatásban rugalmas munkakezdés a kisgyermeket nevelő anyák számára annak érdekében, hogy a sásdi gyermekintézményekbe elkísérhesse gyermekét.	önkormányzat	2028. 12. 31. (vasárnap)	A közfoglalkoztatásban résztvevő 1-2 kisgyermekes anyá rugalmas munkakezdése.	A szükséges humán erőforrás rendelkezésre áll.	Önkormányzati erőforrással fenntartható.	Nem releváns
2	Gyermekeink a családban	Gyermekneveléssel kapcsolatos nehézségek, a megnövekedett költségek miatt a gyermekvállalás szegénységi kockázatot jelent.	A gyermeket nevelő családok, kiemelten a nők legyenek tisztában a gyermeknevelést segítő szolgáltatások, támogatások lehetőségével.	Az éves költségvetési rendelet, helyi szociális rendelet, gyermekjóléti és falugondnoki szolgálat szakmai programjai tartalmával összhangban.	Összhangban: „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030).	Az elérhető támogatások, szolgáltatások ajánlása, tájékoztatás, szervező tevékenység a szolgáltatások igénybe vétele érdekében.	önkormányzat, Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ, falugondnoki szolgálat	2028. 12. 31. (vasárnap)	A falugondnoki szolgálat beszámolója, gyermekjóléti szolgálat beszámolója alapján a tájékoztatásban, segítségnyújtásban részesítettek száma.	A szolgálatok keretében rendelkezésre áll a szükséges humán erőforrás.	Önkormányzati erőforrással fenntartható.	Nem releváns
3	Női képzési programok	A munkanélküli nők többsége alacsony iskolai végzettségű, szakképzetlen.	Rövid távon: a képzetlen, munkanélküli nőket képzési programba bevonni. Hosszú távon: képzési programokkal elősegíteni a nők elhelyezkedését.	Az önkormányzat gazdasági ciklusprogramja, éves költségvetési rendelet tartalmával összhangban.	Összhangban: Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030), „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030).	A környékbeli képzési lehetőségek kiközvetítése, információszolgáltatás a helyi munkanélküli nők felé, helyi képzések szervezése a TEF-fel együttműködésben.	önkormányzat	2028. 12. 31. (vasárnap)	Képzési programokon részt vevő nők száma.	A szükséges humán erőforrás, a képzés biztosításához helyiség rendelkezésre áll.	Önkormányzati erőforrással fenntartható.	Nem releváns
4	Családi üdülés	A gyermekes családok nagy része sem iskolai, sem családi nyaraláson nem tud részt venni az anyagi nehézségek miatt.	Családok rekreációjának biztosítása.	Az önkormányzat gazdasági programjával, költségvetésével összhangban.	Összhangban: „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030).	Vargáért Egyesülettel közös szervezésben évente egy hétre 20 gyermeket és szüleit balatoni nyaralással, kirándulásokkal segíteni.	önkormányzat, Vargáért Egyesület	2028. 12. 31. (vasárnap)	Résztvevő családok száma.	Az önkormányzat szervező munkával járul hozzá a projekt lebonyolításához, az anyagi feltételeket az	Az egyesülettel való együttműködésben a program fenntartható.	Nem releváns

										egyesület biztosítja.		
IV. Az idősek esélyegyenlősége												
1	Generációk együttműködése	Az idősek gyakran élnek egyedül, családjuktól távol, magányosan.	Rövid távon: Elmagányosodás megelőzése, az idősek bevonása tartalmas szabadidős programokba. Hosszabb távon: Generációk közötti kapcsolat erősítése, kölcsönös előnyök kiaknázása.	Az önkormányzat gazdasági programjával, az éves költségvetési rendelettel, közművelődés szolgáltatási tervvel összhangban.	Összhangban: Idősügyi Nemzeti Stratégia (2023-2024).	Generációs együttműködést ösztönző programok: kulturális, közösségi programok, melyek szervezésébe is több generációt vonunk be az együttműködés érdekében.	önkormányzat, Vargai Kultúrház Községi Tér	2028. 12. 31. (vasárnap)	Programokon résztvevő idősek száma.	A közösségi programokhoz a humán erőforrás és az anyagi fedezet a közművelődési feladatellátásban rendelkezésre áll.	Az önkormányzat finanszírozásával fenntartható.	Nem releváns
2	Elmagányosodás megelőzése	Az idősek jó része él magányosan, család nélkül, őket az elmagányosodás fokozottan veszélyezteti.	Elmagányosodás megelőzése.	A gazdasági program, éves költségvetési rendelet, falugondnoki szolgálat szakmai programja tartalmával összhangban.	Összhangban: Idősügyi Nemzeti Stratégia (2023-2024).	A falugondnoki szolgálat szervező tevékenysége az idősekkel való kapcsolattartás, a nappali ellátás és egyéb szociális szolgáltatások, lehetőségek iránti igények szervezése érdekében.	önkormányzat	2028. 12. 31. (vasárnap)	A falugondnoki szolgálat szervező, informáló tevékenysége útján a nappali ellátás és egyéb szociális szolgáltatások, lehetőségek igénybe vétele, a falugondnoki beszámoló alapján.	A falugondnoki szolgálat fenntartásához szükséges humán erőforrás, a gépjármű és a pénzügyi feltételek rendelkezésre állnak.	Az önkormányzat finanszírozásával fenntartható.	Nem releváns
3	Idősek életminőségének javítása	Az idősek a számukra lényeges szolgáltatásokat legközelebb Sásdon tudják igénybe venni, közlekedésük, általában a korábban megszokott életvitelük koruk és egészségi állapotuk miatt nehézkes.	Az idősek közszolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása.	A gazdasági program, falugondnoki szolgálat szakmai programja, éves költségvetési rendelet tartalmával összhangban.	Összhangban: Idősügyi Nemzeti Stratégia (2023-2024).	Az idősek életminőségének javítása, korábban megszokott életvitelük fenntartása a falugondnoki szolgálat szállító szolgáltatásai által.	önkormányzat, falugondnoki szolgálat	2028. 12. 31. (vasárnap)	A falugondnoki szolgálattal kapcsolatot tartó idősek száma, a falugondnoki beszámoló alapján.	A falugondnoki szolgálat keretében a szükséges erőforrások rendelkezésre állnak.	Az önkormányzat finanszírozásával fenntartható.	Nem releváns
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége												

1	Faluház teljesebb akadálymentesítése	A település legfontosabb középülete, a kultúrház épülete akadálymentesítése nem teljes, a vizesblokk, mosdó nem akadálymentes.	A faluház a település minden lakója, így a fogyatékossgal élők számára is használható, az itt elérhető közszolgáltatások igénybe vételére alkalmas legyen.	Az önkormányzat gazdasági ciklusprogramja és költségvetési tartalmával összhangban.	Összhangban: Országos Fogyatékossgügyi Program (2015-2025).	A faluház mosdójának az akadálymentesség szempontjainak megfelelő felújítása.	önkormányzat	2028. 12. 31. (vasárnap)	Faluház mosdójának akadálymentesítése, felújítása.	A szükséges anyagi fedezet nem áll rendelkezésre, erre pályázati lehetőségeket kell feltárni.	A felújított mosdó fenntartása önkormányzati forrásból biztosítható.	Nem releváns
2	Akadálymentes közterületek	Közterületek akadálymentesítése, a középületekhez vezető járdák akadálymentessége nem teljesen megoldott.	A Sásdi Sándor emlékház közterületi akadálymentes megközelíthetősége tovább javuljon.	Az éves költségvetési rendelet, az önkormányzat gazdasági ciklusprogramja tartalmával összhangban.	Összhangban: Országos Fogyatékossgügyi Program (2015-2025).	Az emlékházhoz vezető járdák akadálymentesítésén ek újabb üteme: a lépcsősor kiváltása, új, akadálymentes járda építése.	önkormányzat	2028. 12. 31. (vasárnap)	Felújított járdák hossza.	A lépcső kiváltása, új járda építése anyagi forrása a költségvetésben nem áll rendelkezésre, azt pályázati forrásból kell előteremteni.	Az elkészült járda fenntartása önkormányzati forrásból biztosítható.	Nem releváns
3	Falugondnoki szolgáltatás a fogyatékossggal élőkért	A nehezen mozgók számára lényeges szolgáltatásokat legközelebb Sásdon tudják igénybe venni, közlekedésük, általában a korábban megszokott életvitelük egészségi állapotuk miatt nehézkes.	A fogyatékossggal élők közszolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása.	A falugondnoki szolgálat szakmai programja, éves költségvetési rendelet tartalmával összhangban.	Összhangban: Országos Fogyatékossgügyi Program (2015-2025).	Fogyatékossggal élők életminőségének javítása, korábban megszokott életvitelük fenntartása a falugondnoki szolgálat szállító szolgáltatásai által,	önkormányzat, falugondnoki szolgálat	2028. 12. 31. (vasárnap)	Falugondnoki szolgálattal kapcsolatot tartók száma, a falugondnoki beszámoló alapján.	A falugondnoki szolgálat keretében rendelkezésre áll a szükséges erőforrás.	Önkormányzati finanszírozásból, állami normatív támogatás igénybe vételével fenntartható.	Nem releváns

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2 A megvalósítás folyamata

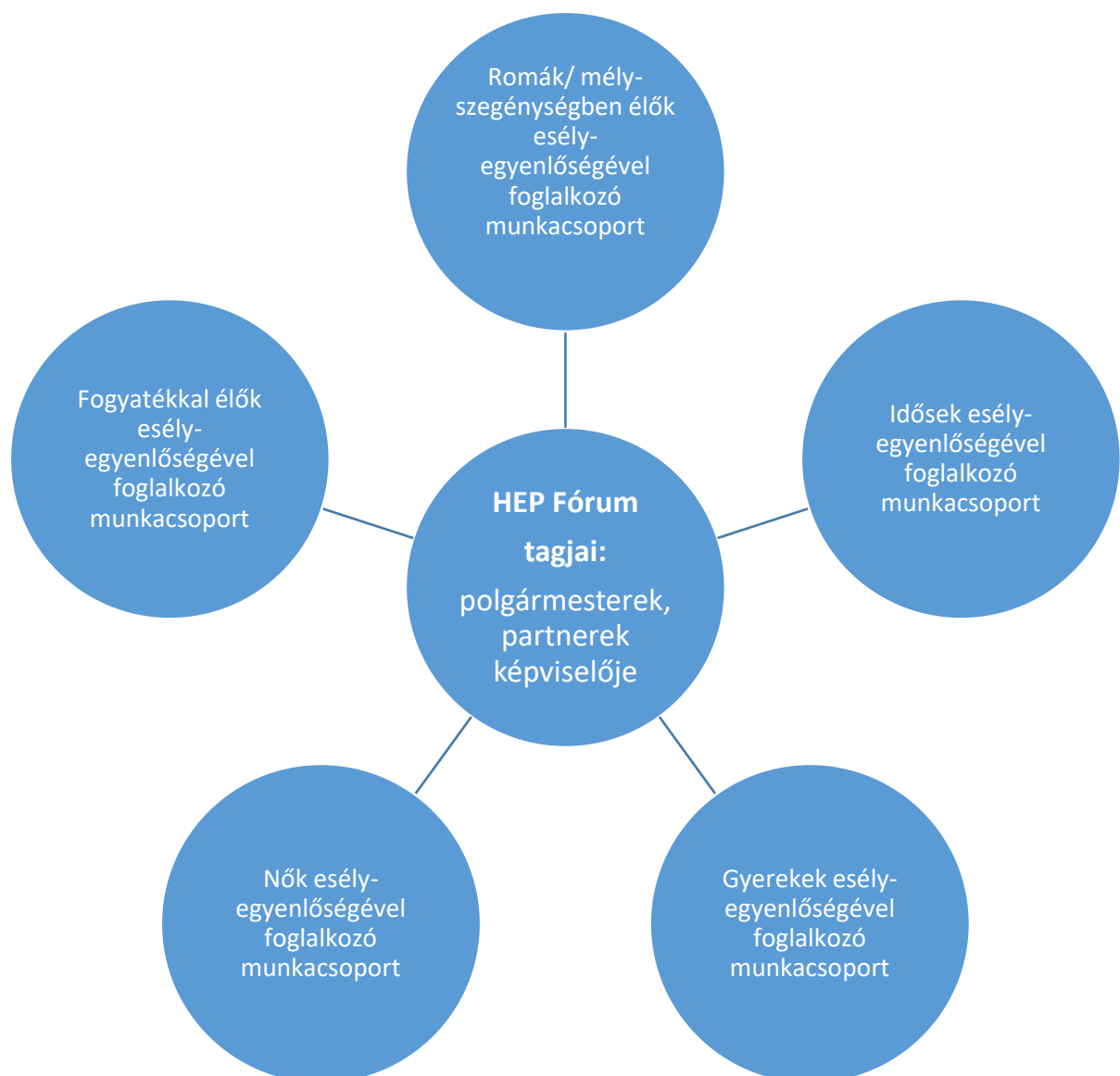
A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, a HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,

- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétfévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre, melynek tagjai:

Varga Község Önkormányzata

Sásd Város Önkormányzata

Felsőegerszeg Község Önkormányzata

Meződ Község Önkormányzata

Palé Község Önkormányzata

Váznok Község Önkormányzata

Sásd Város Roma Nemzetiségi Önkormányzata

Sásdi Általános Művelődési Központ Meserét Óvodája és Bölcsődéje

Sásdi Általános Művelődési Központ Városi Könyvtára és Művelődési Központja

Sásdi Szociális Szolgálat

Sásdi Család- és Gyermekjóléti Központ

Sásdi Általános Iskola

Sásdi Alapfokú Művészeti Iskola

BSZC Sásdi Vendéglátóipari Szakképző Iskola

Barátok Felsőegerszegért Egyesület

Meződért Egyesület

Paléért Egyesület

Vargáért Egyesület

Sásdi Őszidő Nyugdíjas Klub

Levendula Klub

Sásdi védőnői szolgálatok

Engedd, hogy segíthessünk! Alapítvány

Sásd és Térsége Terület- és Humánfejlesztési Nkft.

Helyiek a Városért Egyesület

Sásdi Romákért Egyesület

Összefogás Baranyaért Egyesület

Varga, Felsőegerszeg, Meződ, Palé és Váznok falugondnoki szolgálatának egy-egy képviselője.

Állandó meghívottak

- Szigetvári Tankerületi Központ képviselője,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor.

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi.
- Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben megtenni a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a **HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Varga község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Varga Község Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és a 40/2023.(XI.20.) KTH számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Varga, 2023. november 21.

Lukácsné Lemberg Anita
polgármester

Varga Község Képviselő-testülete

KIVONAT

Készült Varga Község Önkormányzat Képviselő-testületének 2023. november 20. napján tartott testületi ülésének jegyzőkönyvéből.

Tárgv: Helyi Esélyegyenlőségi Program (2023-2028) elfogadása

Varga Község Képviselő-testülete 3 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül, az alábbi határozatot hozta:

Varga Község Képviselő-testületének
40/2023. (XI.20.) KTH számú
határozata

Varga Község Önkormányzatának Képviselő-testülete az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben foglaltaknak megfelelően a település 2023-2028 évekre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programját az Intézkedési Tervvel egységes szerkezetben elfogadja.

Határidő: folyamatos

Felelős: Lukácsné Lembach Anita polgármester
Koszorus Tímea jegyző/HEP referens

Kmf.

Lukácsné Lembach Anita sk.
polgármester

Koszorus Tímea sk.
jegyző

Kiadmány hiteletül:
Sásd, 2024. január 5.

Sallai Lászlóné
hatósági ügyintéző

